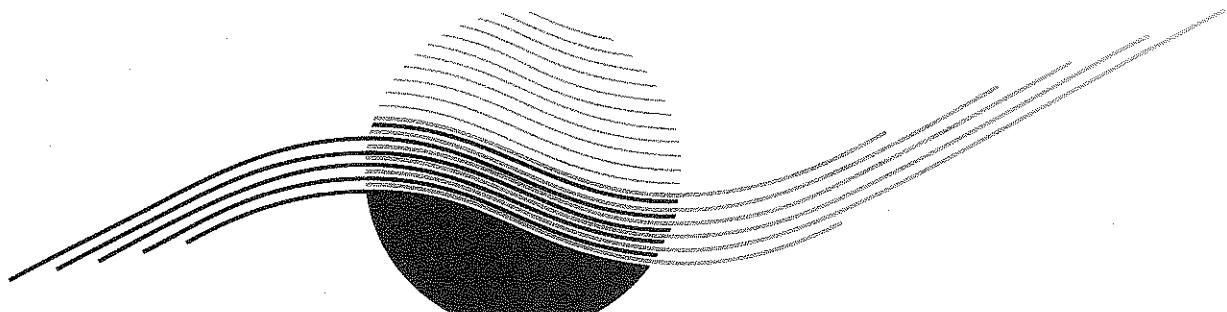

**EVALVACIJA PROGRAMOV
USPOSABLJANJE ZA ŽIVLJENJSKO USPEŠNOST
NACIONALNO POROČILO ZA LETI 1996 IN 1997**

**Olga Drofenik
Mag. Alenka Janko Spreizer
Mag. Ester Možina**

Ljubljana, maj 1998

**Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre**

*ACS
SAEC*

sig. PK 376.63 DROFENIK, O. Evalvacije

inv. št. 1842

Evalvacija programov »Uspodbujanje za življenjsko uspešnost« v sklopu projekta
Funkcionalna pismenost v Sloveniji
Nacionalno poročilo za leti 1996 in 1997

Andragoški center Slovenije
Ljubljana, maj 1998

Odgovorna nosilka: Olga Drofenik

Avtorice: Olga Drofenik, mag. Alenka Janko Spreizer, mag. Ester Možina

Sodelavki: mag. Tanja Vilič Klenovšek, Vilma Malečkar

Drugi sodelavci: Olga Varl, Klement Drofenik, Eva Mihelčič

Lektoriral: Marko Trobevšek

Projekt financirata:

Ministrstvo za šolstvo in šport

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

KAJ ŽELIM ?

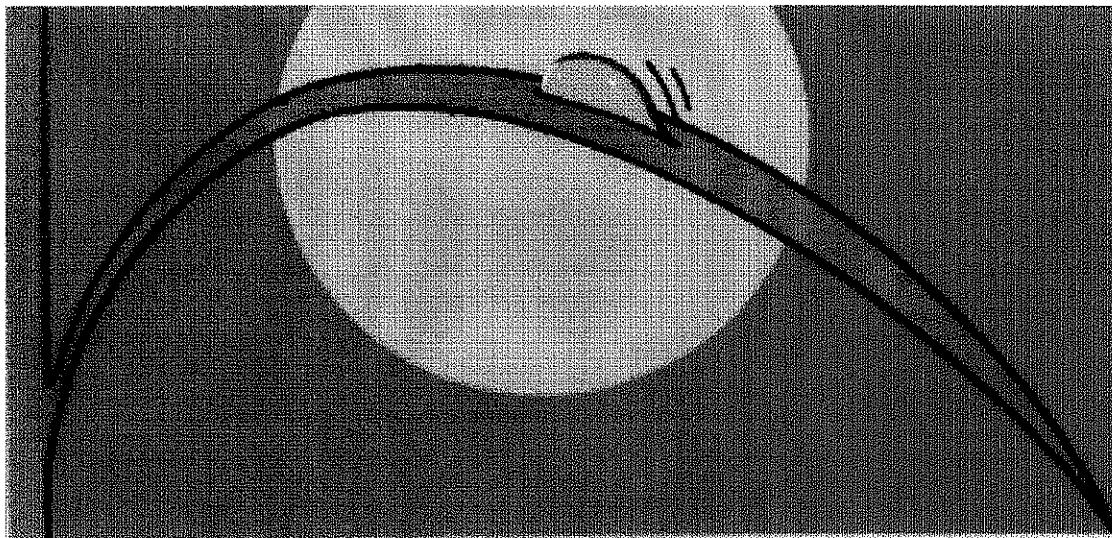
»...da bi dobila službo, da bi naredila izpit za avto, da bi dobila pridnega fanta in z njim ustvarila topel dom..«

»...v svoji bližnji prihodnosti si želim da bi imel vsaj končano osnovno šolo in potem da bi imel svoj poklic katerega si želim to je da bi pomagal v gozdu ali na žagi kjerkoli in da bi dobil službo pri nas v Sloveniji in tudi primerno plačo. To si želim in nič drugega v svojem življenju...«

»...želim opraviti kakšno šolo za delo v steklarni, ostati na domači kmetiji, najti službo, graditi hišo in popraviti hlev...«

»...opraviti USO program za zidarja ali skladiščnika in dobiti službo...«

(Dosledni prepisi izjav udeležencev programa UŽU.)

VSEBINA

1. UVOD.....	0
2. PREDSTAVITEV PROGRAMA UŽU.....	5
3. METODOLOGIJA IN POTEK EVALVACIJE V LETIH 1996 IN 1997.....	9
3.1. OPIS INSTRUMENTARIJA IN NAČIN UPORABE.....	10
4. REZULTATI EVALVACIJE IN ANALIZA.....	12
4.1. IZVAJALCI PROGRAMOV UŽU.....	12
4.2. POTEK, TRAJANJE USPOSABLJANJA IN PRISOTNOST V PROGRAMU.....	13
4.3. UDELEŽENCI V PROGRAMIH UŽU	15
4.3.1. Število vključenih.....	15
4.3.2. Načini vključitve udeležencev v program UŽU.....	16
4.3.3. Udeleženci po starosti, izobrazbi in spolu.....	19
4.3.4. Dejavnosti udeležencev po končanem programu v letih 1996 in 1997	23
4.4. UČITELJI V PROGRAMIH UŽU	25
4.4.1. Povezovanje vsebine in ciljev programa UŽU z vsakdanjimi potrebami in izkušnjami udeležencev	29
4.4.2. Obisk evalvacijskih delavnic za učitelje.....	30
4.5. VSEBINA PROGRAMA	32
4.5.1. Vsebine s področja splošne razgledanosti.....	32
4.5.2. Druge splošnoizobraževalne vsebine	35
4.6. METODE UČENJA IN POUČEVANJA	36
4.6.1. Obiski ustanov.....	37
4.6.2. Obiski strokovnjakov v programu	39
4.7. UČNO GRADIVO	42
4.7.1 Gradivo za udeležence.....	43
4.7.2 Gradivo za učitelje	43
4.8. UČNI PRIPOMOČKI.....	44
4.9. SPREMLJANJE NAPREDOVANJA	46
5. STROŠKI ZA IZVEDBO PROGRAMOV UŽU.....	50
6. SKLEPNE UGOTOVITVE IN PREDLOGI	53
6.1. O IZVAJALCIH PROGRAMA UŽU	.53
6.2. POKRITOST SLOVENSKEGA PROSTORA Z IZVAJALCI PROGRAMA UŽU	.54
6.3. KAKOVOST DELA IZVAJALCEV	.55
6.4. UČITELJI.....	.59
6.5. UDELEŽENCI	.61
6.6. OCENA POTREB PO PROGRAMU UŽU	.62

PRILOGE

- PRILOGA 1: *Učitelji v programih UŽU*
PRILOGA 2: *Vprašalnik za udeležence po končanem programu*
PRILOGA 3: *Končno poročilo*
PRILOGA 4: *Vprašalnik za udeležence ob koncu programa*
PRILOGA 5: *Opozorjanje*
PRILOGA 6: *Preglednici 1 in 2*
PRILOGA 7: *Preglednice od 1 do 6*
PRILOGA 8: *Preglednica 1*

1. UVOD

Izobraževalni program Usposabljanje za življenjsko uspešnost je rezultat razvojno-raziskovalnega dela pri projektu Funkcionalna pismenost v Sloveniji. Projekt se je začel 1991. leta v Pedagoškem inštitutu, od 1992. leta pa ga vodi in izvaja Andragoški center Slovenije¹.

Pri razvijanju izobraževalnega programa je do 1996. leta sodelovala Zveza ljudskih univerz Slovenije, v procesu uvajanja programa v prakso pa se je priključil tudi Republiški zavod za zaposlovanje². Zveza ljudskih univerz je razvijala gradiva za udeležence programov inodelovala pri evalvaciji eksperimentalnih izvedb. Republiški zavod za zaposlovanje je sodeloval pri razvoju omrežja programov na terenu z nacionalnim letnim načrtom o obsegu vključitev brezposelnih v programe UŽU in v prvih dveh letih tudi pri usposabljanju svojih svetovalcev za delo z brezposelnimi s pomanjkljivim funkcionalnim znanjem iz sporazumevanja in računanja. Od 1996. leta Zveza ljudskih univerz ne sodeluje več pri razvijanju projekta v praksi; temu lahko deloma pripisemo tudi dejstvo, da med izvajalci prevladujejo zasebne izobraževalne organizacije in se delež ljudskih univerz nenehno znižuje: 1995. leta so med izvajalci še prevladovale ljudske univerze (56 %), v letu 1996 se je njihov delež zmanjšal na 46 % in v 1997. letu na 43 %.

Odsotnost sodelovanja Republiškega zavoda za zaposlovanje vpliva na obseg vključevanja brezposelnih v programe UŽU in tudi na učinkovitost samega programa UŽU: v prvih letih so svetovalci praviloma redno obiskovali program vsaj enkrat in se ob tem z udeleženci pogovorili o izobraževalnih, poklicnih in zaposlitvenih ciljih in možnostih; v zadnjih dveh letih pa so svetovalci obiskali slabo tretjino skupin.

Implementacija projekta je zdaj prepuščena osebni presoji in posluhu za probleme pismenosti pri brezposelnih brez izobrazbe ali pri zaposlenih z neustrezno izobrazbo³ posameznim svetovalcem v enotah Republiškega zavoda za zaposlovanje, kadrovskim delavcem in/ali izobraževalcem v podjetjih in posameznim učiteljem ali organizatorjem v izvajalskih organizacijah. Ocenujemo, da na takšen položaj projekta v praksi vplivajo objektivni in subjektivni razlogi. Med objektivne uvrščamo naslednje:

- preobremenjenost svetovalcev
- nestabilno financiranje izvedbe programov
- pomanjkanje priložnosti med svetovalci in drugimi organizatorji pomoči brezposelnim za spoznavanje in reševanje problemov, povezanih z neustrezno pismenostjo.

Med subjektivne razloge pa lahko prištevamo nepoznavanje posledic neustrezne pismenosti, ki se kažejo tudi v slab odzivnosti posameznika na spodbude iz različnih upravnih ali izobraževalnih ustanov. Med svetovalci in drugimi strokovnimi delavci v enotah Republiškega zavoda za zaposlovanje, ki se srečujejo z brezposelnimi, prevladujejo tele subjektivne teorije in stereotipi o brezposelnih manj izobraženih:

¹ Razvojni in izvedbeni del vsa leta v celoti financira Vlada RS - v tem okviru je večino sredstev vsa leta zagotavlja Ministrstvo za šolstvo in šport (80%), ostalo pa Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Republiški zavod za zaposlovanje.

² Poskus, da bi pritegnili k sodelovanju Kmetijsko svetovalno službo in tako razvili program tudi za prebivalce na kmetijskih območjih, nam ni uspel.

³ V to skupino uvrščamo zapoštene, ogrožene z brezposeljnostjo, s končano osnovno šolo ali brez nje, z dve-, tri letno poklicno ali štiriletno strokovno šolo, za katere ni povraševanja na trgu delovne sile.

- Brezposelni se ne želijo vključiti v izobraževanje ali delo.
- Izredno veliko pričakujejo od svetovalcev za zaposlitev in mislijo, da bodo svetovalci vse storili namesto njih.
- Pričakujejo takojšnje uspehe pri reševanju problemov.
- Ne sprejemajo novosti, so neprilagodljivi.
- Ne zanima jih iskanje zaposlitve in nadaljnje izobraževanje, strah jih je izobraževanja, kadar se konča s preverjanjem znanja.
- Sami so »krivi« za svoj položaj in zato naj si tudi kar sami »pomagajo«, tako kot vedo in znajo. Krivdo pripisujejo tudi šoli in družini in se ne čutijo dolžni, da bi »popravljali« napake družinske vzgoje ali šolskega sistema.
- So osebe z izrazito negativnimi lastnostmi, kot so pasivnost, brezvoljnost, apatičnost, agresivnost pri iskanju dela, primitivnost v govoru in vedenju, občutek manjvrednosti, nesamostojnost in odvisnost od ožjega okolja, ki mu pripadajo, (Drugi slovenski posvet, Funkcionalna pismenost, 1993).

Izobraževalni program je bil že od vsega začetka koncipiran kot program, ki ima motivacijske, izobraževalne in socializacijske cilje, kar vpliva na njegovo organizacijo in izvedbo. Če v programu prevladuje prvi cilj, potem se izvaja praviloma kot samostojen program, kjer udeleženci pridobijo določena temeljna znanja in spremnosti, si povrnejo nekaj samozaupanja in si začrtajo individualne izobraževalne cilje; če pa sta v ospredju druga dva cilja, potem je potrebno izvedbo programa organizirati tako, da se za udeležence izobraževanje nadaljuje v drugem izobraževalnem programu oziroma da se izobraževalne aktivnosti v programu UŽU povežejo s socialnimi ali zaposlitvenimi projekti v lokalnem okolju.

V praksi se je najbolj uveljavilo povezovanje programa UŽU z verificiranimi programi usposabljanja za manj zahtevna dela (programi USO) in v manjši meri izvajanje samostojnega programa UŽU kot priprava na vključevanje v zahtevnejše izobraževalne programe. Povezovanje programa UŽU z drugimi programi, torej tudi s programi USO, v ACS priporočamo s strokovnega vidika, saj to omogoča takojšnjo »uporabo« pridobljenega znanja. To povečuje motivacijo za kasnejše nadaljnje izobraževanje, saj udeleženci tako spoznajo koristnost učenja. Če novo pridobljeno znanje in spremnosti ne vplivajo na spremembo položaja udeležencev, potem je sodelovanje v takem programu zanje odveč, kar seveda še zmanjša že tako nizko motivacijo teh ljudi za nadaljnje izobraževanje. To so potrdile raziskave v razvitih državah Evropske zveze, ki sistematicno razvijajo izobraževanje in usposabljanje za odrasle, ki imajo probleme s pismenostjo, že od zgodnjih sedemdesetih let. Med največje pomanjkljivosti tovrstnega izobraževanja v tujini uvrščajo razloge na izobraževalnem in neizobraževalnem področju. Prvi vključujejo neustrezno načrtovanje in izpeljavo samega izobraževalnega programa, drugi pa učinke vključitve v program: udeleženci tovrstnih programov namreč ocenjujejo, da novo znanje in nova usposobljenost ne vplivata na zboljšanje njihovega položaja niti v delovnem niti v življenjskem okolju.

Pri nas se pojavljajo pri kombiniraju programov UŽU in USO že ves čas organizacijski problemi, ki jih doslej še nismo uspeli rešiti, v zadnjem letu pa še novi. Že od vsega začetka se lahko vključijo v program UŽU samo »čiste« skupine (samo gradbeniki, samo kuharji, samo tekstilni delavci), ne pa tudi mešane. Zato je »kombiniranih« izvedb zelo malo, v primerjavi s »čistimi« programi USO, v katere je bilo 1995. in 1996. leta vključenih 1700 brezposelnih, v vse programe UŽU pa v zadnjih dveh letih le 318 udeležencev, od katerih jih je program končalo 290. V zadnjem letu se je pojavil še nov

Izgubila sem službo

»Delala sem v tovarni. Ne morem reči, da sem bila nezadovoljna, zadovoljna pa tudi ne. Neredni delovni čas, slaba plača, dopust so mi določali drugi, bila sem deklica za lepo in umazano delo. Bili so tudi lepi trenutki, ki pokrijejo vse slabe dni.

Potem sem spoznala fanta s katerim imam sedaj dva prekrasna sina. Rekel ni nič, ko sem pozno zvečer ali pa zgodaj zjutraj prihajala domov. Vedela pa sem, da mu to ni všeč, pa tudi meni je pričelo vse skupaj iti na živce. Pustila sem službo in si poiskala drugo.

Redni delovni čas, še kar zanimivo delo, bila pa sem zadovoljna klub slabih plač. Saj ženska, se hoče zresniti in nekaj ustvariti rabi več časa zase in svoje bližnje. Takrat pa se je zgodilo: »Po koncu službe so nas poklicali v pisarno in nam povedali, da smo odpuščeni«. Takrat pa me je nekaj stisnilo pri srcu, zjokala sem se. Nisem mogla več drugače, saj sem si hotela urediti življenje nekaj pa, čeprav malo zaslужiti in poskrbeti za svoje stare dni. Res, da sem imela odločbo le za eno leto in sem vedela, da nimam stalne službe in nimam poklica. Vendar delala sem dobro in pošteno pa vendar so me po treh mesecih odpustili.

Zdaj hodim v šolo, da se izučim za trgovko in v usposabljanje za življenjsko uspešnost. Vem, da imam majhne možnosti, da bom pozneje službo dobila. Vendar več možnosti vseeno imam s poklicem kot pa brez njega«.

(Dosleden prepis spisa udeleženke programa UŽU.)

Težave pri iskanju zaposlitve

»... nimam končane osnovne šole ...«

»... ne znam brati ne pisati ...«

»... pomanjkanje izobrazbe ...«

»... imam občutek, da me imajo delodajalci za prestaro ...«

(Dosleden prepis izjav udeležencev programa UŽU.)

problem, odpor, da bi se splošnoizobraževalni del programa USO izvajal zunaj šolske ustanove, kjer poteka praktični del programa USO.

Kot partnerja pri načrtovanju in financiranju izvedbe programa UŽU sta se uveljavila predvsem Ministrstvo za šolstvo in šport in Republiški zavod za zaposlovanje s svojimi enotami. Obseg izvajanja programa UŽU je seveda močno odvisen od trenutne politike in usmeritve obeh financerjev. Ministrstvo za šolstvo in šport vsako leto določi v javnem razpisu količino denarja, ki ga namenja za tekoče šolsko letu za izvajanje programov UŽU, medtem ko na osnovi javnih razpisov Republiškega zavoda za zaposlovanje ni mogoče stabilno načrtovati obsega izobraževanja.

Drugi problem pa je ta, da v prvih šestih ali celo devetih mesecih RZZ »zamrzne« tovrstne izobraževalne aktivnosti, ker pač morajo zagotoviti prednostno financiranje zakonskih obveznosti (socialnovarstvene dajatve). Za oba sofinancerja pa velja, da zaradi restriktivne proračunske politike ne moreta zagotavljati toliko denarja za tovrstno izobraževanje, kot narekujejo potrebe. K manjšemu obsegu vključevanja odraslih v programe UŽU je v veliki meri prispevalo tudi začasno financiranje državnega proračuna v letu 1997, ki je trajalo vse do sredine decembra 1997.

Na obseg izvedb programov UŽU pa zanesljivo vpliva tudi tržna naravnost izvajalcev; če namreč obstaja v okolju povpraševanje po drugih programih (tuji jeziki, programi za pridobitev šolske izobrazbe na sekundarni in terciarni stopnji, specializirani programi za carinike, šoferje ipd.), potem izvajalci raje izvedejo te programe, saj so tako po finančni kot po izvedbeni plati (praviloma nimajo zunanje evalvacije) bolj privlačni in donosni.

Posledica nestabilnega financiranja in profitno tržne usmeritve izvajalcev je tudi izkoriščenost omrežja ustanov in usposobljenih učiteljev za izvajanje programa UŽU: dejavnih je okoli 70 % verificiranih (ali takšnih, ki so v postopku za verifikacijo) izobraževalnih organizacij in manj kot 70 % usposobljenih učiteljev.

Zdaj opravlja Andragoški Center predvsem evalvacijo in deloma razvojno vlogo pri razvijanju programa za nove ciljne skupine: Rome, odrasle s posebnimi potrebami, industrijske delavce, ki jim grozi izguba zaposlitve. Pripravljamo tudi prenovo programa UŽU v okviru Programske komisije za osnovno šolo, ki deluje pri Področni kurikularni komisiji za izobraževanje odraslih.

V ACS lahko le z manjšim delom časa pomagamo posameznim izobraževalnim organizacijam in posameznikom v drugih ustanovah pri spodbujanju in organizirjanju izobraževanja odraslih v programih UŽU. Kljub navedenim težavam pa ugotavljamo, da se je program v praksi obdržal, se celo razvija za potrebe novih ciljnih skupin in v posameznih okoljih najdemo že prve poskuse povezovanja z lokalnimi projektmi (javna dela).

Sestavni del izvajanja programa UŽU je evalvacija izvedbe programa in priprava nacionalnih poročil. Evalvacijo izvaja ACS v sodelovanju s posameznimi izvajalci programa in objavi rezultate v Novičkah, na evalvacijskih delavnicah z učitelji in v nacionalnem poročilu. V temelje poročilu so zbrani in analizirani podatki o izvajanjiju programa UŽU v dveh letih - 1996 in 1997:

v prvem delu o:

1. izvajalcih programa UŽU, številu skupin odraslih v programih
2. napotitvi v program (uvodni intervju, napotitev v program), poteku in trajanju programov ter prisotnosti udeležencev v programu
3. udeležencih v programu (število, starost, izobrazba, dejavnost po končanem programu)
4. učiteljih

v drugem delu o:

1. vsebinah,
2. učnih pripomočkih,
3. gradivu in napredovanju udeležencev ter
4. stroških izvajanja programa.

Za leto 1996 analiziramo tudi programe, ki so bili namenjeni absolventom osnovnih šol s prilagojenim programom, in to samo za tiste dele oz podatke, ki so primerljivi s podatki drugih programov UŽU. Specifičnih podatkov o kvalitativnih razlikah med programoma (npr. metod in oblik, vsebine, gradiv ipd.), v katerih so se izobraževali odrasli s posebnimi potrebami (brezposelni absolventi OŠ s prilagojenim programom) in drugi, ne analiziramo. Program UŽU je bil konec leta 1995 eksperimentalno prilagojen tej ciljni skupini in o tem smo pripravili posebno poročilo⁴. V letu 1997 je bil prilagojeni program izpeljan za 5 skupin odraslih s posebnimi potrebami, in sicer so ga izvajali Alfabet Štore (3 skupine), Doba Maribor in Ljudska univerza Murska Sobota.

Programa, ki ga je izvajala LU Maribor za skupino Romkinj, ne štejemo za prilagojeni program UŽU. Skupina je bila specifična zaradi svoje kulturne in socialne identitete in udeleženk nikakor ne moremo obravnavati kot ljudi s posebnimi potrebami.

Pred predstavitvijo rezultatov evalvacije v letih 1996 in 1997, pa bomo še na kratko predstavili program UŽU in metodologijo.

⁴ Poročilo o eksperimentalnih izvedbah prilagojenega programa UŽU, Andragoški center R Slovenije (Možina 1996).

2. PREDSTAVITEV PROGRAMA UŽU

Z nazivom 'Usposabljanje za življenjsko uspešnost' smo želeli poudariti, da program omogoča socialno mobilnost, obenem pa smo se izognili poudarjanju 'pomanjkljivosti' ali 'ovir', ki manj izobraženim odraslim otežujejo, da bi se enakopravno vključili v delovno in življenjsko okolje.

To je prvi neformalni izobraževalni program za manj izobražene odrasle v Sloveniji. Program lahko izvajajo učitelji in svetovalni delavci z visoko ali višjo izobrazbo s področja družboslovja in naravoslovja, ki so si pridobili licenco v posebnem 200–urnem izobraževalnem programu za učitelje v ACS. Licenco morajo obnoviti vsakih pet let. Za izvajanje programa je Andragoški center usposobil 45 učiteljev, ki so bili poslani na izobraževanje iz 28 izvajalskih organizacij (16 ljudskih univerz in 12 zasebnih izobraževalnih organizacij, glej prilogo 1).

Utemeljenost

Potreba po tovrstnem izobraževalnem programu za manj izobražene odrasle je utemeljena z vidika neugodne izobrazbene strukture dna izobrazbene piramide prebivalstva Slovenije, ki pa je za razvoj in uspešnost družbe pomembnejša od vrha izobrazbene piramide. Če primerjamo izobrazbeno strukturo prebivalcev Slovenije z drugimi državami ugotovimo, da ima Slovenija relativno visok delež odraslih s srednjo, višjo in visoko šolo glede na druge evropske države, medtem ko ima enega največjih deležev najmanj izobraženega prebivalstva (t.j. prebivalstva, ki ima končano osnovno šolo ali samo nekaj razredov OŠ.) Po popisu prebivalstva l. 1991 je bilo 86.677 (46.5%) odraslih prebivalcev v Sloveniji, starih od 25 do 44 let, ki niso imeli končane osnovne šole. Najslabša izobrazbena struktura je znotraj celotne populacije, v kateri je povprečno število let šolanja na ravni dveletne poklicne šole, najboljša pa med delovno aktivnimi s povprečnim številom let šolanja na ravni triletne poklicne šole. Ob tem se odpira problem vključevanja odraslih v izobraževanje. Študija »Odrasli prebivalci Slovenije v izobraževanju« (Jelenc 1987), ki prinaša informacije o dejavnih v izobraževanju, je pokazala, da je bilo v letu 1987 dejavnih v izobraževanju 26.8% prebivalcev, starih od 18 do 70 let, 62.4% pa se jih v letu 1987 ni izobraževalo. Pokazalo se je tudi, da je bila udeležba in dejavnost v izobraževanju odraslih prebivalcev v Sloveniji statistično značilno večja pri osebah z naslednjimi značilnostmi: moški, starost do 40 let, srednja (4-letna) ter višja in visoka izobrazba, zaposleni, posebno na vodstvenih položajih, nadpovprečen dohodek. Vzroki za nevključevanje manj izobraženih odraslih v izobraževanje so številni, brez dvoma pa sta med glavnimi pomanjkanje ukrepov in izobraževalnih programov, s katerimi bi spodbudili večjo vključenost v izobraževanje. Program UŽU je le eden od programov, ki zapolnjujejo praznino v izobraževalni ponudbi pri nas.

Program UŽU uvrščamo v programe temeljnega izobraževanja odraslih, ki odpirajo priložnosti za vključevanje v izobraževanje skozi vse življenje in v različnih okoliščinah ter usposabljam odrasle »za ohranjanje in razvijanje znanja in usposobljenosti, povečujejo mobilnost na trgu delovne sile in aktivno državljanstvo.« (OECD, Izobraževanje za vse 1996 – v Nacionalnem programu IO, Drofenik.). Namenjen je odraslim brez temeljne usposobljenosti in znanja, kamor uvrščamo pri nas odrasle s I., II. in III. stopnjo izobrazbe (NKV in PKV delavce - Poročilo RZZ, 1995) ter tudi tiste, ki so končali 3-letno poklicno

šolo. (V tujini je kot standard osnovne izobrazbe postavljena 4-letna srednja šola. S tega vidika je pri nas meja osnovne izobrazbe prenizko postavljena.) Raziskave pismenosti v državah Evropske unije (1994) potrjujejo, da z leti in z načinom življenja v šoli pridobljeno znanje usahne; ti odrasli dosegajo t.i.m. nizko stopnjo (označujejo jo z I. in II.) temeljnega znanja in usposobljenosti na področju besedilne, dokumentacijske in računske pismenosti, ki jim ne omogoča niti funkciranja v vsakdanjih okoliščinah (Nacionalni program IO, Drotenski, 1997).

Ciljna skupina

V program UŽU se večinoma vključujejo brezposelni odrasli, vendar so se vključevale tudi druge ciljne skupine: absolventi programa osnovne šole s prilagojenim programom (v nadaljevanju OŠ-PP), Romi in zaposleni, ki jim grozi izguba zaposlitve. Program UŽU opredeljujemo kot neformalni izobraževalni program, ki je namenjen odraslim brez temeljne izobrazbe (z manj kot 10 leti šolanja – končana ali nedokončana OŠ ali nedokončana poklicna ali srednja šola) oziroma brez poklica.⁵

Cilji programa so:

- pridobivanje in razvijanje temeljnih spretnosti in znanja branja, pisanja in računanja v vsakdanji rabi ter socialne komunikacije, ki so potrebne za delovanje v spremenljajočih se socialnih okoljih; za znanja in spretnosti določa program standarde, ki so enakovredni standardom znanja v splošnoizobraževalnem delu programov USO in izbranih standardov znanja na ravni 5., 6., in samo deloma 7. razreda osnovne šole;
- sprememba v osebnostni naravnosti udeležencev in izboljšanje učinkov tega ravnanja: udeležence opremimo s tistimi informacijami, znanjem in strategijami, ki jim omogočajo, da po končanem programu presežejo stanje, v katerem so bili ob vključitvi v program; znajo izkoristiti izobraževalne in zaposlitvene možnosti ter možnosti za dejavno participacijo v svojem okolju.

Program torej odpira možnosti za pridobitev temeljnega znanja v branju, pisanju in računanju, možnosti za boljšo socialno integracijo najmanj izobraženih odraslih, povečuje možnosti za nadaljnje šolanje ali za vertikalno socialno mobilnost. Iz strokovne andragoške literature in prakse je znano dejstvo, da je vključevanje te ciljne skupine v izobraževanje izjemno zahtevna in občutljiva naloga. Andragoški center v izhodiščih za načrtovanje in izvajanje programa zahteva, da se pri izvajajuju programu upoštevajo tile trije vidiki:

- načela andragoške stroke in značilnosti učenja odraslih,
- individualne potrebe in interesni manj izobraženih, ki se vključujejo v ta program, in
- potrebe in značilnosti okolja, v katerem udeleženci programa živijo.

Pri evalvaciji programa UŽU na nacionalni ravni ugotavljamo, ali so v posameznih izvedbah programa upoštevani vsi trije vidiki. Zato je Andragoški center izdelal posebna Priporočila in standarde za kakovostno izvajanje programa, ki jih morajo izvajalci

⁵ Kriteriji za razločevanje med formalnim in neformalnim programom so način potrditve izobraževanja, pri čemer gre zlasti za to, ali pri izobraževanju ugotavljamo in merimo učinke izobraževanja in za kaj se to uporablja, namernost ali nenamernost izobraževanja, ki se kaže zlasti v načrtovanosti in nenačrtovanosti; oblikovanost izobraževanja, ki zadeva način priprave in način izpeljave (Jelenc, 1994:54-55). V prid opredelitev programa UŽU za neformalni program je fleksibilnost, neformalizirana in nešolska oblika izvedbe in dejstvo, da ne daje stopnje izobrazbe, čeprav daje javno veljavno listino, ki dokazuje usposobljenost udeležencev v splošnoizobraževalnem delu programov USO.

upoštevati (glej prilogo 2: Priporočila in standardi) in jih uporabljam tudi kot kriterije za ugotavljanje kakovosti posamezne izvedbe programa.

Priporočila in standardi obsegajo navodila glede kadrovskih in prostorskih pogojev za izvajanje programa, načina vključevanja udeležencev v program in izpeljave programa (metode dela, študijsko gradivo, velikost skupin, obseg in trajanje programa, hranjenje dokumentacije o udeležencih) ter izvajanja evalvacije (spremljanje napredovanja udeležencev, uspešnost učiteljevega dela, končno poročilo o delu).

Trajanje programa:

Program se izvaja v obsegu 120 ur, po potrebi pa ga lahko izvajalec podaljša na 150 ur. Za daljši program so se izvajalci odločali praviloma v primerih, ko so v programu UŽU pripravljali odrasle na vključevanje v programe za pridobitev srednješolske izobrazbe, ali pa v skupinah z absolventi OŠ-PP.

Način preverjanja in ocenjevanja znanja

V programu priporočamo uporabo opisne metode ugotavljanja napredovanja (Primer: Uvod v moj osebni razvoj), ki spodbuja nenehno vrednotenje napredovanja udeležencev med programom, kar šolske metode ocenjevanja znanja ne omogočajo. V tem procesu sta dejavna oba, tako učitelj kot udeleženec. Pomembno pa je, da se posamezni dogodki redno beležijo in primerjajo z dogodki, ki so bili opisani prej. Program sicer ne predvideva šolskega načina preverjanja znanja, čeprav ga učitelj lahko uporabi na željo udeležencev.

Program UŽU ima verificiran standard znanj v takem obsegu kot splošni del programa USO. Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje je namreč potrdil enakovrednost splošno izobraževalnega standarda programa UŽU in splošnega dela programa poklicnega usposabljanja USO. V primerih, ko se program UŽU izvaja kot del programa USO, učitelj mora oceniti znanje udeleženca pri predmetih slovenski jezik, matematika in družboslovje, ker to predvideva program USO. Vendar pri tem lahko izhaja iz zabeležk spremeljanja napredovanja.

Pogoji za vključitev in dokončanje programa

Program UŽU formalno ne predpisuje vpisnih pogojev, vanj se lahko vključijo odrasli, ki so končali do 10 let izobraževanja po kateremkoli programu (končana ali nedokončana osnovna šola, dve ali tri letna poklicna ali strokovna/tehnična in druge srednje šole).

Status 'brezposelne osebe' (v nekaterih primerih tudi delavec na čakanju) je pogoj za vključitev v program UŽU, kadar program sofinancira Republiški zavod za zaposlovanje.

Vsebina programa obsega:

- temeljne vsebine:
  - Sporazumevanje v različnih okoliščinah,
  - Branje, razumevanje in tvorjenje besedil,
  - Tvorjenje ustnih in pisnih sporočil,
  - Temeljno znanje in spretnosti računanja.

- in integrativne elemente in vsebine:
  - Motivacija udeležencev,
  - Spremljanje napredovanja udeležencev,
  - Splošna poučenost.

Listina

Izvajalec programa udeležencem izda:

- javno veljavno potrdilo, v primerih, ko udeleženci osvojijo vsebine, predvidene s programom, ali
- interno potrdilo izvajalca o udeležbi v programu v primerih, ko udeleženci ne osvojijo vsebin programa.

Udeležencem z javno veljavnim potrdilom o končanem programu UŽU se prizna opravljen splošni del programa USO.

3. METODOLOGIJA IN POTEK EVALVACIJE V LETIH 1996 IN 1997

Program UŽU smo evalvirali po sprejeti metodologiji za evalvacijo programov UŽU, ki smo jo oblikovali leta 1994 in jo v zadnjih letih dopolnjevali. Gre za prilagojeni model evalvacije z udeležbo, v katerem sodelujejo vsi subjekti izobraževanja: udeleženci, učitelji, organizatorji in načrtovalci programa. Kombiniramo zunanjo (eksterno), notranjo (interno), sprotno (formativno) ter končno (sumativno) evalvacijo.

Evalvacija ni enkraten dogodek, temveč nenehen proces. V tem procesu želimo na osnovi izsledkov evalvacije program spremeniti, obenem pa spremišljamo in dopolnjujemo načrt evalvacije. 'Vnovična evalvacija pa ni potrebna samo takrat, kadar se je na podlagi evalvacije spremenil program, temveč tudi tedaj, če program ni bil spremenjen ...spremenili so se morda nekatere razmere, pogoji, ki bi utegnili dati drugačne izsledke kakor ob prvi evalvaciji' (Izhodišča za kurikularno prenovo izobraževanja odraslih, Ljubljana 1997).

Predmet evalvacije

V izhodiščih za kurikularno prenovo izobraževanja odraslih (1997) je evalvacija opredeljena kot 'proces, v katerem ugotavljamo obseg in kakovost uresničevanja ciljev, vsebine in izpeljave programa (organizacije kadrov, metod, učnih sredstev in virov ter drugo)'. Tej opredelitvi smo sledili tudi pri načrtovanju evalvacije programa UŽU. Z evalvacijo želimo predvsem ugotoviti: ali so bili doseženi cilji na ravni posamezne izvedbe programa, analizirati kakovost izvedb ter preučiti utemeljenost in ustreznost dosedanjih razvojnih usmeritev, priporočil in standardov za izvajanje programa. Z namenom, da bi program spreminali in dodelovali.

Izvajalec evalvacije

Evalvacijo izvaja Andragoški center Slovenije, pri tem kombiniramo informacije, ki jih zberemo kot zunanji evaluatorji pri hospitacijah, s tistimi, ki nam jih na posebnih obrazcih posredujejo učitelji, udeleženci in organizatorji kot notranji evaluatorji.

Evalvacijski instrumentarij

Evalvacijski instrumentarij smo od leta 1993 naprej spreminali in ga dopolnjevali v skladu s potrebami programa in z izkušnjami pri izpeljevanju evalvacije. V letih 1993, 1994 in 1995 smo uporabljali obsežen instrumentarij, ki je obsegal 4 instrumente: Končna poročila izvajalcev, Anketa za udeležence ob koncu programa, Anketa za udeležence po koncu programa in Opazovanje učne. Kasneje smo opustili vprašalnik za udeležence programa UŽU po treh mesecih (Priloga št 2). Vprašalnik smo posredovali udeležencem na dva načina; enkrat smo izpeljali nacionalno evalvacijsko srečanje udeležencev programov UŽU v ACS in jih anketirali, naslednjič pa smo jim vprašalnik poslali pošti po treh mesecih po končanem programu UŽU. Z njim smo žeeli smo ugotoviti naslednje:

- koliko od osvojenega znanja v samem programu UŽU so udeleženci uporabljali v prvih treh mesecih po končanem programu,

- ali so v tem času poiskali svetovalno pomoč pri svojih učiteljih UŽU ali »sošolcih«,
- usposobljenost udeležencev za samostojno izvedbo izbranih nalog oz spretnosti, ki naj bi jih pridobili v programu UŽU, in
- kako so se njihove namere o tem, kaj bodo počeli po končanem programu, uresničile.

Podatke za leti 1996 in 1997 smo zbirali z evalvacijskimi obiski sodelavcev ACS pri izvedbi programa UŽU, s pogovorom z učitelji in s tremi (1,2,3) evalvacijskimi instrumenti:

1. Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU. Izvajalci so uporabljali dve različici, in sicer v letu 1996 – Evalvacija UŽU – 1/96, leta 1997 pa novo verzijo obrazca – EVAL – IZV/poročilo 1996/4, ki smo jo oblikovali po evalvacijski delavnici z učitelji UŽU v februarju 1997. Nova verzija omogoča primerjavo in združevanje podatkov (priloga 3).
2. Obrazec Anketa za udeležence ob koncu programa UŽU (priloga 4).
3. Potek učne ure (obrazec Opazovanje), ki ga uporabljam za zapisovanje pri hospitacijah v izobraževalnih organizacijah (obrazec smo začeli poskusno uporabljati šele 1997) (priloga 5).

3.1. OPIS INSTRUMENTARIJA IN NAČIN UPORABE

Končno poročilo o izvedbi programa

S Končnim poročilom zbiramo kvantitativne podatke, potrebne za spremeljanje obsega izobraževanja in spodbujanje razvoja omrežja in participacije odraslih v teh programih na državnem nivoju. Končno poročilo izpolnijo v izvajalski organizaciji učitelji in/ali organizatorji izobraževanja ob koncu programa UŽU. Z njim zbiramo podatke o:

- udeležencih
- učiteljih
- izvedbi programa:
  - gradivu in pripomočkih
  - učnih metodah
  - spremeljanju napredovanja udeležencev
  - porabi sredstev.

Večina vprašanj v obrazcu je zaprtega tipa, ponekod pa vprašanja zahtevajo tudi opise, pripombe in komentarje.

Anketa za udeležence ob koncu programa

Udeleženci ob koncu programa ocenijo svoje izkušnje v programu ter tudi podajo lastno oceno o pomenu, ki ga je zanj imela vključitev ter dokončanje programa.

Vsebina anketnega vprašalnika obsega sledeče vidike:

- ocena organizacije in izvedbe programa
- gradiva, ki jih je izdelal učitelj ter uporabnost gradiv v vsakdanjem življenju
- ocena učenja v programu ter skladnost z osebnimi pričakovanji pred vključitvijo

- vpliv programa na osebnostno rast posameznika oziroma spreminjanje
- ocena učitelja ter vzdušja v skupini
- spreminjanje izobraževalnih oziroma poklicnih aspiracij.

Ocena udeležencev programa UŽU je pomembna tako za učitelje (da dobijo povratno informacijo od udeležencev) kot tudi za zunanjega evaluatorja (Andragoški center Slovenije).

Potek učne ure in razgovor z učiteljem (obrazec Opazovanje)

Z evalvacijskimi obiski zbiramo kvalitativne podatke o tem, v kolikšni meri poteka izobraževanje v skladu s standardi in priporočili za izvedbo programa UŽU, temeljnimi andragoškimi principi in z izhodišči programa UŽU. Pri opazovanju izvajanja programa smo bili najbolj pozorni na:

- ustreznost/relevantnost obravnavane vsebine/teme,
- metode izobraževanja,
- komunikacijo v skupini,
- uporabo učnih gradiv,
- uporabo učnih pripomočkov,
- ureditev prostora za izobraževanje in pogostitev,
- spremljanje napredovanja udeležencev,
- učiteljevo delo pri izvajanju programa UŽU in praktično usposobljenost,
- splošno učno vzdušje v skupini.

Po metodologiji ACS opravimo 2 evalvacijска obiska pri izvajalskih organizacijah in učiteljih, ki na novo začno z izvajanjem programa, oziroma 1 obisk pri izvajalskih organizacijah in učiteljih, ki so program že izvajale.

4. REZULTATI EVALVACIJE IN ANALIZA

4.1. IZVAJALCI PROGRAMOV UŽU

Leta 1996 je program UŽU izvajalo 13 izvajalskih organizacij, večina za 1 skupino, 4 organizacije pa za dve skupini. Tako je bil program izveden za 17 skupin: v 7 skupinah so bili udeleženci brezposelni absolventi OŠ – PP⁶. V tem poročilu vključujemo o teh skupinah za obe leti samo kvantitativne podatke, ki jih lahko primerjamo za vse ciljne skupine udeležencev (preglednica 1).

Leta 1997 je program UŽU izvajalo 14 izvajalskih organizacij, praviloma le za eno skupino udeležencev z izjemo Evrošole d.o.o. iz Ljubljane (za dve skupini) in Alfabeta iz Štor (za tri skupine). Tako je bil program izveden za 18 skupin. Ciljne skupine odraslih, ki so se izobraževali v programu UŽU, so bile različne:

- 5 skupin absolventov OŠ – PP (Doba, LU Murska Sobota in Alfabet);
- 3 skupine Romov (1 skupina v AZ Maribor, v katero so bile vključene pretežno priseljene Romkinje iz bivše Jugoslavije, in 2 skupini v organizaciji Dart Lendava) ter
- 3 skupine zaposlenih, ki sta jih v program poslali podjetji Fotona v sodelovanju z Evrošolo (2 skupini) in Rudnik Senovo v zapiranju v sodelovanju s Posavskim centrom za permanentno izobraževanje Krško (1 skupina).

Preglednica 1

Izvajalci programov UŽU in število skupin za leto 1996 in 1997

Izvajalec programa UŽU leta izvedbe		Število skupin						Sodelovalna četrta
		1	2	3	4	5	Skupaj	
DOBA	DOBA	1	1	1	1	2	Maribor	
Sinesis	-	2	-	2	/	2	Ljubljana	
Invel	Invel	1	-	1	1	2	Velenje	
Stik Mežica	Stik Mežica	1		1	1	2	Velenje	
*	Evrošola			/	2 zaposleni	2	Ljubljana	
*	Stik Izola			/	1	1	Koper	
Alfabet	Alfabet	1	3	2	3	5	Velenje	
Diada	Diada			1	1	2	Ljubljana	
Inter-es	-	1		2	/	2	N. Gorica	
*	Dart			/	2 Romi	2	M. Sobota	
LU M. Sobota	LU M. Sobota	1	1	1	1	2	M. Sobota	
LU Celje	LU Celje			2	1	3	Celje	
LU Koper	-			1	/	1	Koper	
LU Kranj	LU Kranj			1	1	2	Kranj	
UP-LU Žalec	-			1	/	1	Celje	
-	AZ Maribor		1	/	1 Romi	1	Maribor	
*	PCPI Krško			/	1 zaposleni	1	Krško	
LU Ormož	LU Ormož			1	1	2	Maribor	
13	14	8**	4	17	18	35		

Vir: Obdelava obrazcev za končno evalvacijo programa UŽU, 1996/97.

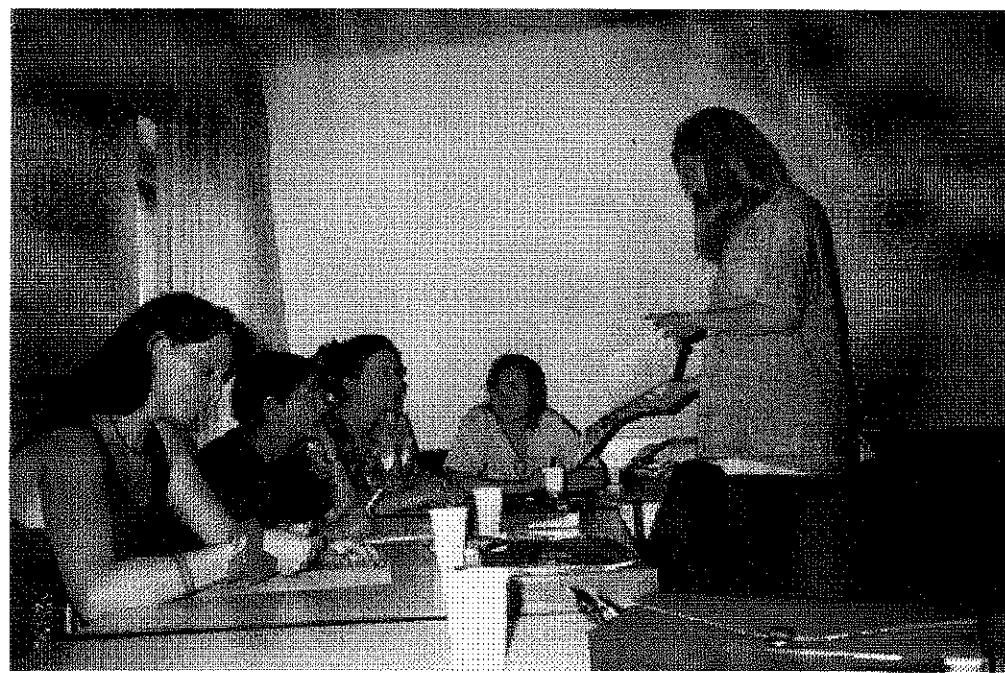
* Izvajalci niso imeli usposobljenega učitelja; izvajalci niso izvajali programa.

⁶ Prilagoditev in izvajanje programa je bil v letu 1996 poseben podprojekt. Pripravili smo posebno Poročilo, v katerem evalviramo program UŽU - PP po posebni metodologiji, s katero spremljamo program predvsem z vidika vsebinskih prilagoditev za absolvente OŠ - PP.

Stik Mežica, 1996/97, delavnica pri sporočanju

Sinesis Ljubljana, 1996/97, razlaga pri računanju

12A

Mnenja udeležencev o programu

Na programu mi je najbolj všeč...

»... gledanje filmov, razлага pri matematiki in slovenščini, vaje, ki smo jih skupaj delali, podjetništvo, skratka vse mi je bilo všeč. In sem se tudi dosti naučil. Naucil sem se tisto, kar sem v bistvu pozabil...«

»... to, da lahko kot učenec dam svoje mnenje o vsem. To se navadno v drugih šolah se dogaja...«

»... ukvarjanje s problemi, ki prezijo na nas v vsakdanjem življenju...«

»... da smo se lahko kadarkoli vključili v pogovor in da smo bili vsi enakovredni...«

»... da mi tovarišica pove tak, da razumem...«

»... da so nam znali pomagati, nas spodbujati za nadaljnje korake v življenju in dali nasvete za iskanje dela...«

(Dosleden prepis izjav udeležencev programa UŽU.)

Na programu mi ni bilo všeč ...

»... tovarišica za matematiko se noče pogovoriti z mano, čeprav sem jo prosila, ker ulomkov še danes ne razumem...«

»... prelahka snov. Mislil sem, da bo veliko težje, da se bo treba veliko učiti...«

»... nisem marala tega, da so se tovarišice z nami ponašale kot da nismo sposobni...«

(Dosleden prepis izjav udeležencev programa UŽU.)

Program UŽU je bil v letih 1996 in 1997 izveden skupaj v 18 različnih izvajalskih organizacijah in v 35 skupinah.

4.2. POTEK, TRAJANJE USPOSABLJANJA IN PRISOTNOST V PROGRAMU

V nadaljevanju analiziramo podatke za 9 skupin rednega programa UŽU in za 8 skupin programa UŽU-PP v letu 1996 in za 18 skupin v letu 1997, od tega za 5 skupin UŽU-PP.

V vseh izvajalskih organizacijah je program potekal v prostorih, primerno opremljenih za izobraževanje, razporeditev miz in stolov pa je omogočala delavnični ali skupinski način dela.

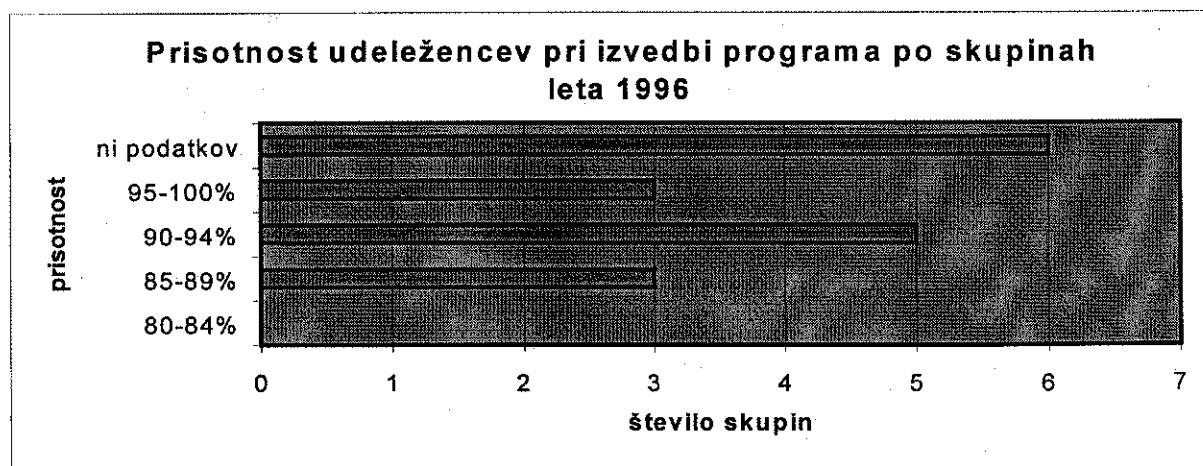
V obeh letih je potekalo izobraževanje 10 (leta 96) oziroma 9 ur tedensko, kar je v skladu s priporočili, standardi in normativi za izvedbo programa UŽU. Le v eni skupini so leta 1997 izvajali program 15 ur na teden, kar je v nasprotju z določili za izvedbo programa UŽU, ki za nekatere osebnostne spremembe pri udeležencih načrtuje daljši čas sodelovanja v skupini. Ugotavljamo pozitiven napredok v primerjavi s prejšnjimi leti (93–95), ko je več organizacij izvajalo program povsem po šolski organizaciji pouka, tudi po 16 oziroma po 20 ur na teden, tako da so ga končali v nekaj več kot mesecu dni in to je bil prekratek čas, da bi se vsi udeleženci ujeli s skupino in vnesli vsaj nekaj sprememb v svoj način življenja.

Povprečna prisotnost na vseh izvedbah po skupinah je od 85 % do 100 %.

Leta 1996 je bila prisotnost udeležencev pri izvedbi programa po skupinah (slika 1):

- od 85 % do 89 % v 3 skupinah
- od 90 % do 94 % v 5 skupinah
- od 95 % do 100 % pa v 3 skupinah
- za 6 skupin ni bilo navedenih podatkov o prisotnosti.

Slika 1

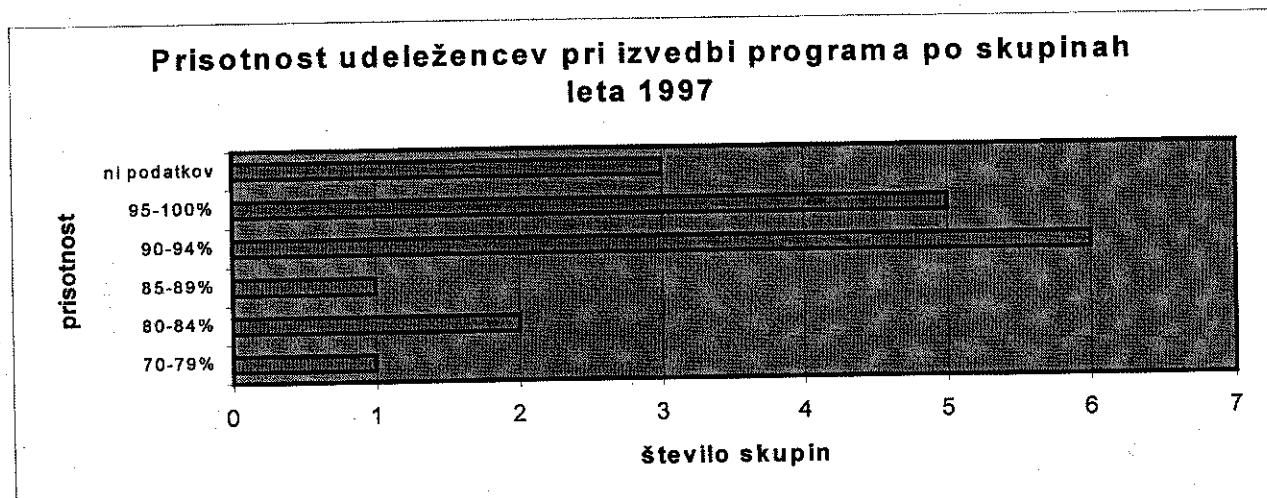
Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996–1997.

Leta 1997 je bila prisotnost:

- od 70 do 79 % v 1 skupini
- od 80 % do 84 % v 2 skupinah

- od 85 % do 89 % v 1 skupini
- od 90 % do 94 % v 6 skupinah
- od 95 % do 100 % pa v 5 skupinah
- za 3 skupine ni podatkov.

Slika 2

Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996–1997.

40 udeležencev je program UŽU predčasno zapustilo. Preglednica 2 in slika 3 prikazujeta razloge za odhod iz programa pred koncem.

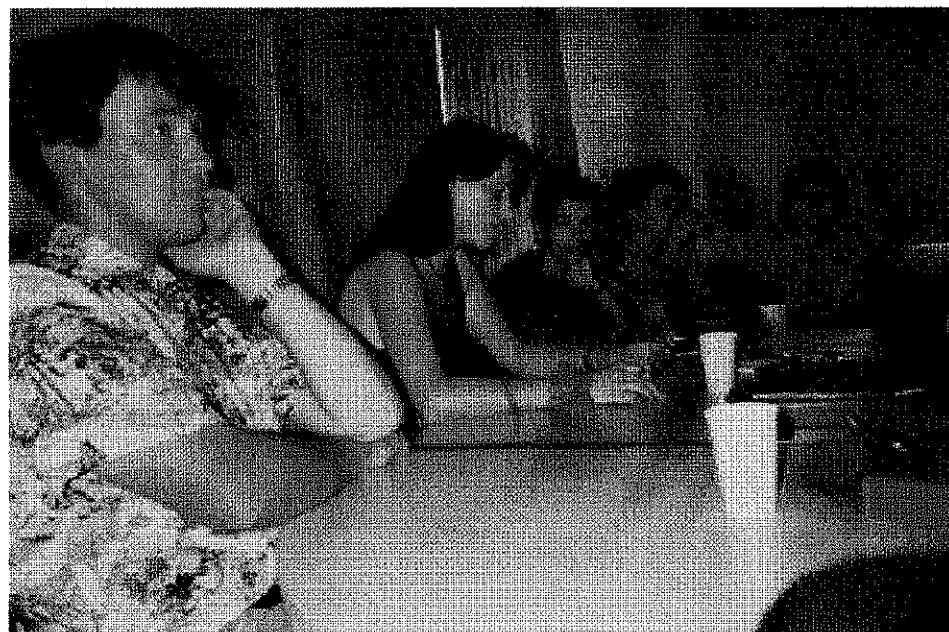
Preglednica 2

Razlog	Leto 1996	Leto 1997	Celotno skupaj
Zaposlitev pred koncem programa	5	7	12
Služenje vojske/odhod v vojsko	0	0	0
Solanje	1	1	2
Premalo zahteven program	0	2	2
Selitev	1	0	1
Materinstvo	2	1	3
Drugo	8	12	20
SKUPAJ	17	23	40

Vir: Obdelava obrazcev za končno evalvacijo programa UŽU, 1996/97.

Udeleženci programa UŽU pišejo o sebi

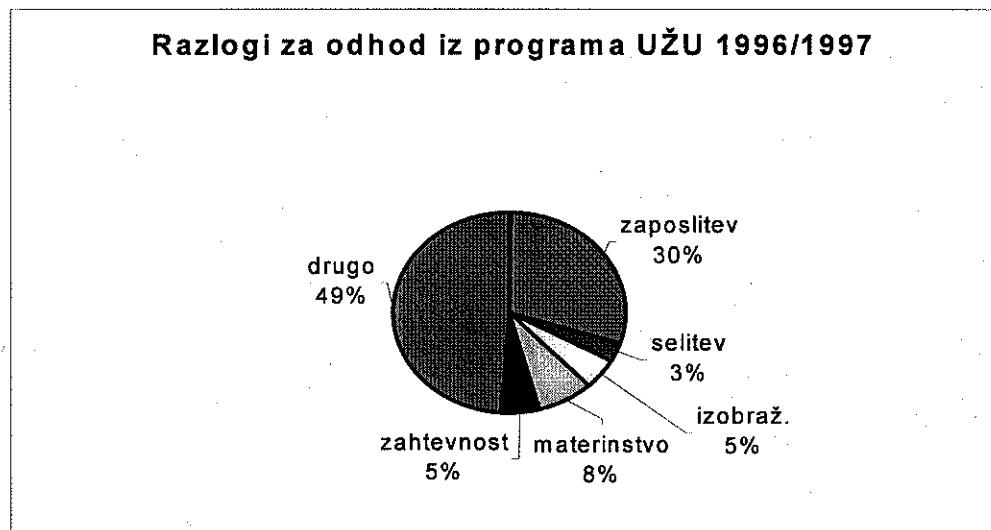
Sinesis Ljubljana, 1996/97

Družina in jaz

»Mojo družino štejejo trije družinski člani. Mama, sestra ter jaz. Mama je zaposlena kot snažilka. Sestra je še osnovnošolka, jaz pa hodim na zavod za usposabljanje. Z družino sem se večkrat sprla. Imam tudi fant pri katerem tudi živim. Z njegovo družino se tudi ujemam. Fant je tudi zaposlen. Pravi da mu gre dobro samo plače premale. Stara sem sedemnajst let. Prišla sem na ljudsko univerzo da bi dosegla svoj cilj se nekaj naučila dobila poklic kateri bi meni ustrezal.«

(Dosleden prepis spisa udeleženke programa UŽU.)

Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996–1997.

Opomba: brez podatkov iz LU Celje in Stika iz Izole.

Pod kategorijo drugo so navajali naslednje razloge:

- telesna poškodba – prometna nesreča (3)
- zdravstveno stanje
- varstvo otroka
- neresnost udeleženca
- poroka
- prizadetost – slušna prizadetost.

4.3. UDELEŽENCI V PROGRAMIH UŽU

4.3.1. Število vključenih

Podatke o udeležencih smo zbirali z obrazci in z opazovanjem. Izvajalske organizacije pa so zbirale podatke o udeležencih tudi z uvodnimi intervjuji, ki jih hranijo v dokumentaciji o udeležencih.

Leta 1996 je bilo v 17 skupinah v 13 izvajalskih organizacijah vpisanih 153 udeležencev (preglednica 3). Povprečno jih je bilo vpisanih 9 na skupino.

Podatki o številu vpisanih udeležencev in udeležencev, ki so končali program UŽU

Ime izvajalske organizacije	1996 vols.	1996 ocenit.	1997 vpisani	1997 končali	Skupina vpisani	Skupina končali
1. DOBA	19	13	12	10	31	23
2. Sinesis	16	15	-	-	16	15
3. Invel	8	7*	8	8	16	15
4. Stik Mežica	7	7	14	11	21	18
5. Evrošola	-	-	19 zaposleni	16 zaposleni	19 zaposleni	16 zaposleni
6. Stik Izola	-	-	10	10	10	10
7. Alfabet	14	13	18	17	32	30
8. Diada	11	11	8	8	19	19
9. Inter – es	17	15**	-	-	17	15
10. Dart	-	-	23 Romi	20 Romi	23 Romi	20 Romi
11. LU M. Sobota	12	10	10	8	22	18
12. LU Celje	7	6	12	11	19	17
13. LU Koper	9	7	-	-	9	7
14. LU Kranj	15	12	7	7	22	19
15. UPI – LU Žalec	9	7	-	-	9	7
16. Andr. Zavod MB	-	-	13 Romi	12 Romi	13 Romi	12 Romi
17. PCPI Krško	-	-	8 zaposleni	8 zaposleni	8 zaposleni	8 zaposleni
18. LU Ormož	9	9	13	12	22	21
SKUPAJ	153	132	175	158	318	290

Vir: Obdelava obrazcev za končno evalvacijo programa UŽU, 1996/97.

Opombe:

- V poševnem in odbeljenem tisku so podatki za udeležence v UŽU – PP.

* V skupini so bili 3 odrasli s posebnimi potrebami, šteti so k odraslim s posebnimi potrebami.

** Program izveden za dve skupini, ena (7 udeležencev) je vključena v projekt UŽU – PP.

V tem letu je program UŽU končalo 132 udeležencev, med katerimi jih je javno veljavno potrdilo o končanem programu UŽU dobito 22,73 % oziroma 30, potrdilo izvajalca pa 77,27 % oziroma 102 udeleženca. V tem letu večina izvajalskih organizacij še ni bila verificirana za izvajanje programa UŽU, zato so izdajali večinoma interna potrdila, kar je razvidno iz podatkov.

Leta 1997 je bilo v 18 skupinah 175 udeležencev, kar pomeni povprečno 9–10 udeležencev na skupino. V tem letu je program UŽU končalo 158 udeležencev.

Izvajalske organizacije navajajo, da je 33,54 % ali 53 udeležencev dobito javno veljavno potrdilo o končanem programu UŽU, 48,73 % udeležencev 77 pa je prejelo potrdilo izvajalca. Za 17,72 % oz. 28 udeležencev ni podatka. Po informacijah učiteljice na LU Kranj niso izdajali udeležencem za program UŽU posebnih potrdil, ampak le potrdila o opravljenem programu USO.

4.3.2. Načini vključitve udeležencev v program UŽU

Uvodni pogovor je eden od pogojev za vključitev v program po priporočilih, normativih in standardih programa UŽU. Z njegovo pomočjo učitelj oceni primernost programa UŽU za kandidata in zbere prve informacije, na podlagi katerih lahko prilagodi vsebino, trajanje in zahtevnost programa UŽU. V uvodnem pogovoru učitelj seznaniti udeleženca z vsebino, s cilji in potekom programa UŽU, zbere podatke o udeleženčevem predznanju, interesih, motivih, prostočasnih dejavnostih, vzornikih in konjičkih. Zato je nujno, da v izvajalskih organizacijah opravijo uvodne pogovore.

Animacija udeležencev

»...svetovalka na zavodu je obvestila večje število brezposelnih,
mi pa smo jim na skupnem srečanju program in načine dela.

Menim, da je ta način zelo primeren, ker informacije dobijo natanko
tisti, ki so jim namenjene. Obvestilo iz Zavoda za zaposlovanje brezposelne
aktivira, da vsaj pridejo na predstavitev (mnogi sicer brezvoljno).

Srečanje z vrstniki, ki so v podobni situaciji in naša sproščena predstavitev
pa sta za večino motivirajoči...«

(Dosleden prepis izjave učitelja programa UŽU.)

PRIDOBIVANJE KANDIDATOV-REKRUTIRANJE

KJE ISKATI?

- *V okolju, kjer živimo (med poznanimi ljudmi) – osebni stik*
- *Zavod za zaposlovanje*
- *Podjetja v sanaciji oziroma stečaju*
- *Center za socialno delo (s pomočjo socialnih delavk, psihologov)*
- *Klic v stiski*

KAKO PRIVABITI?

- *Organizirati pogovore v manjših skupinah*
- *Povabiti individualno*
- *Oglas po lokalnem radiu*
- *Na mestih, kamor radi zahajajo (lokalni bifeji, trgovine, kino...) privabiti s privlačnimi plakati*

MOTIVACIJSKO PREBUJANJE?

- *V njih vzbuditi željo po spremembi po novem (boljšem)*
- *Željo po dvigu samozavesti*
- *Kako je lepše živeti bolj samostojno*

(Iz gradiva Izobraževanje učiteljev UŽU, delavnica Kako pridobivamo udeležence?)

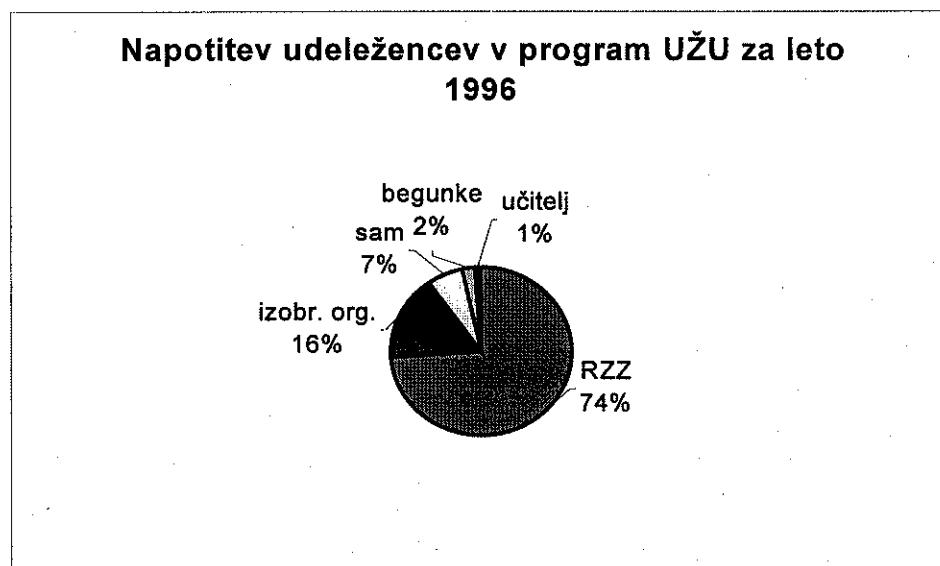
Leta 1996 so opravili uvodne pogovore v vseh organizacijah; v večini primerov učitelji (14) in organizatorji (6); ponekod sta omenjeni funkciji združeni. Brez uvodnega pogovora se je v program vključilo 4,6 % ali 7 kandidatov.

Leta 1997 je 12 izvajalskih organizacij opravilo uvodni pogovor s kandidati za program UŽU, samo 1 (LU Celje) ni opravila uvodnih pogovorov, za 1 izvajalsko organizacijo (LU Kranj) pa ni podatka. Brez uvodnega pogovora se je v program UŽU vključilo kar dva in pol krat več (11,2 %) kandidatov kot v prejšnjem letu (1 kandidat v Stik Mežica, 3 v Dobi in 12 v LU Celje), kar kaže na negativni trend opuščanja pomembnih faz priprave na izvajanje programa. Tudi v letu 1997 so največ uvodnih pogovorov izpeljali učitelji (129) in organizatorji (20). Drugi (npr. svetovalci zavodov za zaposlovanje in/ali socialni delavci pri centru za socialno delo ozziroma zaposleni v kadrovski službi), ki so napotili kandidate v program UŽU, pa pri uvodnih pogovorih niso sodelovali, razen v 1 skupini v izvajalski organizaciji Dart. V omenjenem primeru je uvodne pogovore s skupino Romov izvedla direktorica Centra za socialno delo. Sodelovanje je sicer zaželeno, saj nekateri svetovalci poznaajo posameznike bolje kot učitelji. Praksa je bila v prejšnjih letih drugačna – v pogovorih so sodelovali tudi svetovalci iz OE RZZ.

V letu 1996 so napotili v program UŽU 165 kandidatov, vpisanih pa je bilo 153 udeležencev. V program UŽU so udeležence napotili različni svetovalci, učitelji in drugi. Podoba je taka (slika 4):

- 74,55 % udeležencev (123) je v program napotil Republiški zavod za zaposlovanje,
- 15,76 % udeležencev (26) je napotila izobraževalna organizacija: LU Koper (1), LU Kranj (15) in Interes (7),
- 6,67 % udeležencev (11) je prišlo v program na lastno pobudo (2 udeleženca v LU Ormož in LU M. Sobota; 3 v Interes in Stik Mežica in 1 udeleženec v Alfabet),
- 2,42 % udeležencev (4) pa drugi (npr. v Kopru je begunski center napotil v UŽU 4 begunke),
- 0,6 % udeležencev (1) je v program napotil učitelj s celjske Ljudske univerze.

Slika 4

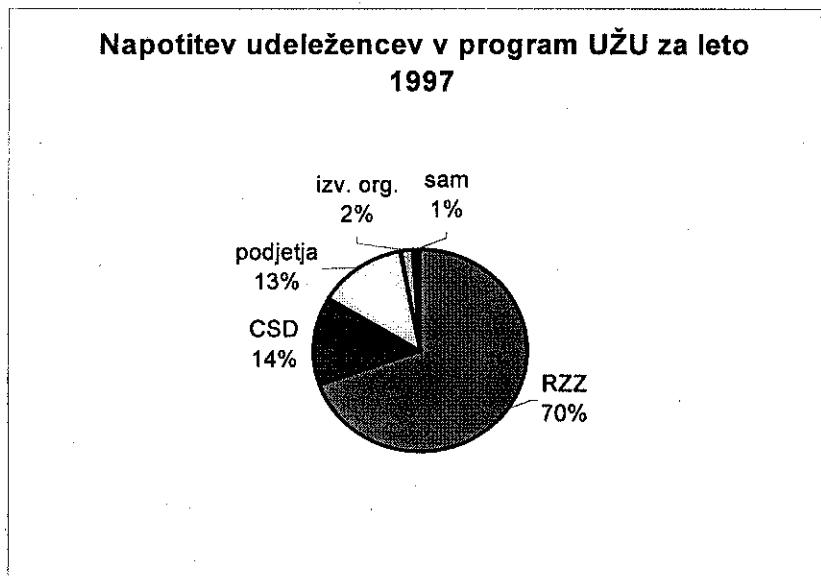

Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996–1997.

Za obe leti 1996 in 1997 imamo zbrane podatke za 212 udeležencev (slika 5):

- 68 % (143) udeležencev je napotil v program zavod za zaposlovanje,
- 14 % (30) udeležencev je v program napotil Center za socialno delo,
- 13 % (27) udeležencev sta v program napotili podjetji Fotona d.o.o. v sodelovanju z Evrošolo ter Rudnik Senovo v zapiranju d.o.o. v sodelovanju s PCPI Krško,
- 3 % (7) udeležencev je napotila v program izvajalska organizacija LU Kranj,
- 2 % (4) udeleženci so se vključili v program sami,
- 0 % (1) udeleženca je v program napotil učitelj iz Stika Mežice, d.o.o.

Slika 5

Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996–1997.

Po podatkih za leto 1996 in leto 1997 vidimo, da je imel pri napotitvi udeležencev v program UŽU največjo vlogo v obeh letih Republiški zavod za zaposlovanje in njegove enote. Ti so napotili v program 266 udeležencev, kar je 70 % vseh udeležencev.

Med enotami so bile najbolj aktivne OE RZZ:

Število skupin

Velenje	7
Celje	7
Maribor	5
Ljubljana	4
Murska Sobota	4
Koper	2
Nova Gorica	2
Kranj	2
Krško – Senovo	1

Drugo najpomembnejšo vlogo v obeh letih so imele izvajalske organizacije, ki so same povabile udeležence v program UŽU. Tako so napotile izvajalske organizacije 33 (9 %) udeležencev na izobraževanje. Sicer pa je vloga izvajalskih organizacij, centrov za socialno delo in podjetij precej izenačena pri napotitvah udeležencev v program UŽU, saj so centri za socialno delo napotili v program izobraževanja 30 (8 %), podjetja pa 27 (7 %)

Asociacije na šolo

»...*prijateljstvo, druženje in zabava – prijetni spomini,
učitelji – neprijeten občutek...*«

»...čakal sem, da se konča šolska ura, zdaj vidim, da brez
šole ni nič...«

»...ko pomislim na šolo zgubim živece...«

»...slabi spomini, vznemirjanje in zmerjanje...«

»... prijateljstvo, kazni, domače naloge in slabe ocene...«

»... neprijeten občutek pred neuspehom ...«

(Dosleden prepis izjav udeležencev programa UŽU)

Razlogi za nedokončanje šole

»...*nosečnost...*«

»...*nezrel odnos do šole...*«

»...*neresno razmišljanje...*«

»...*izključitev iz šole, ker sem se veliko pretepjal in sem se slabo učil...*«

»...*starši so želeti, da se čimprej zaposlim...*«

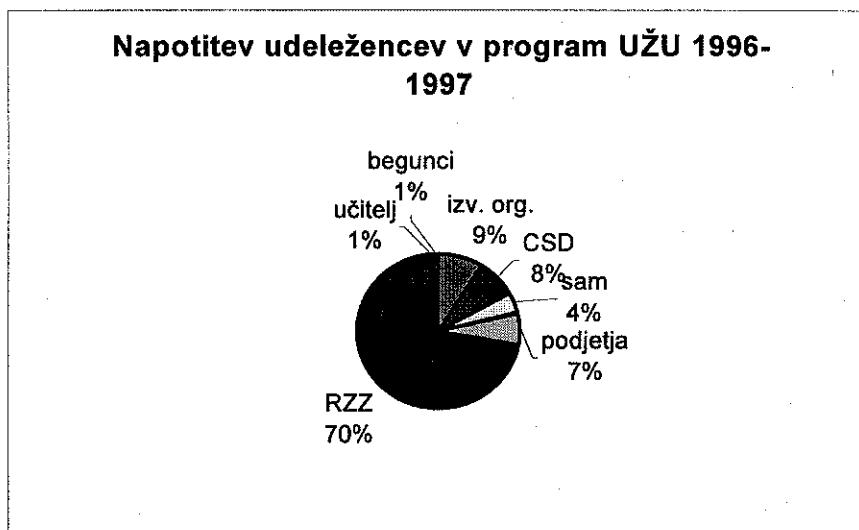
»...*klicali so me cigan...*«

»...*moral sem delati na kmetiji...*«

(Dosleden prepis izjav udeležencev programa UŽU)

udeležencev. Na lastno pobudo je prišlo v program UŽU 15 udeležencev (4%), po 1 % pa so jih napotili učitelji oziroma koprski begunski center (slika 6).

Slika 6

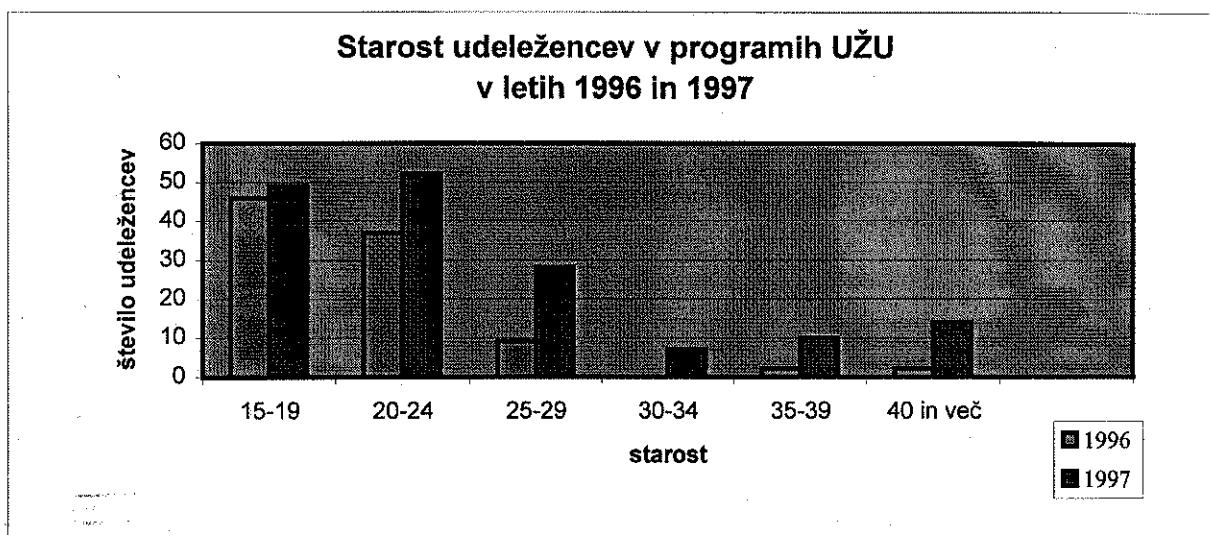
Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996-1997.

4.3.3. Udeleženci po starosti, izobrazbi in spolu

Starost

Udeleženci v programih UŽU so večinoma stari od 15 do 24 let (slika 7). V letu 1996 jih je bilo 79,68 %, starejših od 25 let pa le 13,5 %. Starost udeležencev v programu UŽU prikazuje slika 7.

Leta 1997 pa se je starostna podoba precej spremenila: še vedno prevladujejo mlajši odrasli, ki jih je bilo 101 oziroma 63,1 %. Za 2,7-krat se je povečal delež starejših oseb od 25 do 29 let in za 7-krat delež starejših od 35 let.

Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996–1997.

* Za leto 1996 nimamo podatka o starosti udeležencev pri izvajalskih organizacijah: LU Kranj, LU Celje, Doba, Sinesis, zato vsota udeležencev po starosti ni enaka številu udeležencev, ki so končali program UŽU.

Porast pripisujemo tudi dejству, da se je v program vključila nova ciljna skupina – industrijski delavci brez kvalifikacije oziroma zaposleni, ki se usposabljamjo za prekvalifikacijo. Na ta račun je zlasti poraslo število udeležencev, starejših od 40 let. Tudi Zavodi za zaposlovanje so pogosto vključevali v usposabljanje tiste, ki so bili stari od 25 do 39 let. Ti predstavljajo v starostni strukturi kar 28,13 % udeležencev programa UŽU.

Če seštejemo podatke za obe leti skupaj, v starostni strukturi še vedno prevladujejo mlajši, opažamo pa, da narašča delež starejših. Od leta 1993 do 1995 so bili v skupine vključeni le posamezniki, ki so bili starejši od 30 let; v zadnjih dveh letih pa je bilo mlajših odraslih 71,9 % (184 udeležencev); odraslih, ki so starejši od 25 let, pa 28,1 % (72 udeležencev).

Izobrazba

Podatke o izobrazbi udeležencev v programih imamo za 250 oseb, od tega v letu 1996 za 97 (73 % udeležencev, ki so končali program) in v letu 1997 za 153 (97 % udeležencev, ki so končali program).

Od 97 udeležencev jih je 53 (55 %) imelo končano osnovno šolo ali manj, 27 (27,83 %) pa OŠ–PP oziroma manj; 17 (18 %) udeležencev je imelo končano ali nedokončano kakšno drugo vrsto šole: po 5 udeležencev (5 %) dve- ali triletno srednjo šolo ali nedokončano srednjo šolo; ostalih 7 (7,22 %) pa druge programe. Za 27,27 % (15) udeležencev nimamo podatka o končani šoli (slika 8).

Med 153 udeleženci, ki so končali program 1997. leta, jih je 60,13 % (92 udeležencev) imelo nedokončano ali končano osnovno šolo ter 20,26 % (31 udeležencev), končano OŠ–PP; 14,38 % (22 udeležencev) dokončan 1. ali 2. letnik dvoletne srednje šole; 4,58 % (7 udeležencev) končan 1. in 2. letnik triletnega programa srednje šole, 0,65 % (1 udeleženec) pa je imelo kakšno drugo izobrazbo (slika 9).

Preglednica 4

Izobrazba udeležencev

Ime izvajalne organizacije	Solec 1996					Ekonoma 1997				
1. DOBA *						8	2	0	0	0
2. Sinesis*										
3. Invel	7	0	0	0	0	7	1			
4. Stik Mežica	2	0	0	0	5	8	2	1	0	0
5. Evrošola	niso imeli usposobljenih učiteljev					15	2	0	0	1
6. Stik Izola	niso imeli usposobljenih učiteljev					10	/	/	/	/
7. Alfabet	12	0	0	0	2	16	6	0	0	0
8. Diada	9	0	0	0	3	7	0	1	0	0
9. Inter – es	15	0	0	0	2	programa niso izvajali				
10. Dart	niso imeli usposobljenih učiteljev					9	4	0	0	0
11. LU Murska Sobota	11	0	0	0	1	5	2	1	0	0
12. LU Celje*						11	/	1	/	/
13. LU Koper	7	0	0	0	3	programa niso izvajali				
14. LU Kranj*						5	2	0	0	0
15. UPI - LU Žalec	9	0	0	0	0	programa niso izvajali				
16. Andr. zavod MB	Programa niso izvajali					12	0	0	0	0
17. PCPI Krško	niso imeli usposobljenih učiteljev					9	0	0	0	0
18. LU Ormož	8	0	0	0	1	9	1	3	0	0
Skupaj število udeležencev	80	0	0	0	17	123	22	7	0	1
Od tega absolventi OŠ PP	27					31				
Skupaj vseh udeležencev	97*						153*			

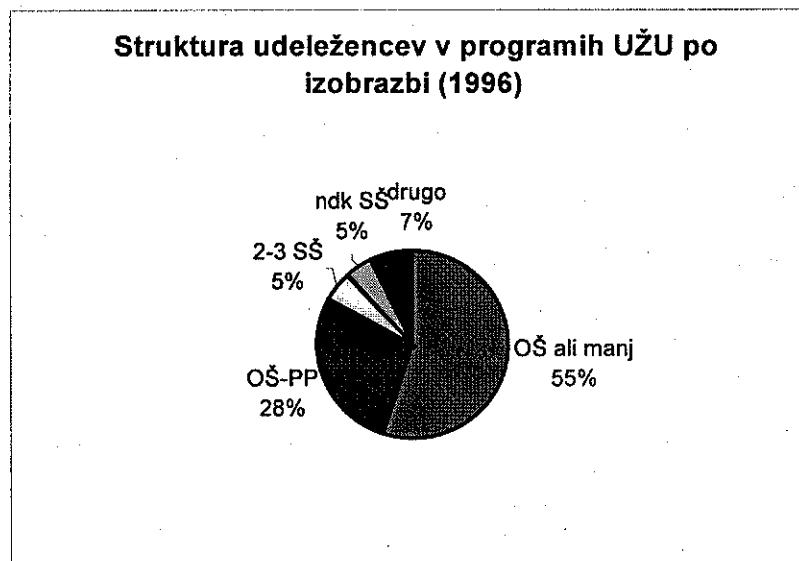
Vir: Obdelava obrazcev za končno evalvacijo programa UŽU, 1996/97.

* Ni podatka ali pa se nanaša enkrat na vpisane, drugič na udeležence, ki so končali program, zato se števek razlikuje od števka udeležencev, ki so končali program UŽU.

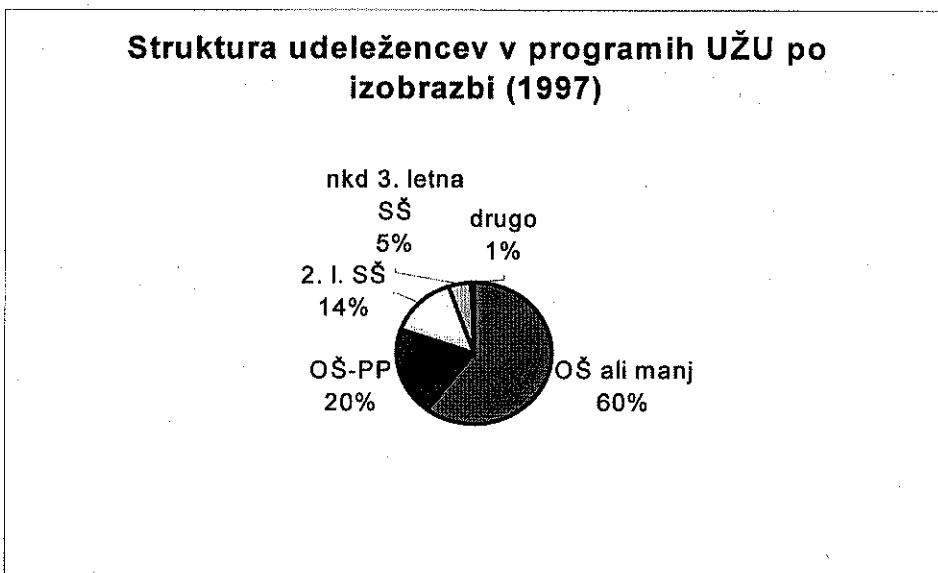
Legenda:

- 1 - manj kot osnovna šola, končana osnovna šola, končana OŠ–PP.
- 2 - dokončan 1. in 2. letnik dveletnega programa srednje šole.
- 3 - dokončan 1. in 2. letnik triletnega programa srednje šole.
- 4 - dokončan 3. letnik triletnega programa srednje šole.
- 5 - drugo.

Slika 8

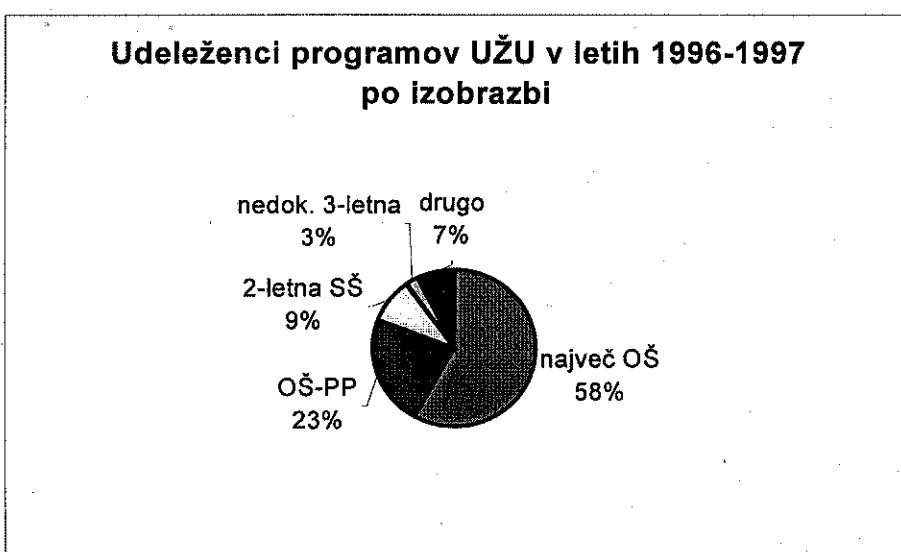
Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996–1997.

Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996–1997.

V celoti je imelo končano OŠ ali manj 145 (58 %) udeležencev, končano OŠ – PP 58 (23 %) udeležencev, dveletno srednjo šolo 22 (9 %) udeležencev, triletno 7 (3 %) udeležencev, 18 (7 %) udeležencev programa UŽU pa je imelo kakšno drugo vrsto izobrazbe (slika 10).

Slika 10

Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996–1997.

Spol

Udeleženci se ne razlikujejo bistveno po spolu: leta 1996 je bilo 74 moških in 77 pa žensk, leta 1997 pa je bilo 87 moških in 85 žensk. Leta 1996 je bilo 5 skupin homogenih po spolu; v 2 skupinah so se izobraževali le moški, v 3 skupinah pa le ženske. Leta 1997 sta bili 2 skupini po spolu homogeni, v 1 skupini so se izobraževali le moški, v 1 pa le ženske.

Načrti za prihodnost

Kaj moram storiti, da uresničim želen cilj?

»... končati trgovsko šolo in se naučiti izdelovanja pohištva...«

»... biti bolj potrpežljiv in vztrajen, da uresničim cilj ...«

»... uspešno končati program Usposabljanje za živiljenjsko uspešnost...«

»...se več učiti...«

(Dosleden prepis izjav udeležencev programa UŽU.)

Kaj želim v prihodnje uresničiti?

»... končati želim ...

trgovsko	šolo za skladiščnika	glasbeno	kovinarsko
gostinsko	vzgojiteljsko	gostinsko	šofersko
prometno	policIjsko		zdravstveno

... šolo...«

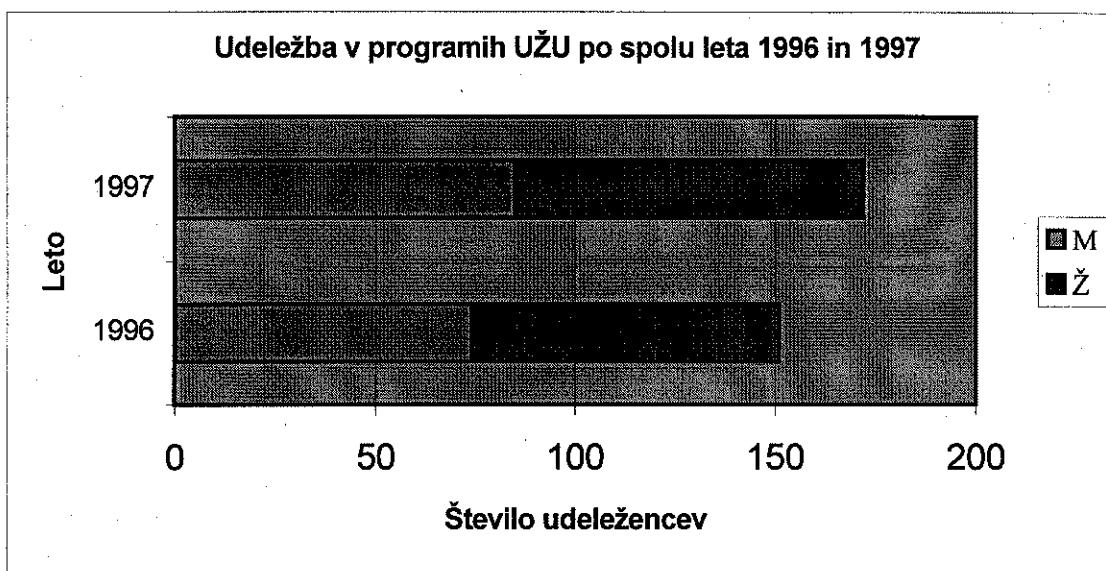
»...opravljati želen poklic, kot...

šofer	avto-mehanik	frizerka	kuhar
natakar	pravnica	psihijater	socialni delavec
pilot	prodajalec	logar	zgodovinarka
šofer tovornjaka		delavka v tovarni nogavic	pleskar
cistilka	varuhinja otrok	policaj tesar	kuhar
voznik avtobusa	prodajalka		samostojni
		podjetnik	
voznik avtobusa		medicinska sestra	skladiščnik
negovalka starejših ljudi		polagalec ploščic	šivilja
mizar	računalniški programer		osebni šofer ...«

(Dosleden prepis izjav udeležencev programa UŽU.)

Za obe leti velja, da je bilo v programih UŽU polovica moških in polovica žensk (slika 12).

Slika 12

Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996–1997.

4.3.4. Dejavnosti udeležencev po končanem programu v letih 1996 in 1997

Z vprašalnikom smo v obeh letih zbrali samo podatke o dejavnostih, ki jih načrtujejo udeleženci po končanem programu UŽU. Eno glavnih poslanstev programa UŽU je ravno motiviranje udeležencev za spremembo v njihovem izobraževanju, življenju in delu. Zato zbiramo podatke o nadaljevanju izobraževanja v različnih programih usposabljanja, v osnovnih in srednjih šolah, o iskanju zaposlitev za nedoločen in določen čas ter delo po pogodbi, o prostotičnih in drugih dejavnostih, zanima pa nas tudi, ali svoje delovanje po končanem programu UŽU udeleženci spremenijo. Izvajalske organizacije so poročale o dejavnostih po končanem programu praviloma za posameznike, 6 izvajalcev pa je navedlo samo aktivnosti, ne pa tudi števila vključenih v te aktivnosti. Zato prikazujemo podatke po letih 1996 in 1997 skupaj, ne pa po izvajalskih organizacijah. Opozarjam, da zaradi racionalizacije aktivnosti udeležencev nismo preučevali nekaj mesecev po končanem programu na nacionalnih srečanjih z udeleženci programov v ACS, zato prikazujemo načrte udeležencev ob koncu programa UŽU in ne stanje po treh mesecih in več (glej pojasnila v poglavju Metodologija in potek evalvacije).

Udeleženci so torej ob koncu programa UŽU načrtovali naslednje (skupno število udeležencev v obeh letih = 259):

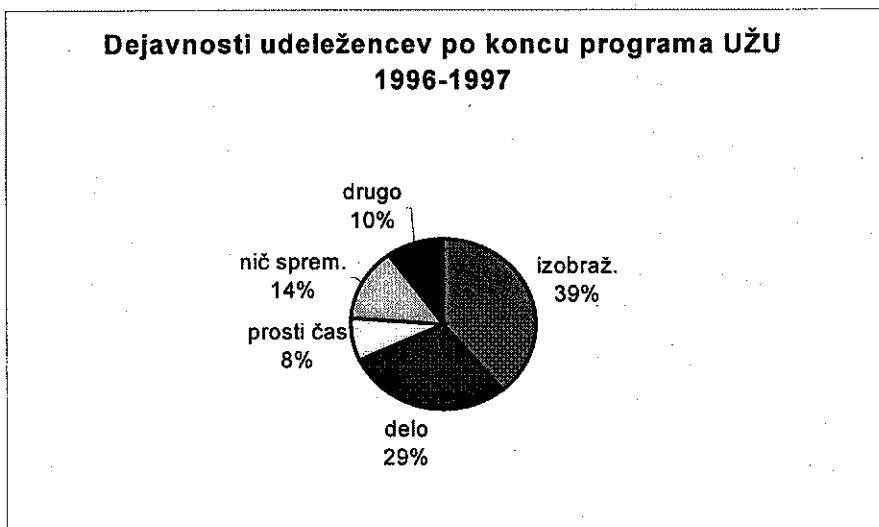
- Izobraževanje v različnih programih bo nadaljevalo 39 % (113) udeležencev: izvajalske organizacije so navedle, da se bo v različnih programih USO izobraževalo 42 udeležencev, za program USO II v poklicni in srednji šoli se jih bo izobraževalo 20, v programih za kuharja 18, za natakarja 7, v osnovni šoli se bo izobraževalo 7 udeležencev, za avtomehanika 2, za pleskarja 1, za maserja 1, v trgovski šoli, srednji in ekonomski šoli pa se bosta izobraževala po 2 udeleženca. Šoferski izpit bodo opravljali 3 udeleženci.
- 6 udeležencev se bo vključilo v javna dela.

- Zaposlitev bo iskalo 29 % udeležencev, in sicer za nedoločen čas pa 12 udeležencev. 11 udeležencev bo iskalo delo po pogodbi.
- V prostočasne dejavnosti se je po končanem programu UŽU v letih 1996 in 1997 vključilo 8 % (24) udeležencev. Nekatere izvajalske organizacije so sporočile tudi vrsto dejavnosti za leto 1996: šivanje, slikanje na svilo, računalniški tečaj, tuji jezik, kuhanje, tenis; in za leto 1997: obisk kulturnih prireditev v mladinskem centru, obiskovanje knjižnice in branje knjig, slikanje, športne aktivnosti, branje, študijski krožek.
- 14 % (40) udeležencev svojega življenja ne bo spremenilo, kar zadeva izobraževanje, delovne ter prostočasne dejavnosti. Tako, ki bodo delali enako kot pred vključitvijo v program, je bilo 36 v letu 1996, v letu 1997 pa so bili le 4.
- Z drugimi dejavnostmi se je po končanem programu UŽU ukvarjalo 10 % (29) udeležencev, od tega sta se leta 1996 2 udeleženca vključila v varstveno-delovni center, 5 pa se jih je vključilo v delovno usposabljanje v invalidsko podjetje. Pod drugo so za leto 1997 navedene naslednje možnosti za 22 udeležencev:
  - se poročila in preselila na možovo kmetijo (1)
  - usposabljanje za vodenje poslovnih knjig – mož bo odprl delavnico (1)
  - dokončanje poklicne gostinske šole in zaključni izpit (1)
  - predlagala sem preverjanje za dodelitev statusa za nezaposljive osebe (2)
  - preselitev v drugo državo – brez števila
  - zaposlitev (5)
  - pogodbena prezaposlitev presežnih delavcev (8)
  - udeleženci so našli zaposlitev za določen čas (4).

Naštete alternative v poševnem tisku označujejo dejavnosti po končanem programu tistih udeležencev, ki so bili vključeni v UŽU – PP.

Podatke po deležih prikazuje spodnja slika:

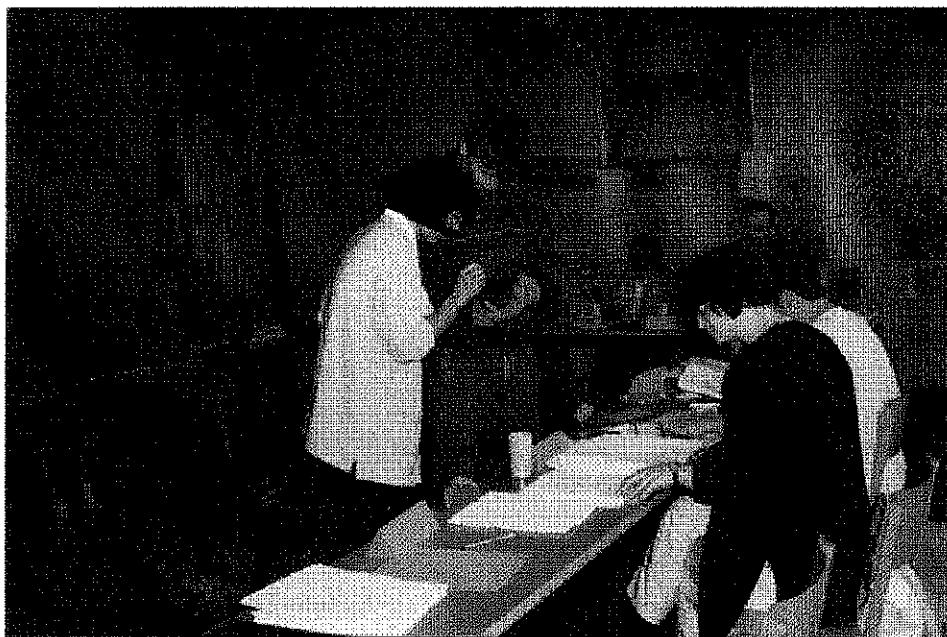
Slika 13

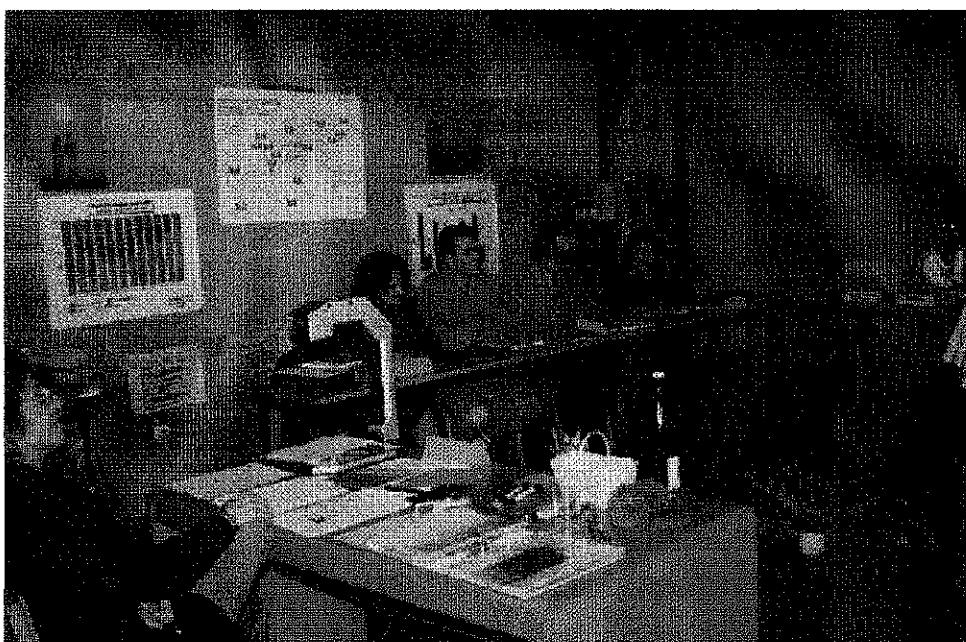
Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996-1997.

Usposabljanje učiteljev

Kančevci, Prekmurje, 1996

Kančevci, Prekmurje, 1996

Uspособljanje učiteljev za izvajanje programov

Uspособljanje za življenjsko uspešnost

...

Cilji programa

Program usposablja učitelje za:

- izvajanje programov UŽU
- poučevanje po andragoškem ciklusu
- oblikovanje individualnih učnih načrtov
- razvijanje posebnega učnega gradiva
- prepoznavanje značilnosti in izobraževalnih potreb različnih socialnih skupin
- uporabo sodobnih učnih metod in pristopov v izobraževanju odraslih

Oblike izvedbe programa

- seminarji in delavnice
- samostojno delo pod mentorjevim vodstvom
- nastopi in hospitacije

Vsebine programa

1. Teoretični sklop

- Preučevanje pismenosti
- Izobraževanje odraslih – izziv časa
- Evalvacija v programih UŽU
- Spremljanje napredovanja udeležencev

2. Metodični pristop

- Sporazumevanje v različnih družbenih okoliščinah
- Pisno sporočanje za vsakdanjo rabo
- Računanje v vsakdanjem življenju
- Metodika razvijanja učnih gradiv
- Mini nastop

3. Sklop izbirnih vsebin – izobraževanje ciljnih skupin

- Psiho-socialne značilnosti mlajših odraslih
- Begunci
- Industrijski delavci
- Odrasli s posebnimi potrebami

(iz predstavitevne brošure)

4.4. UČITELJI V PROGRAMIH UŽU

V programu UŽU lahko poučujejo učitelji, ki so si pridobili licenco v 200-urnem programu v ACS (v nadaljevanju jih poimenujemo učitelji UŽU za razliko od drugih učiteljev, ki nimajo licence in lahko izvajajo samo del programa UŽU). Vsaka organizacija mora imeti za izvedbo programa po dva učitelja. Od 44 učiteljev z licenco je dve tretjini aktivnih.

V letih 1996 in 1997 je program izvajalo 28 učiteljev UŽU in 1 drugi učitelj v 18 različnih izvajalskih organizacijah, med katerimi je bilo 10 zasebnih izobraževalnih organizacij in 8 ljudskih univerz. V vseh izvajalskih organizacijah sta program izvajala po 2 učitelja UŽU, v dveh pa je občasno priskočil na pomoč tudi tretji učitelj, kot priporočajo standardi in normativi za izvedbo programa UŽU.

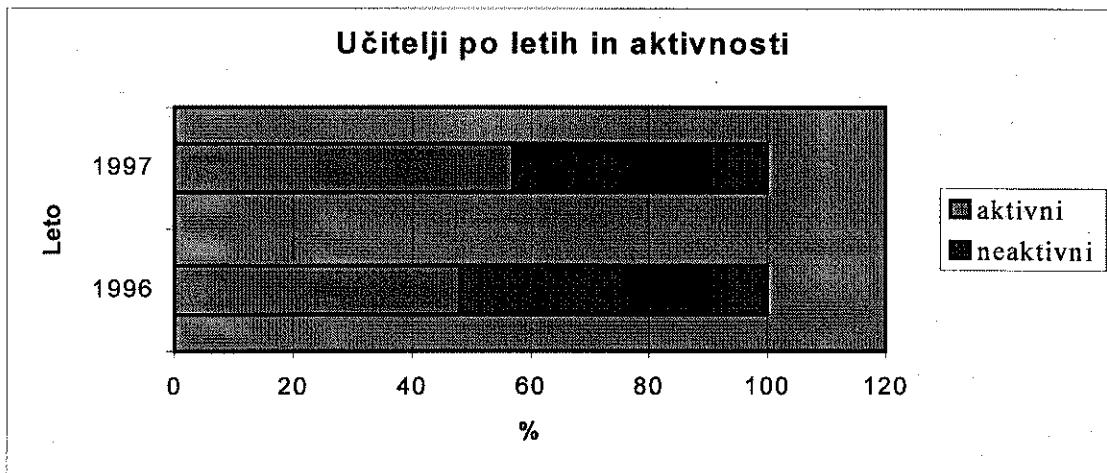
Preglednica 5

Učitelji UŽU

Po davnemučiteli UŽU izvajajo	Po učiteljih, ki niso učitelji UŽU	Učitelji, ki niso učitelji UŽU
1. Doba, Maribor	1. Alfabet, Štore	Alfabet, Štore, obe leti
2. Dart, Lendava	2. Diada, Ljubljana	Inter-es, Kanal ob Soči, 1996
3. LU Celje	3. Inter-es, Kanal ob Soči	Invel, Velenje, 1996
4. AZ Maribor	5. Invel, Velenje	Stik, Mežica, obe leti
5. LU Murska Sobota	6. Stik Mežica	Stik, Izola, 1997
6. LU Ormož	7. Stik Izola	LU Kranj, obe leti
	8. LU Kranj	PCPI – Krško, 1997
	9. LU Koper	UPI LU Žalec, 1996
	10. LU Nova Gorica	
	11. PCPI Krško	
	12. UPI-LU Žalec	

* Drugač si »sposodijo« pri drugi izvajalski organizaciji. O tem skleneta učitelj in izvajalska organizacija pisni dogovor.

Podjetje Evrošola dela samo s sposojenimi učitelji; na enak način je začela Diada, vendar je kasneje učiteljico UŽU redno zaposlila (kot strokovno sodelavko).

Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996–1997.

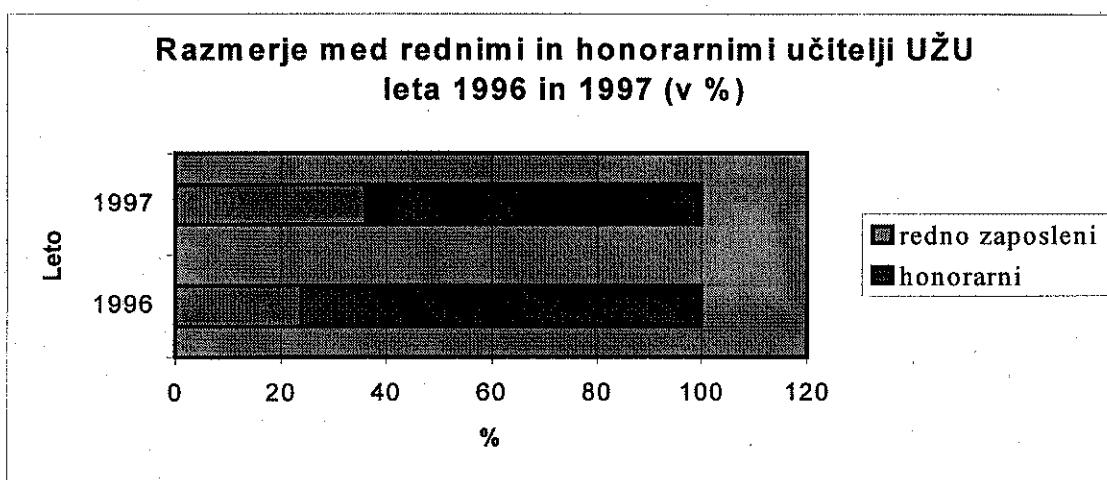
Leta 1996 je bilo od skupaj 44 učiteljev 21 (48 %) aktivnih, 23 pa neaktivnih (52 %). Leta 1997 je bilo 25 aktivnih učiteljev (57 %), 19 pa neaktivnih (43 %).

Leta 1996 je program UŽU izvajalo 21 učiteljev.

- 23,81 % oziroma 5 učiteljev je bilo redno zaposlenih v izvajalski organizaciji,
- 76,19 % oziroma 16 učiteljev pa je bilo honorarnih sodelavcev.

Leta 1997 je program izvajalo 25 učiteljev.

- 36,0 % oziroma 9 učiteljev je bilo redno zaposlenih v izvajalski organizaciji s polnim delovnim časom,
- 64,0 % ali 16 pa je bilo honorarnih sodelavcev.

Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996—1997.

Nekateri učitelji so v letih 1996 in 1997 imeli po več izvedb, nekateri so izvajali program v svoji matični organizaciji, poleg tega pa tudi kot »gostujoči« učitelji v institucijah, s katerimi sodelujejo. Gostujočih učiteljev v obeh letih je bilo 12, med njimi so 4 učitelji gostovali v dveh izobraževalnih organizacijah (preglednica 6).

Aktivni učitelji v programih UŽU v letih 1996/97

Matična št. IO	Zaposlen st. honorata	Učitelj	Stevilo izvedbi				Sudetne št. IO
			1996	1997	Stevilo izvedb v letu 1996/97 varovalna matična št. IO	Sudetne št. IO	
Doba Maribor	H	1. Zdenka Boltauer	1	2	3	1	PCPI Krško
Doba Maribor	H	2. Ana Osražnik	1	2	3	1	PCPI Krško
Invel Velenje	RZ	3. Tanja Goljar	3	3	6	4	Alfabet Štore
Stik Mežica	H	4. Marjana Skralovnik	1	1	2	1	Alfabet Štore
Samostojni	H	5. Danica Cedilnik	0	1	1	1	Evrošola Ljubljana
Samostojni	H	6. Magda Juvan	0	1	1	1	Evrošola Ljubljana
Stik Izola	H	7. Antonija Gornik	0	1	1	0	
Alfabet Štore	RZ	8. Andreja M. Jelen	3	4	7	2	Invel Velenje Stik Mežica
Samostojni	H	9. Renata Kišek	3	3	6	2	Sinesis Ljubljana Evrošola Ljubljana
Diada Ljubljana	H	10. Martina Mišar	3	1	4	2	Sinesis Ljubljana
Inter-es Kanal	RZ	11. Marija Stanč	2	0	2	0	
LU Nova Gorica	H	12. Marica Nakrst	2	1	2	3	Inter-es Kanal LU Koper
Dart Lendava	H	13. Gabrijela Smej	*	2	2	0	
Dart Lendava	RZ	14. Alenka Stupar	*	2	2	0	
LU Murska Sobota	H	15. Meta Horvat	1	1	2	0	
LU Murska Sobota	RZ	16. Lilijan Grof	1	1	2	0	
LU Murska Sobota	H	17. Stanislav Škoberne*	1	1	2	0	
LU Celje	H	18. Rajko Đudarić	2	1	2	0	
LU Celje	H	19. Zarja Lednik	2	1	2	0	
LU Koper	H	20. Zdenka Česar	1	1	2	1	STIK Izola LU Koper
LU Kranj	H	21. Zvezdana Čujović	1	1	2		
LU Tržič	H	22. Anton Kramarič	1	1	2	2	LU Kranj
UPI-LU Žalec	RZ	23. Ivan Gvajc	1	0	1		
LU Celje	H	24. Marija Leskoček	1	0	1	1	UPI - LU Žalec
AZ Maribor	RZ	25. Miloslava Kašek	0	1	1		
AZ Maribor	RZ	26. Stanislav Pitamic	0	1	1		
PCPI Krško	RZ	27. Monika Novšak	0	1	1		
LU Ormož	H	28. Dalibor Šoštarič	1	1	2		
LU Ormož	H	29. Olga Veldin	B.	1	1	2	

Vir: Obdelava obrazcev za končno evalvacijo programa UŽU, 1996/97.

- Ni usposobljen po programu ACS.

Po priporočilih naj bi bili učitelji iz istega lokalnega okolja, kot so udeleženci, ki se izobražujejo v programih UŽU. Žal je zaradi nerazvitosti mreže še vedno težko uresničevati to priporočilo. V nekaterih primerih učitelji niso iz istega lokalnega okolja, vendar pa so praviloma iz iste regije. Le izjemoma so lahko iz sosedne regije, s čimer sta seznanjena tudi ACS in MŠŠ.

Učitelji, ki so izvajali program UŽU zunaj matične izobraževalne organizacije, so bili praviloma iz drugega lokalnega okolja, razen 4 učiteljic, ki izvajajo program v Ljubljani. Takih je bilo 13, in sicer leta 1996.

Zbrani podatki za leto 1996 kažejo:

- da je bilo 47,62 % oz. 10 učiteljev iz lokalne skupnosti, v kateri je potekal program,
- 52,38 % oz. 11 učiteljev pa je prebivalo drugje.

Leta 1997:

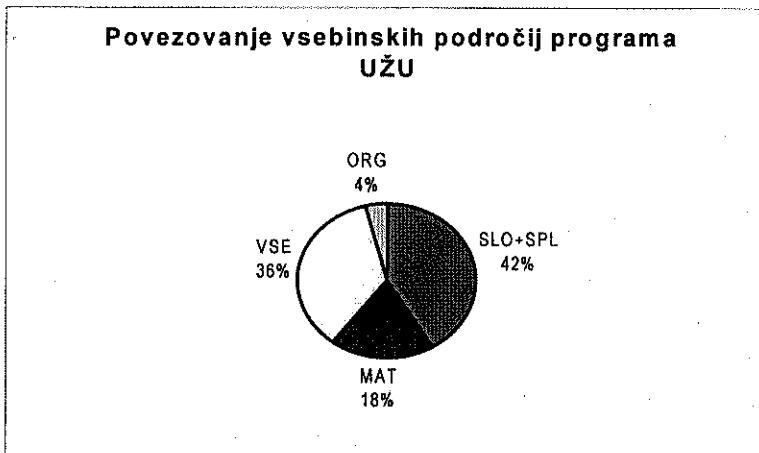
- je bilo 44 % oziroma 11 učiteljev iz občine, v kateri je potekal program,
- 56 % oz. 14 učiteljev je bivalo v drugem lokalnem okolju.

4.4.1. Povezovanje vsebine in ciljev programa UŽU z vsakdanjimi potrebami in izkušnjami udeležencev

Po vsebini se program UŽU deli na računanje v vsakdanji rabi, na tvorjenje ustnih in pisnih besedil, branje pisnih besedil z razumevanjem in na sporazumevanje v različnih okoliščinah.

V končnih poročilih razberemo, da je pouk vedno precej daleč od načel in priporočil, saj večina učiteljev še vedno poučuje »samo računanje oziroma matematiko« (glej prilogo 6, preglednica 1) oziroma »samo sporazumevanje ali slovenščino« (glej prilogo 6, preglednica 2) in ob tem ne upoštevajo dovolj vsakdanjih življenjskih okoliščin ter potreb udeležencev. Nekoliko bolj pogosto kombinirajo eno ali drugo področje s »temami za splošno poučenost« (glej prilogo 6, preglednica 3). Izjemoma pa povezujejo vsa tri področja.

Spodaj prikazani podatki se vendarle razlikujejo od dejanskega stanja, saj nekateri učitelji, ki so navedli, da npr. poučujejo le računanje, dejansko prepletajo različne teme. Zato moramo številčne podatke upoštevati z določenimi omejitvami.

Vir: Končna poročila izvajalcev o izvedbi programa UŽU, 1996–1997.

Največ je učiteljev, ki poučujejo slovenski jezik oziroma sporočanje v kombinaciji s komunikacijo in splošno poučenostjo.

Od 28 usposobljenih učiteljev za izvajanje programa UŽU, ki so izvajali program v letih 1996 in 1997:

- jih 42,86 % (12) poučuje sporazumevanje oziroma slovenščino, ki jo bolj ali manj prepletajo s temami iz splošne poučenosti;
- 17,86 % (5) učiteljev poučuje le matematiko;
- 35,71 % (10) učiteljev povezuje vse vsebinske sklope, ki sestavljajo program UŽU;
- 3,57 % (1) učiteljev je opravljalo le organizacijsko delo.

4.4.2. Obisk evalvacijskih delavnic za učitelje

Spremljanje, evalvacija ter usposabljanje učiteljev so že vseskozi pomembne sestavine programa. Tem vprašanjem so namenjene tudi nacionalne evalvacijске delavnice z učitelji. Namen evalvacijskih delavnic je izmenjava izkušenj med učitelji, informiranje, svetovanje in izobraževanje ter kritična ocena opravljenega dela v preteklem obdobju.

Delavnice so del izpopolnjevanja učiteljev v programih UŽU in aktivnost učiteljev na delavnicah bomo upoštevali pri obnavljanju licence učiteljev. Poleg sodelavcev ACS in učiteljev v delavnicah občasno sodelujejo tudi predstavniki financerjev.

V preteklih dveh letih smo izpeljali tri evalvacijске delavnice za učitelje v Ljubljani na ACS. Prva delavnica (4. junija 1996) je bila namenjena predvsem predstavitvi ugotovitev evalvacije, predstavitvi dopolnjenih evalvacijskih vprašalnikov in izmenjavi izkušenj in učnega gradiva učiteljev. Na delavnici je sodelovala polovica učiteljev UŽU, ki so v tem letu učili. Vodile so jo Olga Drofenik, Alenka Janko in Ester Možina.

Prisotnost učiteljev UŽU na nacionalnih evalvacijskih delavnicah

Ime in priimek učitelja	Prisoten na 1. delavnici	Prisoten na 2. delavnici	Prisoten na 3. delavnici	Prisoten na 4. delavnici	Prisoten na 5. delavnici
Zdenka Boltauzer	+	+	+	-	-
Ana Osrajanik	+	-	+	-	-
Tanja Goljar	+	-	+	-	+
Marija Skralovnik	+	+	+	+	+
Danica Cedišnik	-	-	+	-	-
Magda Juvan	-	-	+	+	-
Antonija Gornik	-	+	+	+	-
Andreja Jelen Mernik	+	+	+	+	+
Renata Kišek	+	-	+	-	+
Martina Mlinar	+	+	+	+	-
Marija Stanič	+	+	-	-	-
Marica Nakrst	+	-	-	-	+
Gabrijela Smej		-	+	-	+
Alenka Stupar			+	-	-
Meta Horvat	+		+	-	-
Lilijana Grof	+		+	-	-
Rajko Djudarič	+		+	-	-
Zarja Lednik	+		+	-	-
Zdenka Cesar	+	+	+	+	+
Zvezdana Čujovič	+	+	+	+	+
Anton Kramarič	+		+	-	-
Ivan Gvajc	+	+	-	-	-
Leskošek	+	-	-	-	-
Miloslava Kalšek		-	+	-	+
Stanislav Pitamic			+	-	-
Monika Novšak		+	+	+	-
Dalibor Šoštarič	+	-	+	+	-
Olga Veldin Bedjanič	+	+	+	+	+
Slavica Dorovič	-	+	-	+	-
Skupaj	20	12	25	11	10

Drugi dve delavnici Psiho-socialno svetovanje mlajšim odraslim in Uporaba virov učenja v lokalnem okolju in projektno učenje sta bili izpeljani letos (10. februarja 1997 in 29. novembra 1997). Namenjeni pa sta bili izobraževanju učiteljev in izmenjavi izkušenj, le v uvodnem delu so bili predstavljeni nekateri najbolj kritični problemi, ki smo jih ugotovili pri evalvacijskih obiskih programa UŽU. Delavnico Psiho-socialno svetovanje mlajšim odraslim je vodil Borut Kožuh, socialni pedagog in direktor Producjske šole v Jaršah, drugo delavnico na temo Uporaba virov učenja v lokalnem okolju in projektno učenje pa sodelavka ACS Natalija Žalec. Obeh delavnic se je udeležilo le 20 % učiteljev UŽU, ki so v tem letu učili, 40 % učiteljev, ki so izvajali program v obeh letih, je prišlo samo na prvo delavnico, prav toliko jih je prišlo na drugo delavnico, 40 % učiteljev UŽU ni prišlo na nobeno delavnico.

4.5. VSEBINA PROGRAMA

Program UŽU vključuje temeljne vsebine (»Sporazumevanje v različnih okoliščinah«, »Branje, razumevanje in tvorjenje besedil«, »Tvorjenje ustnih in pisnih sporočil«, »Temeljno znanje in spretnosti računanja«), integrativne elemente in vsebine (»Motivacija udeležencev«, »Spremljanje napredovanja udeležencev«, »Splošna poučenost«) in priporoča metode dela, učno gradivo in pripomočke. Vse to določajo tudi Standardi, normativi in priporočila za izvajanje programa (Program UŽU, 1994).

Pošебnost programa UŽU je v tem, da učitelj skupaj z udeleženci izbira ustrezne temeljne vsebine med predlaganimi vsebinami in dodaja nove vsebine glede na potrebe, predznanje in interes udeležencev ter specifičnosti lokalnega okolja. Program zahteva, da učitelj kombinira temeljne vsebine s področja računanja in rabe jezika s splošnoizobraževalnimi vsebinami. Posamezno splošnoizobraževalno vsebino (s področja kulture, zgodovine itn.) ne obravnava samostojno, temveč vedno v povezavi s temeljnimi vsebinami (npr. ob obravnavi zgodovinskih in geografskih posebnostih domačega kraja lahko obravnavajo rabe velike začetnice in računanje). Ob izbrani vsebini se odloča za ustrezne metode dela, pripravlja učno gradivo in uporabi primerne pripomočke.

Pošebnost programa je tudi metoda spremeljanja napredovanja udeležencev, s pomočjo katere želimo v kar največji meri doseči individualne cilje udeležencev.

Pri hospitacijah smo ocenjevali, ali so bile obravnavane vsebine relevantne in aktualne za udeležence ter ali je učitelj z uporabljenimi gradivi, pripomočki in metodami dela dosegel zastavljene cilje. V končnih poročilih pa so izvajalci za posamezno izvedbo programa navajali:

- vsebine, ki so jih obravnavali, in koliko ur,
- učne pripomočke, ki so jih uporabljali pri posameznih vsebinah,
- najpogosteje uporabljene učne metode in institucije, ki so jih obiskali,
- temeljno gradivo za udeležence in učitelje,
- spremeljanje uspešnosti udeležencev.

V nadaljevanju predstavljamo in komentiramo podatke iz končnih poročil po izvajalcih za leti 1996 in 1997.

4.5.1. Vsebine s področja splošne razgledanosti

Na vprašanje 'Katere teme s področja splošne razgledanosti ste obravnavali in koliko ur?' so izvajalci izbirali med temi odgovori:

- kultura
- zdravje, bolezni
- kumunikacija, medosebni odnosi
- izobraževanje
- ekologija
- socialna varnost
- šport, rekreacija

Aktualnost tem

»...poslovanje s pošto je pomembna tema za udeležence, ki nenazadnje v vsakdanjih situacijah nemalokrat prejmejo uradna pisma, sklepe za katere se predpostavlja, da jih razumejo, vendar vedno temu ni tako...«

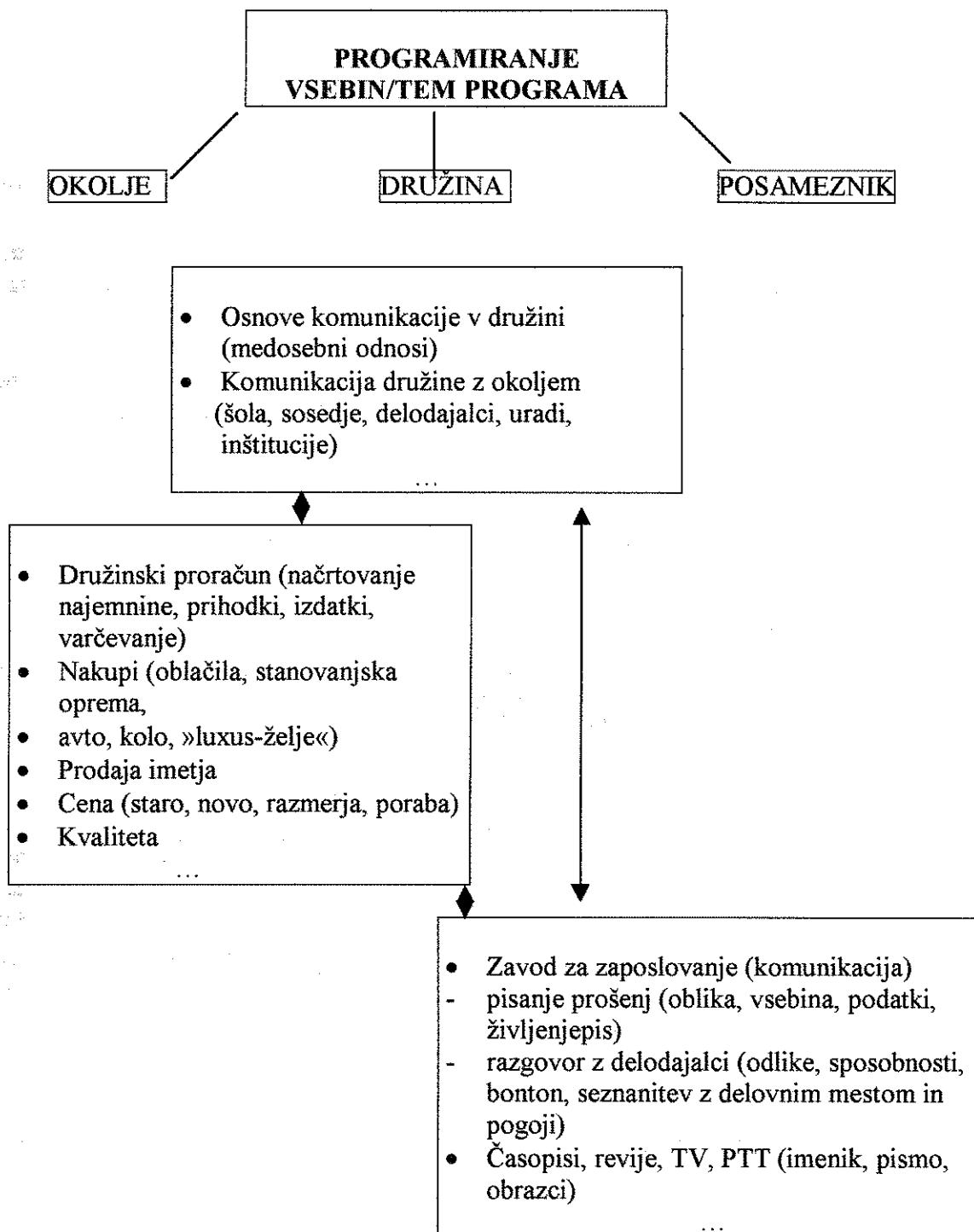
(Dosleden prepis izjav udeležencev programa UŽU.)

Invel Velenje, 1996/97, ročne spremnosti – slikanje na svilo

Vsebine programa UŽU

(Izobraževanje učiteljev, delavnica Izbira vsebin)

- zdrava prehrana
- bolezni odvisnosti (alkoholizem, droge)
- aktualni politični dogodki
- zaposlitev, iskanje dela
- drugo.

Teme niso razvrščene po pomembnosti, načeloma so vse enakovredne in jih lahko učitelj obravnava po svoji presoji. Vendarle pa smo kot zunanji evaluatorji in oblikovalci programa mnenja, da bi nekatere vsebine morali obravnavati v sleherni skupini, glede na trenutni socialni in ekonomski položaj večine udeležencev programov UŽU. Te vsebine so:

- izobraževanje
- socialna varnost
- zaposlitev, iskanje dela.

Pri analizi podatkov nas je zanimalo predvsem, v kolikšnem obsegu učitelji obravnavajo splošnoizobraževalne vsebine in katere. Avtorji programa menimo, da bi morali izvajalci tem vsebinam posvetiti vsaj četrtino časa, to je okoli 30 ur. Posebej nas je zanimalo, koliko časa so namenili obravnavi izobraževanja, socialne varnosti in iskanju dela.

Na vprašanje so odgovarjali učitelji, rezultate pa prikazujemo v prilogi 7, preglednica 1: Teme s področja splošne razgledanosti in število ur. Prikazani so podatki za 24 skupin in 16 izvajalcev, med katerimi nimamo podatkov za 6 skupin. (Pri LU Celje za dve skupini, LU Koper in LU Kranj manjkajo podatki za leto 1996, pri Stik Izola ter Dart Lendava pa manjkajo podatki za leto 1997.) Nekatere izvajalske organizacije tudi niso sporočile podatkov o številu ur, ki so jih porabile za posamezno temo. Zato bomo analizirali podatke o številu ur za posamezno vsebino samo za 14 skupin. Podatki za UŽU – PP za leto 1996 niso vključeni, ker so obdelani v posebnem poročilu.

Podatki kažejo, da si učitelji vprašanja različno razlagajo. Nekdo je napisal, da so splošno razgledanost obravnavali vseh 120 ur, drugi pa so nekatere posamezne teme obravnavali okoli 30 ur, npr. teme kultura, 'komunikacija, medosebni odnosi' in 'zdravje', nekatere pa celo po 40 ur, npr. zaposlitev, iskanje dela.

Splošnoizobraževalne vsebine

Iz tabele vidimo, da so izvajalci namenjali splošnoizobraževalnim temam najmanj 11 ur (Inter-es Kanal, CPI Krško) in največ 120 ur (Invel Velenje). Kar precej izvajalskih organizacij je namenilo tem temam okoli 70 ur: Alfabet Štore, LU Žalec in Andragoški Zavod Maribor. Tako veliko število ur za splošnoizobraževalne vsebine v Invelu, pa tudi Alfabetu ter LU Žalec in Andragoškem zavodu Maribor pripisujemo drugačni interpretaciji vprašanja. Na drugi strani sta Inter-es in CPI Krško navedla, da so namenili tem vsebinam samo 11 ur časa.

Vsekakor menimo, da bi morali izvajalci, ki so splošnoizobraževalnim vsebinam namenili manj kot 30 ur časa, v prihodnje izbirati več primernih vsebin s področja splošne razgledanosti. K splošni razgledanosti lahko prispevajo tudi ustrezno izbrane vsebine s področja računanja v vsakdanjem življenju in sporočanja ter socialne komunikacije.

- Manj kot 30 ur namenjajo splošnoizobraževalnim vsebinam:

Invel	24 ur
Diada	29 ur

LU Ormož	19,15 ur (dve skupini)
Inter-es, CPI Krško	11 ur

- Več kot 30 ur pa:

Stik Mežica	34 ur
Dart	47 ur
LU Kranj	30 ur (leta 1997)
LU Žalec	70 ur
Andragoški zavod	67 ur
Alfabet	76,78 ur (2 skupini)
Invel	120 ur

Na vprašanje niso odgovorili v LU Kranj, LU Koper (leta 1996), ter v Dobi, Evrošoli Ljubljana, LU Celje, v Dartu Lendava (1997), ponekod pa manjkajo številčni podatki, ker so izvajalci temo le označili.

Izobraževanje, socialna varnost in zaposlovanje

Posebej nas je zanimalo, ali so v posameznih skupinah obravnavali področja izobraževanja, socialne varnosti in zaposlovanja. Ugotovili smo, da so **izobraževanje** (pri čemer je mišljeno informiranje o izobraževalnih možnostih in motivacija za nadaljnje izobraževanje) obravnavali v 10 skupinah (pri 9 izvajalcih):

LU Ormož	2 uri
Alfabet	2 uri, 4 ure (2 skupini)
LU Kranj	4 ure
Andragoški zavod Maribor	4 ure
Alfabet	4 ure
Invel	8 ur
LU Žalec	10 ur
DOBA	št. ur ni navedeno
Evrošola	št. ur ni navedeno
LU Celje	št. ur ni navedeno

Vsebin s področja izobraževanja **niso obravnavali** v 6 skupinah (pri 6 izvajalcih): Invel, Diada, Inter-es, Dart, CPI Krško, LU Ormož). Nimamo pa podatkov iz LU Celje, LU Kranj (za leto 1996) in Stik Izola, LU Koper, Dart za leto 1997.

Socialno varnost so obravnavali v 11 skupinah pri naslednjih 10 izvajalcih:

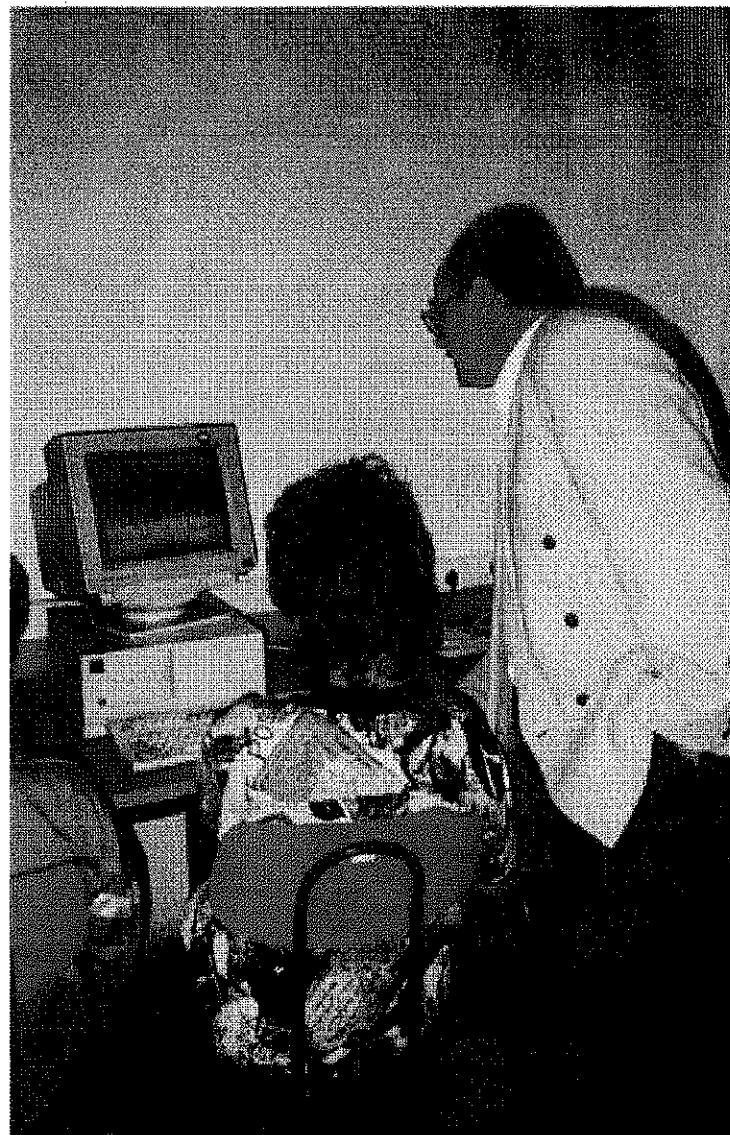
Stik Mežica	5 ur
Invel Velenje	16 ur
Alfabet Štore	4, ure 12 ur (2 skupini)
Dart	10 ur
LU Kranj (1997)	1 uro
LU Žalec	10 ur
Andragoški zavod	4 ure
DOBA	št. ur ni navedeno
Evrošola	št. ur ni navedeno
LU Celje (1997)	št. ur ni navedeno

Izbor metod

»...potrebno je previdno izbirati in uporabiti ustrezne metode za motivacijo za delo in učenje...«

»...pri izboru metod sem pozorna, da izberem tiste, ki dajo udeležencu občutek odgovornosti, potem šele lahko pridobijo znanja...«

Ljudska univerza Celje, 1996/97, učenje s pomočjo računalnika

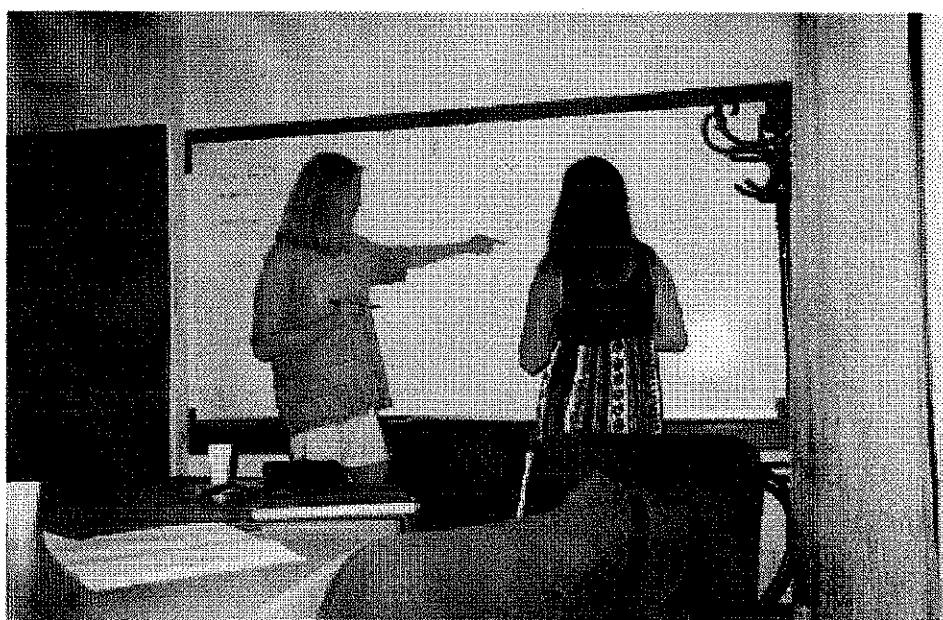
»... uporabljamo aktivne učne metode (obiski ustanov, udeleženci sami pripravijo temo, delo v skupinah). Te metode se mi zdijo najprimernejše, da udeleženci pozabijo name in se o določeni temi krešejo mnenja. Tako se morajo sami potruditi, da potrdijo svoje mnenje z dokazi. Sami morajo tudi kaj prebrati, vedeti in znati, saj tako lahko tudi naučimo drug drugega...«

(Dosleden prepis izjave učitelja UŽU.)

Invel Velenje, 1996/97, individualna pomoč pri matematiki

Sinesis Ljubljana, 1996/97, razлага na tabli

Izbrane vsebine **niso obravnavali** v 6 skupinah pri 5 izvajalcih, in sicer: Invel, Diada, Inter-es, CPI Krško, LU Ormož. Podatkov pa nimamo za LU Celje in LU Kranj (1996) in Stik Izola, LU Koper, Dart Lendava (2. skupina) za leto 1997.

Zaposlitev in iskanje dela pa so obravnavali v 9 skupinah pri tehle izvajalcih:

Invel	8 ur, 40 ur (2 skupini)
Alfabet Štore	8 ur, 20 ur (2 skupini)
Dart	18 ur
LU Kranj	2 uri
Andragoški zavod	10 ur
Evrošola	št. ur ni navedeno
LU Celje (1997)	št. ur ni navedeno

O zaposlitvi in iskanju dela pa se glede na podatke iz končnega poročila **niso** pogovarjali pri 7 izvajalcih oziroma v 8 skupinah: DOBA, Stik Mežica, Diada, Inter-es, LU Žalec, CPI Krško in LU Ormož. Podatkov nimamo za 5 skupin in izvajalcev: LU Celje, LU Koper LU Kranj (1996) in Stik Izola in Dart Lendava za leto 1997.

4.5.2. Druge splošnoizobraževalne vsebine

Najpogostejše obravnavane vsebine so bile:

vsebina	število skupin v katerih so obravnavali teme
• kultura	16
• komunikacija, medosebni odnosi	15
• zdravje, bolezni	13
• bolezni odvisnosti (alkoholizem, droge)	13
• zdrava prehrana	11
• aktualni politični dogodki	10
• šport, rekreacija	9
• ekologija	8
• geografija/orientacija	3
• osebnostna rast	2
• zgodovina kraja	2
• drugo	4

Najpogostejše obravnavane vsebine so bile kultura, komunikacija, zdravje, bolezni, bolezni odvisnosti, zdrava prehrana ter aktualni politični dogodki. Manj pogosto pa so bile obravnavane teme s področja športa in rekreacije ter ekologije. Samo izjemoma pa v posameznih skupinah obravnavajo teme s področja osebnostne rasti, zgodovine kraja in geografije/orientacije.

Rezultati, ki smo jih dobili ob obdelavi vprašanja o splošnoizobraževalnih vsebinah v končnem poročilu, so presenetljivi. Kažejo, da se nekateri izvajalci ne zavedajo pravega poslanstva programa UŽU in zato tudi ne morejo dosegati želenih ciljev. Povsem nedopustno je, da posamezni izvajalci niso niti 1 ure od 120 ur programa namenili izobraževanju, socialni varnosti in zaposlovanju glede na to, da so v programu brezposelni ljudje, brez izobrazbe in stalnih sredstev za življenje. Ocenujemo, da so nekateri izvajalci površno izpolnjevali končno poročilo, obstaja pa tudi verjetnost, da niso navedli vseh tem, ki so jih obravnavali.

4.6. METODE UČENJA IN POUČEVANJA

Pri izbiri metod učenja se najbolj pokaže učiteljeva iznajdljivost in izkušenost ter znanje, ki si ga je pridobil v 200-urnem programu usposabljanja na Andragoškem centru Slovenije. Na splošno velja, da učitelj izbira tiste metode, s katerimi doseže največji učinek in so v skladu z njegovim stilom poučevanja. V programu UŽU priporočamo uporabo tistih metod, ki zahtevajo od udeležencev večjo aktivnost med izobraževanjem (skupinsko delo, nastopi, samoizobraževanje, ogledi zunaj ustanove, itn.). Z aktivnejšimi metodami dela motiviramo udeležence za učenje in jih usposabljamo za samostojno učenje in iskanje virov učenja tudi po končanem programu.

Pri hospitacijah smo ugotavljali, ali učitelji izbirajo primerne učne metode, iz končnih poročil pa je razvidno, katere metode so prevladovale v posamezni skupini. Zanimalo pa nas je tudi, ali katera od metod v programu UŽU nasploh prevladuje. Poleg učnih metod smo dobili tudi podatke o tem, katere ustanove so obiskali v posamezni skupini ter ali so v program povabili zunanje predavatelje.

Izvajalci so odgovarjali tako, da so izbirali med navedenimi metodami in izražali v odstotkih, koliko časa so uporabljali katero od izbranih metod. Izbirali so med temi metodami:

- predavanje, razлага,
- pogovor, diskusija,
- zapisovanje po nareku,
- skupinsko delo, krožek (krožek, delo v parih),
- nastopi udeležencev (referat, prispevek),
- ogledi zunaj vaše ustanove,
- svetovanje, konzultacija,
- izobraževanje s pisnimi viri,
- igranje vlog,
- izobraževanje po medijih (video, TV),
- organizirano samoizobraževanje,
- drugo.

Odgovore izvajalcev smo prikazali v prilogi 7, preglednica 2: Uporabljeni metodi učenja (izraženo v odstotkih). Dobili smo odgovore od 14 izvajalcev in 19 skupin, vendar pa 3 izvajalci (DOBA, PCPI Krško, LU Ormož – skup. v letu 1997) niso izrazili v odstotkih, koliko časa uporabljajo katero od metod, temveč so jih le označili. Drugi niso odgovorili.

Preglednica prikazuje, da so v vseh 19 skupinah, za katere imamo podatke, uporabljali tele metode:

- predavanje, razлага
- pogovor, diskusija
- skupinsko delo.

Izvajalci, ki uporabljajo posamezne metode skorajda polovico časa v programu, so:

• pogovor, diskusija	Dart obe skupini	40 %;

Ekskurzije/obiski ustanov, spisi udeležencev programa UŽU

Ogled ljubljanskih znamenitosti

» V četrtek smo se pri kosilu skregali. Potem ko smo prišli na UŽU smo se pogovorili in potem smo gledali oglasnike in potem smo se odločili, da gremo v mesto in smo se dogovorili, da se dobimo pri Prešernovem spomeniku. Potem smo se odpeljali z avtobusom do glavne postaje s številko 9. Potem smo šli do cele Ljubljane potem smo šli do magistrata potem do Stolnice potem smo brali kaj piše na stolnici. Do Vodnikovega spomenika smo videli lutkovno gledališče in do mosta in potem pa nazaj.«

Naša ekskurzija

»Na usposabljanju za življenjsko Uspešnost smo se dogovorili, da bi šli na poučno ekskurzijo. Dogovorili smo se za relacijo. Relacijo smo si izbrali letališče Brnik, avtobusno in železniško postajo v Ljubljani, Alburetom Volčji potok in Jama Pekel. Prišel je dan ekskurzije. V soboto smo se zbrali pred Ljudsko Univerzo, kjer nas je čakal avtobus, rokometnega društva Ormož. Ko smo se zbrali smo odšli na avtobus in se odpeljali proti Ljubljani. Prvo postajo smo imeli v Šempetru v gostišču Rimljan. Pot smo nadaljevali proti Ljubljani. Ob prihodu v Ljubljano smo si šli ogledat avtobusno postaj. Najprej smo si ogledali čakalnico, tam smo videli vozne rede avtobusov. Poiskali vozni red avtobusa, kateri pelje v Ormož. Ogledali smo si tudi peron, kjer naj bi stal avtobus. Nato smo si ogledali železniško postajo. Tam smo si ogledali vozne rede vlakov. Poiskali smo tudi vozni red vlaka, ki pelje proti Mariboru. Nato smo še ogledali perone in poiskali peron za Maribor. Po ogledu smo šli na avtobus in se odpeljali proti Brniku. Na Brniku smo še ogledali notranjost letališke stavbe, od tam pa smo šli na razgledno teraso tam smo videli prilet letala in vzlet. Po ogledu Brnika smo se odpeljali proti Volčjemu Potoku, kjer smo si ogledali rože. Pot smo nadaljevali proti jami Pekel, med potjo smo se ustavili pri gostišču Rimljan, kjer smo imeli kosilo. Po kosilu smo se odpeljali proti jami Pekel. Po jami nas je vodil vodič. Ob prihodu iz Jame smo se slikali in šli na avtobus. Pot smo nadaljevali proti Ormožu. Ko smo prišli v Ormož sem šla na telefon v Hotel Ormož, od koder sem poklicala prijatelja, da je prišel po me. Ekskurzija se mi je zdela poučna, zanimiva in mnogo lepih doživetij sem doživel med potjo.«

(Dosleden prepis spisov udeležencev UŽU.)

	Alfabet 2. sk	45 %
• skupinsko delo	Evrošola	47 %
• izobraževanje s pisnimi viri	Stik Mežica	40 %

Druge najbolj pogosto uporabljene metode so:

- izobraževanje s pisnimi viri
- metoda igranja vlog
- svetovanje, konzultacija – vse tri naštete uporabljajo v 16 skupinah
- ogledi zunaj ustanove
- nastopi udeležencev – oboje uporabljajo v 15 skupinah
- zapisovanje po nareku uporabljajo v 12 skupinah
- izobraževanje po medijih v 11 skupinah

V manj skupinah pa uporabljajo organizirano samoizobraževanje ter druge metode.

Izvajalci torej uporabljajo aktivnejše metode dela, kot so skupinsko delo, diskusija, nastopi udeležencev, ogledi zunaj ustanove itn. Razen pri izvajalcih Dart, Stik Mežica, Alfabet in Evrošola, pri katerih skoraj polovico časa uporabljajo eno od metod, prevladujejo dve ali tri metode, ki jih kombinirajo z drugimi. Najpogosteje uporabljene metode (tiste, ki jih uporabljajo od 20 do 30 % časa) so:

Invel	skupinsko delo, predavanje, pogovor
Diada	pogovor
LU Koper	pogovor, skupinsko delo
LU Kranj (1997)	predavanje, pogovor
LU Žalec	pogovor
LU Ormož (1996)	skupinsko delo, predavanje, ogledi zunaj ustanove

Trije izvajalci LU Kranj (1996), Andragoški zavod Maribor, in LU Celje (1997) pa so navedli, da so uporabljali večino metod v enaki meri oziroma, da nobena med njimi ni prevladovala. Ne vemo pa, katere metode prevladujejo v Dobi, PCPI Krško in v LU Ormož (v eni skupini 1997), ker so metode le označili, niso pa napisali, kako pogosto jih uporabljajo.

4.6.1. Obiski ustanov

Ena pogosto uporabljenih metod v programu UŽU je tudi ogled. Z obiski v drugih ustanovah med potekom programa izvajalci ne le popestrijo program, temveč ob tem tudi navajajo udeležence na obiskovanje nekaterih kulturnih ustanov in kakovostno preživljanje prostega časa po končanem programu.

Učitelj seveda izbira obiske v drugih ustanovah glede na potrebe in želje skupine. Če denimo oceni, da ni potrebno obiskati avtobusne ali železniške postaje, ker vozne rede udeleženci že obvladujejo, se pač odloči za obisk kakšne kulturne ustanove (muzej, knjižnica itn.) glede na to, katere ustanove v kraju imajo. Vsekakor je spodbudno, če izvajalci organizirajo čim več obiskov in ogledov v kraju.

Izvajalci so vpisali obiske zunaj ustanove v končno poročilo pri vprašanju 'Napišite, katere ustanove ste obiskali med potekom programa' in izbirali med temi ustanovami:

- knjižnica

- gledališče
- pošta
- banka
- kino
- avtobusna/železniška postaja
- galerija/muzej
- drugo

Pod drugo so nekateri izvajalci navajali še obiske akvarija, tržnice (v Dobi), vinske kleti (LU Ormož), letališča (v LU Ormož, Alfabet Štore), mladinskega centra (Invel), zdravstvenega doma, trgovine, radia, občine (Alfabet, 3. skupina), Centra za socialno delo, zdravstvenega doma, krajevne skupnosti, občine, Andagoškega centra Slovenije, Rdečega križa, otroškega muzeja, tiskarne – delavnice (Alfabet, 2 skupina). Podatke prikazujemo v prilogi 7, preglednica 3: Ustanove, ki so jih udeleženci obiskali med potekom programa. Če pogledamo najprej število obiskov v posamezni skupini v preglednici, vidimo, da so največ obiskov izpeljali:

- 8 v Evrošoli
- 7 v Dobi in Alfabetu (3. skupina)
- 6 v Diadi, Alfabetu (2. skupina) in Andagoškem zavodu Maribor, Invelu (1997)
- 5 v LU Žalec (1996), LU Celje (1997) in LU Ormož (1997)
- 4 v Invelu, LU Koper in LU Ormož (1996).

Manj kot štiri obiske pa so izpeljali v LU Celje (1996), LU Kranj (1996), Stik Mežica – 2 obiska, Inter-es, Dart, LU Kranj (1997), PCPI Krško – 3 obiski.

Seveda samo po številu obiskov ne moremo presojati prizadevnosti posameznih izvajalcev in učinkovitosti obiskov. Vsak obisk zunaj ustanove mora biti organiziran in udeleženci morajo biti seznanjeni z njegovim namenom, učitelj pa mora ugotoviti, ali je bil z obiskom njegov namen dosežen. V LU Celje denimo običajno obiščejo muzej in po obisku izpolnjujejo anketo, v kateri učiteljica preveri razumevanje nekaterih zgodovinskih pojmov in dejstev, ki so jih spoznali na obisku, potem se o njih pogovarjajo.

Zanimalo nas je tudi, katere ustanove izvajalci najpogosteje obiskujejo. Od 18 skupin, za katere imamo podatke, je/so:

- 16 skupin obiskalo pošto
- 14 skupin obiskalo banko
- 14 skupin je obiskalo tudi druge ustanove
- 12 skupin je obiskalo knjižnico
- 11 skupin obiskalo kino, avtobusno/železniško postajo, galerijo/muzej
- 3 skupine šle v gledališče.

Izvajalci se najbolj pogosto odločajo za obisk pošte, banke, knjižnice, kina, galerije/muzeja, avtobusne/železniške postaje. V 14 skupinah so organizirali obiske tudi v drugih ustanovah in objektih (letališče, vinska klet, tržnica, proizvodni obrati itn.). Izvajalci se za te obiske odločajo glede na možnosti v kraju, v nekaterih primerih pa glede na možnost zaposlitve (Dart iz Lendave je organiziral ogled lončarskega podjetja).

4.6.2. Obiski strokovnjakov v programu

Nekatere izvajalske organizacije, ki so izvajale program UŽU, so povabile k sodelovanju tudi druge predavatelje. Podatkov o gostih nimamo iz LU Ormož, LU Žalec in izvajalskih organizacij Doba ter Interes (1 skupina) za leto 1996. V naslednjem letu pa niso navedli podatkov LU Kranj, LU Ormož in Posavski center za permanentno izobraževanje Krško. Organizacije so povabile najrazličnejše goste s področja kulture, izobraževanja, zdravstva, socialnega varstva, zaposlovanja. Ponekod pa so povabili tudi predstavnike lokalne skupnosti ter delavce v različnih poklicih (preglednica 8).

V organizacijah, ki so povabile goste, dejavne na področju kulture, so ti predstavljali različne vsebine s področja splošne razgledanosti in sicer knjižničarstva, literature in pisateljevanja (6), umetnosti, estetike in kulturne dediščine (5) ter muzejstva (1). Ponekod so zdravstveni delavci predstavili različne zdravstvene teme (5).

Izvajalci so nekaj časa namenili tudi rekreaciji. Tako so trenerji ljubiteljskih športnih klubov predstavili posamezne športe (npr. kegljanje) obrambne tehnike in druge rekreativne dejavnosti (3).

Nekateri udeleženci so se seznanili s področjem socialnega varstva: predstavili so vlogo Centra za socialno delo (2) in posebna vprašanja o socialnem varstvu (1), ki so udeležence zanimala. V dveh skupinah so se seznanili z izbranimi poklici: v Štorah so jim predstavili policijo, v Kranju pa delo sodobnega dimnikarja. Druge teme, ki so jih ponudili udeležencem v različnih skupinah, pa so: računalništvo (2), življenje v dvoje (1), vloga krajevne skupnosti (2), politični sistemi (1) in branje dnevnikov (1) in druge splošne teme (1).

Preglednica 8

Obiski strokovnjakov v programu

Leto	Institucija	Predstavitev	Predmet predgovora	Stevilka
1997	Doba	Darinka Ujčič	Knjižnica	4 ure
1996	Sinesis	Specjalni pedagog Svetovalka RZZ		2 uri
1996	Invel	Vlado Ahtik Kustos muzeja Vodja mladinskega centra	rekreativne aktivnosti	3 ure
1997		Vera Šinigoj	/	1
			/	3 ure
			socialnovarstvene pomoči	2 uri
1996	Stik Mežica	Zdravnik Socialni delavec Medicinska sestra	življenje v dvoje vloga CSD higiena in skrb za zdravo življenje	4 ure 4 ure 4 ure -----
1997		Socialni delavec Župan Vodja izob. in svetovalka	splošne teme	10 ur 2 uri 2 uri
1997	Eurošola			
1996	Alfabet (2 sk.)	Kresnik – policist Matjaž Papler – knjigovez	predstavitev policije	2 uri
1997	1. skupina	Olga Nezman – zdravstvena nega	obnova knjig v knjižnici	3 ure
1997	2. skupina	Iva Božič	zdravstvena nega	4 ure
		Albina Šmigovc – med. sestra	zdrava hrana,	4 ure
		Predsednik KS – direktor CSD	nalezljive bolezni	4 ure
		Tajnik KS	/	4 ure
		Direktorica CSD	predstavitev KS	4 ure
		Višja medicinska sestra	vloga CSD	4 ure
			higiena, hrana, klopi	8 ur
1996	Diada		samoobramba žensk	3ure
1997	DART Lendava			
1997	1. skupina	Rajko Stupar	video dejavnost, kulturna dediščina	4 ure
1997	2. skupina	Rajko Stupar	medsebojno sporočanje	4 ure
1996	Interes	Martina Stanič, dipl. pravnik	političnih sistem	3 ure
		Edvard Stanič	branje dnevnikov	2 uri
1996	LU Murska Sobota	Marjan Čenar Karolina Kolmanič	računalnik	4 ure
1997		Karel Šavel	pisateljevanje	2 uri
		Marjan Čenar	knjižnica	4 ure
		Karolina Kolmanič	računalnik	2 uri
			kako nastane knjiga	2 uri
1996	LU Celje	Kustos v Pokrajinskem muzeju	ogled muzejskih zbirk	4ure
1996	LU Koper	Nadja Mislej – bibliotekarka	knjižnica	2 uri
1996	LU Kranj	Janez Lužan - trener kegljaškega kluba Kranj	vrste kegljanja, pravila	1ura
		Polak – dimnikar	o sodobnem dimnikarstvu	1ura
1997	Andragoški zavod Maribor	Breda Kolar Milica Poštrak	likovno ustvarjanje estetika prostora	ni podatka 4 ure

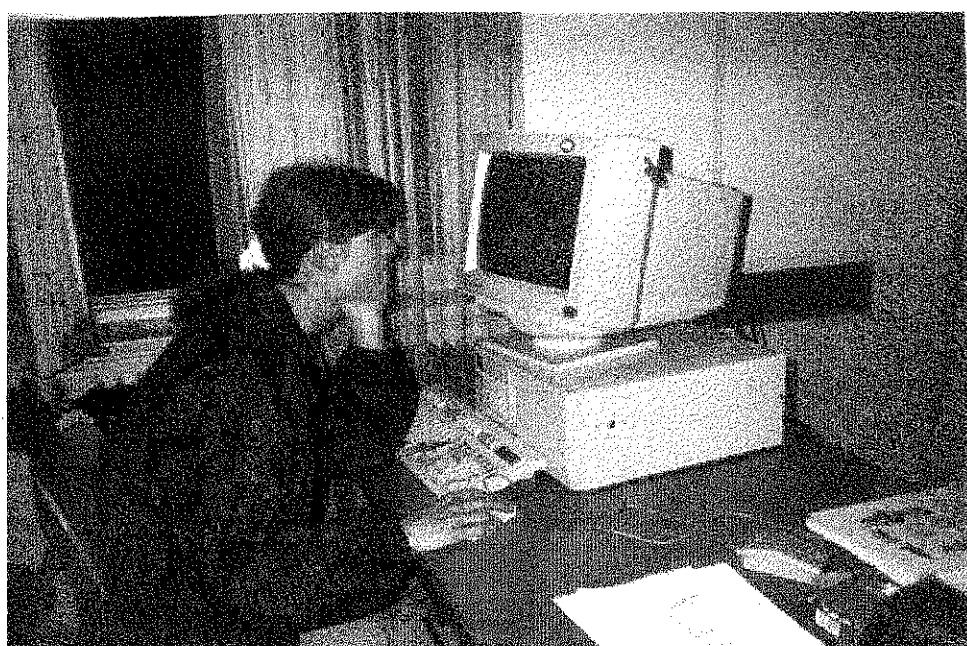
Vir: Obdelava obrazcev za končno evalvacijo programa UŽU, 1996/97.

Izvajalske organizacije v sklopu programa UŽU organizirajo tudi predavanja o izobraževanju in zaposlovanju. Najpogosteje na omenjene predstavitve povabijo svetovalce iz RZZ in predstavnike izobraževalnih organizacij, v posameznih primerih pa tudi direktorje delovne organizacije ali predstavnike lokalne skupnosti, ki sofinancirajo izobraževanje.

V letih 1996 in 1997 so predstavniki različnih območnih enot RZZ obiskali 14 skupin. Udeležencem programa UŽU so predstavili različne teme, npr. napredovanje, zaposlitvene možnosti, program RZZ in izobraževalne možnosti, pogovorili pa so se tudi o poklicnih ciljih udeležencev programa (preglednica 9). Poleg predstavnikov RZZ so podobne informacije posredovali tudi predstavniki izobraževalnih organizacij, ki so spregovorili o zaposlovanju, iskanju zaposlitve, pogojih izobraževanja, ponekod pa so predstavili

Učni pripomočki

Ljudska univerza Celje, 1996/97, učenje s pomočjo računalnika

SPOROČANJE
leksikon, oglasi, križanke, fotografije,
vzorec dobre prošnje in življjenjepisa,
pogodba za delo, križanke, revije...

RAČUNANJE
Obrazec za polog/dvig, kalkulatorji, barvni
papir, različni računi, računalnik...

udeležencem različne izobraževalne programe. Tako so se udeleženci programov UŽU seznanili s programi, kot so program UŽU, program preusposabljanja (v Fotoni), program »Poslovni sekretar«.

Preglednica 9

Razgovor s svetovalci za zaposlitveno ali izobraževalno kariero

LETNO	INSTITUCIJA	SVETOVALCI	TEMATIKA	TRAJANJE	SKUPAJ
1997	DOBA	Predstavnik RZZ	Napredovanje	ni podatka (pogosto)	ni podatka (pogosto)
		Predstavnik IO	Potek, napredovanje	ni podatka (pogosto)	
1996	INVEL	predstavnik RZZ	Zaposlitvene možnosti	4	6
		predstavnik IO	Zaposlovanje	2	
1997		predstavnik RZZ	Programi zavoda	4	16
		direktorica IO	Iskanje zaposlitve	8	
		predstavnik RZZ	Izobraževalne možnosti	4	
1997	STIK MEŽICA	predstavnik RZZ	Informacije	5	12
		predstavnik IO	Programi, vpis.	5	
		vodja izobraževanja		2	
1997	EVROŠOLA	predstavnik IO	Pogoji izobr.	2	16
		predst. Univerzuma	poslovni sekretar	3	
		direktor Fotone	predstavitev programa	1	
		direktorica IO		6	
		Kadrovnik	nadaljnje možnosti I	4	
1997	ALFABET-1 sk.	predstavnik RZZ	izobr., zaposl.	4	4
		Predstavnik RZZ	poklicni cilj	4	
		predstavnik IO	predstavitev prog.	2	
1997	ALFABET-3 sk.	Svetovalka RZZ	zaposlitev, izobr.	4	4
		predstavnik RZZ	možnosti izob.	3	
		direktorica IO	zaposlovanje	2	
1996	DIADA	predstavnik RZZ	o zaposl. in izob.	4	4
		predstavnik IO	izv. USO	3	
1997	DART - 1.sk.	predstavnika RZZ		2	4
		predstavnik IO	o zap. možnostih		
		predst.CSD		2	
1997	DART - 2.sk.	župan občine	javna dela v občini	4	8
		Gostja	javna dela v Sloveniji	4	
1997	LU M. SOBOTA	predstavnik RZZ	možnosti zapos.	1	2
		predstavnik IO	možnosti izobr.	1	
1996	UPI-LU ŽALEC	predstavnik RZZ ⁷	zaposlovanje	3	3
1997	AZ MARIBOR	predstavnik RZZ	zaposlovanje	3	4
		predstavnik IO	izobraž.	1	
1997	PCPI KRŠKO	predstavnik IO	o programu UŽU	2	2
1996	LU ORMOŽ	predstavnik IO	izobraževanje	1	1
1997		predstavnik IO	možnosti izobr.	1	1

Vir: Obdelava obrazcev za končno evalvacijo programa UŽU, 1996/97.

V Dartu, kjer so se izobraževali večinoma Romi, so organizirali tudi sestanek s predstavnikom Centra za socialno delo, ki je sodeloval pri pogovoru o zaposlitvenih možnostih mladih Romov, za drugo skupino Romov pa so organizirali izobraževanje kot

⁷ RZZ je Republiški zavod za zaposlovanje; IO je izobraževalna organizacija.

sestavino javnih del, zato so nekaj časa namenili predstavitvam javnih del v krajevni skupnosti in v Sloveniji.

Svetovanju za izobraževanje, svetovanju za zaposlitev ter socialnim temam namenjajo izobraževalne organizacije pri izvedbi programa UŽU precej različno število ur in sicer od 1 do 24; Največ izvajalskih organizacij oziroma skupin nameni omenjenim temam le majhen delež časa; od 1 do 4 ure so namenili temam o izobraževanju in o zaposlovanju v 6 skupinah, od 6 do 8 ur so namenili v 4 skupinah, od 9 do 12 ur so namenjali tem temam v 5 skupinah, po 20 ur in več časa pa namenjajo tem temam 3 izvajalske organizacije.

4.7. UČNO GRADIVO

Od leta 1992, ko smo poskusno začeli uvajati program UŽU, je bilo razvitih nekaj posebnih gradiv za udeležence in učitelje. Gradivo za udeležence je leta 1993 izdala ZLUS, in sicer priročnik za sporazumevanje 'Razumevanje in tvorjenje ustnih in pisnih sporočil' (Mulej, Strmšek ...), za matematiko pa priročnik 'Računanje v vsakdanji rabi' (Uran). Priročnik za sporazumevanje se je že na začetku izkazal za pomanjkljivega in enostranskega, zato na ACS njegove uporabe nismo priporočali. Učitelji so uporabljali samo posamezna poglavja ali vaje. Bolj uporaben pa je bil priročnik za matematiko, saj ga veliko učiteljev uporablja še sedaj, vendar pa vsebuje le vaje. Drugo gradivo za udeležence do sedaj še ni bilo razvito⁸, zato si učitelji pomagajo z nalogami in navodili, ki so jih prejeli v kompletu gradiva za usposabljanje učiteljev UŽU. Poleg tega pa so nekateri učitelji razvili lastna gradiva in jih tudi posredovali drugim učiteljem.

Posebnega gradiva ali priročnika za učitelje pa v programu UŽU nismo razvili, temveč smo dopolnjevali gradivo za usposabljanje učiteljev UŽU. Učitelji so na usposabljanju dobili seznam primerne literature.

Učitelji se usposobijo za samostojno razvijanje učnih listov in za iskanje virov, kajti ni mogoče razviti takšnega priročnika za udeležence ali za učitelje, ki bi bil v celoti uporaben za vse. Posebno gradivo naj bi vsebovalo samo različne primere in navodila za obravnavo določenih vsebin, učitelj pa bi ga moral prilagoditi potrebam in predznanju udeležencev. To nenazadnje zahteva tudi načelo individualizacije, ki ga želimo uveljaviti v programih UŽU. Na tak način vsak učitelj dopolnjuje svojo osebno mapo s primeri in vajami, ki jih po potrebi uporablja v različnih skupinah, vsak udeleženec pa med programom skrbi za osebno mapo, v katero vлага vaje in primere, ki jih je izdelal.

Zanimalo nas je predvsem, katero gradivo so posamezni izvajalci uporabljali za učitelje in udeležence ter ali so gradivo razvijali tudi sami.

Izvajalci so navajali temeljno gradivo, ki so ga uporabljali udeleženci in učitelji v posameznih skupinah ter učne pripomočke v končnih poročilih. V prilogi 7, preglednica 4: Temeljno gradivo za udeležence in učitelje ter gradivo, ki so ga razvili sami, smo prikazali po izvajalcih gradivo, ki so ga uporabljali v letih 1996 in 97, za leto 1996 pa tudi podatek, katero gradivo so izvajalci razvili sami. Podatke smo dobili za 16 izvajalcev, nimamo jih za Stik Izola.

⁸ Skupina učiteljev UŽU je leta 1996 pripravila nov priročnik za sporazumevanje za udeležence programa UŽU, ki je sedaj v pripravi pri ZLUS. Poskusno naj bi ga začeli uporabljati v jeseni 1998.

Individualizacija pouka

Spirala procesa učenja in evalvacije

A Learning and Evaluation Spiral

Pet vprašanj iz Uvoda v moj lastni razvoj

The 5 Questions from the Progress Profile

1. Kaj želim?
Where do I want to go?

DOLOČANJE CILJEV
Set aims

5. Kam naprej?
Where to next?

2. Česa se moram naučiti?
What do I need to learn?

POTRJEVANJE
PRILAGAJANJE
Adjust or modify
as necessary

PLANIRANJE
PROGRAMA

UPORABA
SPREMLJANJE
ZAPISOVANJE
PROCESA UČENJA

PREGLJD
EVALVACIJA

Implement, monitor,
keep records

3. Kako bom to dosegel?
How am I going to get there?

Review
Evaluate

4. Kako daleč sem prišel?
How far have I got?

ACS, maj 1993, Deryn Holland

usposabljanje učiteljev za izvajanje UŽU programov

Preden pregledamo gradivo, je treba povedati, da izvajalci niso bili zelo natančni pri popisovanju. Pri hospitacijah smo pri nekaterih izvajalcih videli zelo zanimive učne liste, katerih pa izvajalci niso vpisali v končno poročilo.

4.7.1 Gradivo za udeležence

Iz preglednice je razvidno, da so učitelji izdelovali posebne učne liste za udeležence v vseh skupinah pri vseh izvajalcih, kar je zelo vzpodbudno. Seveda pa je kakovost učnih listov zelo različna (jasna navodila in cilji, uporabnost). Poleg učnih listov, ki jih izdelujejo učitelji sami, pa uporabljajo tudi druge knjige in priročnike, vendar jih nekateri izvajalci navajajo dvakrat, pri gradivih za udeležence in učitelje. Menimo, da so razne knjige in priročnike uporabljali predvsem učitelji, ki so pripravljali učne liste in so jih zato navajali med gradivi za udeležence.

1. Gradivo, ki ga je pripravila ZLUS, uporablja 8 izvajalcev od 14, za katere imamo podatke (Doba, Inter-es, Dart, LU Celje, LU Koper, Andragoški zavod Maribor, PCPI Krško in LU Ormož).
2. Knjige za motivacijo in popestritev (Spodbude za učenje, Zabavna matematika) uporabljajo za udeležence v Dobi.
3. Priročnike in slovarje (SSKJ, Pravopis) pa med gradivi za udeležence navajajo v Dart, Alfabetu in LU Žalec, čeprav smo pri hospitacijah videli, da jih uporabljajo praktično v vseh skupinah.

4.7.2 Gradiyo za učitelje

Pri gradivih za učitelje pa smo ugotovili večjo pestrost, čeprav tudi tu učitelji niso napisali vseh virov (knjig, priročnikov), s katerimi si pomagajo pri pripravi programa.

Za sporočanje so izvajalci navajali naslednje vire:

1. Gradivo ZLUS za udeležence deloma uporablja 10 izvajalcev od 16, za katere imamo podatke (Doba, Invel, Stik Mežica, Inter-es, Dart, LU Celje, LU Koper, Andragoški zavod Maribor, PCPI Krško, LU Ormož).
2. Gradivo iz usposabljanja za učitelje UŽU uporabljajo vsi izvajalci, kot smo ugotovili pri hospitacijah, v končnih poročilih pa ga je navedlo 7 izvajalcev (Stik Mežica, Dart, LU Celje, LU Koper, Andragoški zavod Maribor, LU Žalec, PCPI Krško).
3. Priročnike za pravopis (Pravopis, Abeceda pravopisa, Cik–cak po pravopisu, Slovenska pravopisna pravila) in SSKJ uporablja večina izvajalcev, posebej pa je to navedlo 7 izvajalcev (Doba, Invel, Stik Mežica, Diada, LU Kranj, Andragoški zavod Maribor, PCPI Krško, LU Ormož).
4. Druge priročnike za slovenski jezik (Pouk slovenščine malo drugače, Sporočanje za šolo in vsakdanjo rabo, Pisno sporočanje za vsakdanjo rabo, Pišem, torej sem) pa navaja 5 izvajalcev (Stik Mežica, Diada, LU Kranj, PCPI Krško, LU Ormož).

Pri matematiki so uporabljali tele vire:

1. Gradivo ZLUS (glej zgoraj).
2. Gradivo iz usposabljanja za učitelje UŽU (glej zgoraj).
3. Priročnike in revije za popestritev matematike (Moja zabavna matematika, Bližnjica do matematike, Presek) uporabljajo 4 izvajalci (Doba, Alfabet, Invel, Andragoški zavod Maribor).

Izvajalci so uporabljali tudi drugo gradivo:

- s področja psihologije, komunikacije (Doba, Diada in Andragoški zavod Maribor);
- s področja predpisov, delovne zakonodaje in podjetništva (Invel, Inter-es in Dart);
- dnevni tisk, tedensko in mesečno periodiko (uporabljajo jo v Alfabetu).

Gradivo, ki ga uporabljajo učitelji, je precej bolj raznovrstno kot pa gradivo za udeležence, kar kaže na to, da učitelji črpajo zamisli in vaje iz različnih virov in jih prilagajajo potrebam in interesom v posamezni skupini.

Precejšnje število izvajalcev še vedno uporablja gradivo za udeležence, ki ga je pred 4 leti izdala ZLUS (Delovni listi za razumevanje in tvorjenje ustnih in pisnih sporočil), čeprav smo ga odsvetovali. To pomeni, da je nujno potrebno naslednje:

- pripraviti novo gradivo za udeležence,
- izdelati poseben priročnik za učitelje in
- učitelje še naprej usposabljati za iskanje različnih virov učenja in za izdelovanje ustreznih učnih gradiv.

4.8. UČNI PRIPOMOČKI

Posebni učni pripomočki, ki bi bili uporabni za vse, tudi niso bili razviti, učitelji so se pri usposabljanju seznanili z izdelavo in uporabo primernih pripomočkov (ponazorila, miselni vzorci, skice itn.). Učitelj naj bi uporabljal različne pripomočke predvsem za ponazarjanje snovi in za spodbujanje učenja.

Iz končnih poročil izvajalcev smo povzeli učne pripomočke in jih prikazali v prilogi 7, preglednica 5: Učni pripomočki, ki so jih uporabljali izvajalci, in vsebine, pri katerih so jih uporabljali. Izvajalci so izbirali med navedenimi pripomočki in ob vsakem napisali še, pri kateri vsebini/vsebinah ga/jih uporabljajo. Izbirali so med temi pripomočki:

- skice, sheme, grafikoni, ponazorila
- vizualna tehnična sredstva (diapozitivi, grafoskop, film)
- avdiotehnična sredstva (kasete, plošče, radio)
- avdiovizualna tehnična sredstva (video, televizija)
- računalnik
- drugo

Podatke smo dobili za 16 izvajalcev, med katerimi so nekateri izvedli več skupin, manjkajo pa podatki za Stik Izola in Inter-es. Tudi na to vprašanje niso vsi izvajalci odgovorili v celoti. Nekateri so namreč napisali, katere pripomočke uporabljajo, niso pa napisali, pri katerih vsebinah. Podatkov o tem, pri katerih vsebinah navadno uporabljajo pripomočke, niso napisali tile izvajalci: Doba, LU Celje, Diada. Pomanjkljivi podatki pa so tudi iz Evrošole.

Zanimalo nas je, koliko izvajalcev uporablja posamezne pripomočke in pri katerih vsebinah in ali s katerimi pripomočki si še pomagajo pri izvedbi. Za posamezne pripomočke bomo pregledali, koliko izvajalcev jih uporablja in pri katerih vsebinah.

- **Skice, sheme, grafikone ali ponazorila** uporablja vseh 16 izvajalcev, od katerih imamo podatke, vendar je le 12 od njih navedlo vsebine, pri katerih pripomoček uporablja. Iz nekaterih opisov pa tudi ne moremo ugotoviti, kaj nam sporočajo (npr. LU Kranj – lastna evalvacija). Uporablja pa jih pri obravnavi različnih vsebin, tako pri računanju kot pri sporazumevanju:

Izvajalec	Vsebine
Invel	vse vsebine
Stik Mežica	zemljevid
Evrošola	tabele, obrazci, čeki
Dart	računanje, slovenščina
LU Koper	ulomki, procenti, statistične tabele
LU Kranj	lastna evalvacija
LU Žalec	načrti parcel, hiša
AZ Maribor	za ponazoritev merjenja in slovnice
PCPI Krško	bolezni, zdrava prehrana, branje števil
Alfabet Štore	izobraževanje, zdravje, prehrana, socialna varnost (1 brez navedbe)

- **Vizualna tehnična sredstva (diapozitivi, grafskop, film)** uporablja 9 izvajalcev, izmed njih pa jih je 6 navedlo, pri katerih vsebinah jih uporablja:

Izvajalec	Vsebine
Invel	film kot uvodna tema za diskusijo
Stik Izola	jezik, pravopis
LU Kranj	prosojnice ob podajanju snovi
AZ Maribor	ponazoritev pisnih sporočil in navodil
Dart	turistični film o Lendavi
PCPI Krško	alkoholizem, droge
Alfabet	zdravje, izobraževanje

- **Audio-tehnična sredstva (kasete, plošče, radio)** uporablja 13 izvajalcev in 8 jih navaja pri katerih vsebinah:

Izvajalec	Vsebine
Invel	glasba za sprostitev
Stik Mežica	glasba, govor
Alfabet Štore	ljudske pesmi, Martin Krpan, Slovenske narodne
LU Koper	misleni vzorci, naloge, rešitve
LU Kranj	sproščajoča glasba
AZ Maribor	intervju, glasba
Dart	sprostivene vaje
PCPI Krško	delavnice, izdelava lesa in drugih izdelkov

- **Avdiovizualna tehnična sredstva (video, TV)** pa uporablja 5 izvajalcev, vendar smo le od 4 izvedeli, pri katerih vsebinah:

Izvajalec	Vsebine
Stik Mežica	Samorastniki, TV Dnevnik
AZ Maribor	OŠ matematika
PCPI Krško	kultura, aktualni dogodki
Dart	snemanje nastopov

- Z **računalnikom** delajo udeleženci pri 8 izvajalcih, in sicer v Dobi, Evrošoli, Dartu, Invelu, LU Celje, LU Žalec, Andragoškem zavodu Maribor in CPI Krško. Kar udeleženci delajo z računalnikom, pa se razlikuje pri posameznih izvajalcih: na LU Žalec so si ogledali računalniško učilnico, v Dart in Andragoškem zavodu Maribor so se seznanili z osnovami računalništva, v CPI Krško so izdelovali miselne vzorce, na LU Celje s pomočjo računačnika ponavljajo osnovne računske operacije, Evrošola in Doba pa nista navedli, kako so vključili računalnik v svoj program.
- Posamezni izvajalci uporabljajo tudi **druge pripomočke**, ki jih izdelajo sami ali kupijo:

Izvajalec	Pripomočki
Doba	plakati, grafi
Invel	zemljevid
Stik Mežica	kalkulator
Evrošola	ravnila, papir za rezanje delov celote, milimetrski papir, liki, kalkulator
AZ Maribor	fotoaparat
LU Ormož	različna merila.

Od učiteljev pričakujemo, da uporabljajo raznovrstne učne pripomočke. Ugotavljamo, da se učitelji med seboj precej razlikujejo v rabi učnih pripomočkov, nekateri pogosteje uporabljajo razna ponazorila, drugi vključujejo avdiotehnična in vizualna tehnična sredstva. Ocenujemo, da je večina pri tem dovolj iznajdljivih, vendar tudi tu lahko le z rezervo ocenujemo stanje, saj izvajalci niso dosledno izpolnjevali poročil.

4.9. SPREMLJANJE NAPREDOVANJA

Spremljanje napredovanja udeležencev v programih UŽU je metodično načelo ter pripomoček učitelju in udeležencu za načrtovanje programa. V zasnovi programa smo sprejeli spremjanje napredovanja kot integrativni element programa, ki je v skladu z načeli izobraževanja odraslih (upošteva andragoški ciklus) in načelom individualizacije.

Gre za opisno metodo ugotavljanja znanja in napredovanja posameznega udeleženca, pri kateri sta dejavna tako učitelj kot udeleženec, pri tem pa učitelj ne izhaja iz postavljenih standardov znanja, ampak iz predznanja posameznega udeleženca in ugotavlja njegov napredek od vključitve v program. Učitelj tako ugotovi znanje in interes udeleženca in skupaj z njim postavi cilje in oblikuje program dela, ki ga med programom oba preverjata in dopolnjujeta. Pri tem lahko za zapisovanje uporablja posebne obrazce, ki jih je predlagal Andragoški center (gre za metodo Uvod v moj osebni razvoj avtorice D. Holland) ali pa izbere osebni način beleženja. Tako nastaja osebna mapa vsakega udeleženca, iz katere naj bi bil razviden njegov napredek. To metodo, ki omogoča dejavno vlogo udeleženca pri načrtovanju programa, priporočamo tudi v Normativih in standardih za izvajanje programa

UŽU, učitelji pa so se usposobili za njeno uporabo v delavnici med usposabljanjem za učitelje UŽU. Metoda zahteva od učitelja več priprave in individualnega dela z udeležencem ter tako posega v ustaljeni način poučevanja, zato se le počasi uveljavlja.

Podatke o spremeljanju napredovanja smo dobili od 16 izvajalcev, nimamo pa podatkov za Stik Izola. Odgovore smo prikazali v prilogi 7, preglednica 6: Spremljanje napredovanja udeležencev, in sicer za leti 1996 in 1997 – po izvajalcih in ne po posameznih skupinah. Ker smo obrazec za končno poročilo leta 1997 dopolnili, se je spremenilo vprašanje 'Kdaj preverjate znanje', zato nimamo odgovorov nanj od izvajalcev programa v letu 1996 (to so Invel, Diada, Inter-es, LU Koper), na to vprašanje pa niso odgovorili tudi v Dobi.

Pri evalvaciji nas je zanimalo, v kolikšni meri so v posameznih skupinah metodo že začeli uporabljati oziroma ali uporabljajo vsaj katerega od elementov metode. V končnih poročilih smo jim postavili 5 vprašanj, (v eni od variant pa 4), s katerimi smo želeli ugotoviti, ali uporabljajo metodo pri načrtovanju programa oziroma na kakšen način ugotavlja znanje in napredovanje udeleženca. Ta vprašanja so bila:

- 'Kdaj preverjate znanje?'
- 'Na kakšen način preverjate znanje?'
- 'Kaj od tega velja za vas?'
- 'Kdo dela pisne zabeležke o napredovanju?'
- 'Ali imajo udeleženci vpogled v zabeležke o napredovanju?'

Obdelane podatke predstavljamo po posameznih vprašanjih.

'Kdaj preverjate znanje in razumevanje in napredovanje in na kakšen način?'

Pri tem vprašanju je bilo navedenih 6 alternativnih odgovorov o časovni v mestitvi preverjanja znanja in načinu spremeljanja. Učitelji so izbirali vse, ki zanje veljajo:

- Sprotno ob podajanju učne snovi
- Na koncu učne ure
- Na koncu sklopa
- Po (določenem) številu ur
- Drugo
- Ne preverjam znanja

Na vprašanje '**Kdaj preverjate znanje?**' smo torej dobili odgovore od 9 izvajalcev. Ugotovili smo, da najpogosteje (8 izvajalcev) preverjajo 'znanje sproti ob podajanju snovi' in 'na koncu sklopa'. Dva izvajalca (Andragoški zavod in LU Kranj) pa sta označila vse možne odgovore pri tem vprašanju.

- Sprotno ob podajanju snovi – 8 izvajalcev (Evrošola, Dart, LU Celje, LU Kranj, LU Žalec, Andragoški zavod Maribor, PCPI Krško, Alfabet)
- Na koncu sklopa – 9 izvajalcev (Stik Mežica, Evrošola, Dart, LU Kranj, Andragoški zavod Maribor, PCPI Krško, LU Ormož, Invel, Alfabet)
- Na koncu ure – 3 izvajalci (Evrošola, LU Kranj, Andragoški zavod Maribor)
- Po (določenem) številu ur – 2 izvajalca (LU Kranj, Andragoški zavod Maribor)

Na vprašanje '**Na kakšen način preverjate znanje?**' je odgovorilo 13 izvajalcev, v Evrošoli, Dobi in v Dart niso odgovorili na to vprašanje. Iz preglednice je razvidno, da

izvajalci najpogosteje preverjajo znanje s testi (11) in s samooceno udeležencev (10), poleg tega tudi pregledujejo in ocenjujejo izdelke (6).

- Testi – 11 izvajalcev (Diada, Inter-es, LU Koper, LU Kranj, Andragoški zavod Maribor, PCPI Krško, LU Ormož, LU Celje, LU Koper, Alfabet, Invel)
- Samoocena udeležencev – 9 izvajalcev (LU Ormož, PCPI Krško, Andragoški zavod, LU Žalec, LU Kranj, LU Celje, Inter-es, Stik Mežica, Invel, Alfabet)
- Pregled in ocena izdelkov – 6 izvajalcev (Invel, Diada, Inter-es, LU Celej, LU Koper, LU Ormož)
- Spraševanje – 4 izvajalci (Andragoški zavod Maribor, Inter-es, Invel, Diada)
- Drugo (po 20 urah ugotovijo odstop od individualnega programa v Andragoškem zavodu v Mariboru, domače naloge pregledujejo v LU Kranj, v Alfabetu pa se pogovorijo).

'Kaj od tega velja za vas?'

Pri tem vprašanju učitelji izbirajo med tremi možnostmi, s katerimi ugotavljam, koliko upoštevajo načela modela sprotnega spremjanja posameznega udeleženca. Izberejo lahko med temi možnostmi:

- Ob vstopu v program ugotovim, kakšni so prejšnje znanje in interesi udeleženca, skupaj narediva okvirni program dela, ki ga sproti preverjava in dopolnjujeva.
- Sproti ugotavljam luknje v znanju in težavnost prilagajam.
- Učno snov obravnavam po predpisanim programu.

Dodatno je pojasnilo način preverjanja znanja v odgovoru na vprašanje 'Kaj velja za vas?' 15 izvajalcev, na vprašanje niso odgovorili v LU Koper.

Ob vstopu ugotovijo znanje in izdelajo individualni program pri 13 izvajalcih (Doba, Stik Mežica, Evrošola, Diada, Inter-es, Dart, Alfabet, Invel, LU Celje, LU Žalec, Andragoški zavod Maribor, PCPI Krško, LU Ormož).

Pri 10 izvajalcih pa poleg tega, da preverijo znanje ob vstopu v program in izdelajo individualni načrt, še sproti ugotavljajo luknje v znanju in prilagajajo program, ti pa so Evrošola, Diada, Inter-es, Dart, Invel, Alfabet, LU Celje, Andragoški zavod Maribor, PCPI Krško, LU Ormož).

V Invelu in LU Kranj preverjajo znanje samo tako, da sproti ugotavljajo luknje v programu in program prilagajajo.

'Kdo dela pisne zabeležke o napredovanju?'

- Udeleženec
- Učitelj
- Oba

Na vprašanje 'Kdo dela zabeležke o napredovanju?' je odgovorilo 15 izvajalcev (LU Koper ni odgovorila). Pri tem je 13 izvajalcev napisalo, da zabeležke delata učitelj in udeleženec, v LU Celje pa so napisali, da sta učitelja poskusila pritegniti k pisanju beležk o napredovanju tudi udeležence, vendar se ni obneslo.

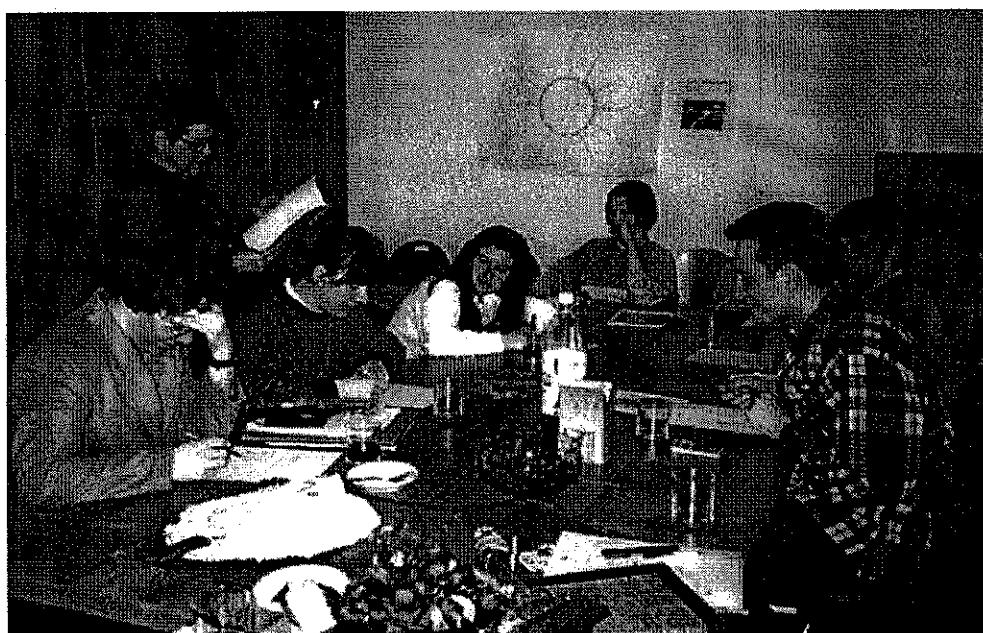
'Ali imajo udeleženci vpogled v zabeležke o napredovanju?'

- Da
- Nekateri imajo, drugi ne
- Ne

Pri večini izvajalcev imajo udeleženci tudi vpogled v zabeležke, in sicer pri 14 izvajalcih, v PCPI Krško in Invelu ga udeleženci nimajo, v LU Koper pa na to vprašanje niso odgovorili.

Že v uvodu v poglavje o napredovanju smo omenili, da se priporočena metoda spremnjanja uspešnosti udeležencev pri učiteljih počasi uveljavlja. Učiteljem smo svetovali, naj si po načelih te metode izdelajo svoj osebni način spremnjanja. Predvsem smo želeli, da učitelji dojamejo pomen andragoškega cikla in udeleženčeve dejavnosti pri načrtovanju programa. Pomembni vidiki pri uveljavljanju te metode so predvsem, kdaj preverjajo znanje in na kakšen način, ali izdelajo individualni načrt dela za posameznega udeleženca, kdo dela zabeležke o napredovanju in ali imajo udeleženci vpogled v te zapiske. Sedaj, po nekaj letih poskusov, ugotavljamo, da se metoda pri večini učiteljev ni 'prijela', ker je po njihovem mnenju prezapletena, zahteva preveč časa od učitelja in udeleženca, zanjo si je treba vzeti poseben čas zunaj izvedbe programa. Zgornji rezultati kažejo, da so učitelji njena načela vpeljali pri delu z udeleženci, čeprav so le redki izdelali tudi 'obrazce', kamor vpisujejo dogovorjene cilje in rezultate dela. 'Kritična točka' v vpeljevanju te metode so individualni načrti dela za posameznega udeleženca. Čeprav je 13 izvajalcev odgovorilo, da ob »vstopu v program preverijo znanje in naredijo individualni načrt«, vemo iz hospitacij, da ni čisto tako. Učitelji sicer preverijo znanje in interes udeležencev (na različne načine, npr. uvodni intervju, uvodni test, spraševanje), individualni program pa le redko izdelajo. Najpogosteje 'počasnejše' udeležence med poukom 'tolerirajo' če ne naredijo vaj in nalog, ki so sicer enotne, do konca, ali pa jim pomagajo, medtem ko drugi udeleženci samostojno rešujejo naloge.

Iz teh podatkov seveda nismo mogli preveriti, kako učitelji ocenjujejo učinkovitost metode v primerjavi s klasičnim načinom ocenjevanja znanja.

Inter-es Kanal, 1996/97, zaključek programa UŽU

5. STROŠKI ZA IZVEDBO PROGRAMOV UŽU

Za izvedbo programa UŽU je na nacionalni ravni določena vrednost, ki ni enotna za vse izvajalce. Vključuje:

- Fiksne stroške za avtorske honorarje učiteljem in organizatorjem, za pripravo učnih gradiv in pripomočkov, za pogostitev udeležencev in ureditev prostora ter za razvoj.
- Gibljive stroške za uporabo učilnice ter za plačilo zunanje evalvacije, ki vključuje plačilo evalvacijskih obiskov pri izvajalcih, izvedbo nacionalnih evalvacijskih delavnic, pripravo nacionalnih poročil in razvoj (kasneje pa za vzdrževanje) računalniškega programa za kvantitativno spremištanje izvedb. Zaradi obeh vrst stroškov nastajajo v končni ceni izvedbe med organizacijami razlike, saj plačujejo različne vrednosti za najem/uporabo učilnic in za zunano evalvacijo – slednja je odvisna od oddaljenosti organizacije od Ljubljane in števila evalvacijskih obiskov pri izvajalcih.

Razen tega nastaja v končni ceni izvedbe razlika med zasebnimi izobraževalnimi organizacijami in ljudskimi univerzami. Pri prvih je vključeno v ceno izvedbe tudi delo organizatorja izobraževanja, pri drugih pa ne, ker njegovo delo plačuje Ministrstvo za šolstvo in šport po drugem ključu in iz drugega namenskega vira.

Vrednost izvedbe programa se v obeh letih ni spremenila, posamezne sestavine so bile ovrednotene takole:

- avtorski honorarji 557.000 Sit v ljudskih univerzah in 655.000 Sit pri zasebnikih
- izdelava gradiv in uporaba učnih pripomočkov 105.000 Sit
- pogostitev udeležencev 95.000 Sit
- sklad za razvoj 31.000 Sit
- uporaba učilnice od 42.000 do 105.000 Sit
- zunanja evalvacija od 43.675 do 65.513 Sit.

Preglednica 10

Indeks stroškov za izvedbo programa UŽU po izbranih sestavinah in skupnih stroškov izvedbe v letu 1996

IZVADNIK IZVAJALCI	AVTORSKI HONORARJI IZDELAVA GRADIV IN UPORABA UČN. PIPOMOČKOV	POGOSTITEV UDELEŽENCEV	SKLAD ZA RAZVOJ	ZUNANJA EVALVACIJA	SKUPNA STROŠKA
LU Žalec	68			84	98
LU Kranj	9	40	100	41	42
LU MB	90	95	100	137	127
LU MS	94	112	100	95	135
Alfabet Štore	92	57	100	84	102
Doba Maribor	104	229	100	100	118
Stik Mežica*	109	100	100	105	123

* navaja še materialne (255 Sit) in druge stroške (11 Sit), uvrstili smo jih pod "druge stroške"

Dejansko pa je večina izobraževalnih organizacij 1996. leta prekoračilo načrtovane stroške za izvedbo programa: 57 % izvajalcev skoraj za petino in več – med temi pa jih je kar 75 % preseglo načrtovane stroške skoraj za četrtino in več:

- skoraj za tretjino ali več LU Maribor (27 %), LU Murska Sobota (35 %), Stik Mežica (33 %),
- za slabo petino Doba Maribor (18 %),
- v okviru normirane vrednosti sta ostali le LU Žalec (2 % pod normirano ceno) in Alfabet Štore (2 % nad normirano ceno).

Močno pod priznano ceno se je uvrstila LU Kranj, saj je znašala poraba denarja le 42 % normirane vrednosti, kar seveda pomeni, da program ni mogel biti izveden v skladu s standardi in normativi.

Najbolj so na odstopanja od priznane vrednosti 1996. leta vplivale razlike pri dejanski porabi denarja za avtorske honorarje in pripravo učnih gradiv. Posamezne organizacije pa so navajale tudi nedefinirane »druge stroške«.

Največje razlike 1996. leta so nastale v naslednjih organizacijah (glej prilogo 8, preglednica 1):

- v Dobi MB pri pripravi učnih gradiv (2,3 krat višji) in zaradi drugih stroškov
- v Alfabetu Štore in Stiku Mežica zaradi visokih »drugih« stroškov (oba izvajalca sta izpeljala UŽU PPP in domnevamo lahko, da z »drugimi« stroški pokrivata dodatne organizacijske in materialne stroške, ki so morebiti nastali zaradi specifičnih potreb ciljne skupine).

V letu 1997 so se stroški gibali bolj v načrtovanih okvirih, samo ena organizacija je presegla stroške za izvedbo za slabo petino in ena za več kot tretjino.

Preglednica 11

Indeksi stroškov za izvedbo programa UŽU v letu 1997; priznani strošek = 100

Organizacija	Priznani strošek	Izbira gradiva	Učni materiali	Učna pomoč	Načrtovan strošek	Zaradi drugih	Skupaj
1. Doba Maribor	104	171	100	90	100	100	111
2. Stik Mežica	109	100	100	95	100	100	106
3. Evrošola Ljubljana	124	200	219	28	100	129	136
3.1. Evrošola, 2.sk	124	229	219	31	100	...	135
4. Stik Izola	...	...	...	...	...	...	...
5. Dart Lendava	85	100	100	90	100	100	99
5.2 Dart, 2. Skupina	85	100	100	98	100	97	100
6. Invel Velenje	72	272		114	0	161	118
7. Alfabet Štore	117	76	100	81	0	0	109
7.2 Alfabet, 2. Skup.	107	11	100	76	0	65	100
8. LU Celje	45	57	100	43	100	0	51
9. LU Kranj	9	40	100	37	100	0	25
10. AZ-LU Maribor	90	95	100	124	100	97	96
11. CPI Krško	113	62	100	143	100	97	111
12. LU Ormož	73	117	100	90	100	81	88
SKUPAJ 1997	82	100	114	79	81	73	91

V 1997. letu so bile prekoračitve priznane cene manjše kot v preteklem. Največje stroške sta prikazali Evrošola, Ljubljana in Invel, Velenje.

V Evrošoli so največja odstopanja pri plačilu avtorskih honorarjev (četrtno višji stroški), pripravi učnih gradiv (skoraj 2,3 krat višji), pri plačilu najemnine za učilnico (2,2 krat višji); navedeni pa so tudi visoki »drugi« stroški. Zato smo Ministrstvu za šolstvo in šport predlagali, naj pri končnem izplačilu pogodbe ne upošteva stroškov, ki jih je v poročilu navedla ustanova.

Nekoliko večja poraba v Krškem je posledica tega, da je organizacija najela za izvedbo učiteljici iz Maribora zaradi njunih izkušenj pri izvajaju programa UŽU. V ACS smo to odločitev podprli zlasti zaradi nove ciljne skupine; v program so se namreč vključili rudarji iz Rudnika Senovo, ki jim je grozila brezposelnost.

Med »manjše prekoračitelje« se je v tem letu uvrstila Doba, Maribor.

AZ – LU Maribor, LU Ormož, Alfabet, Stik, Mežica in Dart Lendava so se držali načrtovane porabe. Bistveno manj pa sta porabili LU Celje (54 % priznane vrednosti) in LU Kranj (42 % priznane vrednosti). V obeh primerih je bilo za avtorske honorarje in za stroške priprave gradiv plačanega bistveno manj denarja od načrtovanega.

V 1997. letu za razliko od prvega leta prav vse organizacije navajajo tudi »druge« stroške. Odstopanja pri posameznih organizacijah in elementih cene prikazujemo v prilogi 8, preglednici 1 in 2.

Če povzamemo ugotovitve v tem poglavju, potem lahko trdimo, da je mogoče z nacionalno določeno vrednostjo programa UŽU pokriti vse stroške izvedbe programa in tudi obnavljanja licence za učitelje UŽU; še zlasti v primerih, ko so organizacije izvedle program za več kot 4 skupine. Ugotavljamo celo, da izvajalci dejansko manj vlagajo v razvoj programa oziroma razvoj učnih gradiv za različne skupine udeležencev. Analize učnih gradiv, ki so dostopna zunanjim ocenjevalcem, so pokazale, da z izdelanimi ali prestavljenimi gradivi pogosto ne moremo upravičiti za te namene prikazanih stroškov. Pri posameznih izvajalcih pa tudi sredstva, namenjena pogostitvi udeležencev in ureditvi prostorov niso v celoti namensko porabljeni. O teh posamičnih primerih zunanjii evaluatorji obvestijo naročnike in plačnike programov UŽU. Na drugi strani pa imamo izvajalce, ki namensko potrošijo denar na vseh postavkah, program po potrebi podaljšajo in tudi sicer nudijo višji standard od določenega ; vendar ne morejo uveljaviti razlike med priznanim in dejanskim stroškom.

6. SKLEPNE UGOTOVITVE IN PREDLOGI

6.1. O IZVAJALCIH PROGRAMA UŽU

Med 28 organizacijami za izobraževanje odraslih, ki so verificirane ali v postopku za verifikacijo za izvajanje programov UŽU, je bilo v dveh letih 1996 in 1997 aktivnih 18, kar je 70 odstotkov.

Med aktivne uvrščamo izobraževalne organizacije, ki se redno prijavljajo na javni razpis Ministrstva za šolstvo in šport in se dogovarjajo z drugim sofinancerjem (običajno so to enote Republiškega zavoda za zaposlovanje, izjemoma podjetja, centri za socialno delo ali lokalne skupnosti, glej poglavje napotitev v program UŽU).

Dejansko je v obravnavanih letih tudi izvedlo program 18 organizacij, torej okrog 70 %, kar pomeni, da je skoraj tretjina zmogljivosti ostala neizkoriščena. S takšnim stanjem ne moremo biti zadovoljni, saj to tudi pomeni, da se investicija v usposabljanje izvajalcev programa UŽU ni povrnila. Pri tej oceni ne upoštevamo dejstva, da je večina učiteljev UŽU redno zaposlena v šolah za mladino in nam na evalvacijskih delavnicah povedo, da UŽU-jevsko znanje« uspešno prenašajo in uporabljajo pri svojem rednem delu pa tudi pri razvijanju svoje poklicne kariere.

Z vidika razvoja omrežja učiteljev UŽU pa se moramo zavedati, da so zmogljivosti slabo izkoriščene. Deloma lahko to upravičimo z razlogi, ki smo jih opisali v uvodu tega poročila. Med temi še posebej opozarjam na značilnosti ciljne skupine, ki ji je program namenjen. To so nedejavni odrasli, ki niso motivirani za izobraževanje in se ne odzivajo na utečene poti obveščanja – to so pisna povabila svetovalcev za zaposlovanje, organizatorjev izobraževanja, obvestila na enotah RZZ ipd. – o izobraževalnih priložnostih.

Primerjava z izkoriščenostjo izobraževalnih zmogljivosti šol, ki razpisujejo dveletne programe srednjega izobraževanja za pridobitev izobrazbe za odrasle, ki nimajo končane osnovne šole, pokaže, da je bila leta 1992 izkoriščenost teh šolskih programov še bistveno manjša kot izkoriščenost UŽU-jevskih organizacij: samo 35 % razpisanih mest za odrasle v dveletnih programih je bilo zasedeno. Še slabše so izkoriščene zmogljivosti organizacij, ki izvajajo osnovnošolsko izobraževanje odraslih; čeprav so potrebe po tovrstnem izobraževanju ogromne (1997 leta smo imeli preko 100.000 prebivalcev v starosti od 15 do 49 let, ki niso imeli končane osnovne šole), se letno vanj vključuje manj kot 2000 odraslih, kar je po naši oceni tudi in predvsem posledica neustreznosti samega izobraževalnega programa (glej uvodno pojasnilo o relevantnosti programov).

Na večjo izkoriščenost pa lahko vplivajo tudi sami organizatorji v izobraževalnih organizacijah in učitelji z bolj kakovostnim in UŽU-jevskim dejanskim potrebam prilagojenim delom: najboljši »ambasadorji« programa so prav gotovo udeleženci sami, saj se praviloma družijo v skupinah s sebi podobnimi ali enakimi (teorija referenčne skupine).

6.2. POKRITOST SLOVENSKEGA PROSTORA Z IZVAJALCI PROGRAMA UŽU

Največ organizacij deluje v Ljubljani in v Mariboru. Največ skupin je obiskovalo program v obeh letih v ljubljanskih izobraževalnih organizacijah (17 % vseh), sledijo mariborske izobraževalne organizacije (po 14,3 %); nato izvajalci iz Kanala, Kranja, Mežice, Murske Sobote, Lendave, Velenja in Ormoža (5,7 %) ; na vseh drugih lokacijah pa po 2,9 %.

Preglednica 12

Pokritost Slovenije z usposobljenimi izvajalci programov UŽU za 1996 in 1997

Lokacija	Izobraževalna organizacija	Število izvajalcev		Stopnje izobraženosti	
		Število	%	Število	%
Celje	LU Celje	1	5,5	3	8,6
Izola	Stik	1	5,5	1	2,9
Kanal ob Soči	Inter-es	1	5,5	2	5,7
Koper	LU Koper	1	5,5	1	2,9
Kranj	LU Kranj	1	5,5	2	5,7
Krško	CPI Krško	1	5,5	1	2,9
Lendava	DART	1	5,5	2	5,7
Ljubljana	Diada, Evrošola, Sinesis	3	16,7	6	17,0
Maribor	Doba, LU Maribor	2	11,1	3	8,6
Mežica	Stik	1	5,5	2	5,7
Murska Sobota	LU Murska Sobota	1	5,5	2	5,7
Ormož	LU Ormož	1	5,5	2	5,7
Štore	Alfabet	1	5,5	5	14,3
Velenje	Invel	1	5,5	2	5,7
Žalec	LU Žalec	1	5,5	1	2,9
Skupaj	Število	18	100	35	100

Vir: Obdelava obrazcev za končno evalvacijo programa UŽU, 1996/97

V zadnjih dveh letih se je oblikovala skupina izvajalskih organizacij, ki redno (vsaj enkrat letno) izpeljejo program UŽU (glej Preglednico 1: Izvajalci programa UŽU 1996 in 1996).

Pokritost prostora se ocenjuje s potrebami po tovrstnem izobraževanju in z dostopnostjo. Ocena se nanaša samo na lokacije, navedene v preglednici, in ne na ves slovenski prostor. V skladu s standardi in normativi programa UŽU bi morale biti razporejene organizacije oz izvedbe programov tako, da bi bile dostopne v pol ure z javnim prevoznim sredstvom.

Ta kriterij je bil upoštevan v vseh primerih, saj so se praviloma vključevali odrasli iz mestnih središč oziroma iz krajev, kjer ima organizacija svoj sedež ali učilnice.

Z vidika potreb po tovrstnem izobraževanju pa žal ni bilo tako, kar najboljše ilustrirajo podatki o deležu brezposelnih, ki so bili leta 1995 vključeni v izobraževanje za pridobitev izobrazbe in v programe USO – prvih je bilo le 1,8 % (upoštevani vsi brezposelni ne glede na stopnjo izobrazbe), drugih pa 0,7 %. Deleži tistih, ki imajo manj kot 10 let šolanja, bi morali biti bistveno višji (10 in večkrat!). Pri tem pa nismo upoštevali potreb zaposlenih z manj leti šolanja.

Z vidika potreb ima sedanje omrežje naslednje pomanjkljivosti:

- Zmogljivosti verificiranih »UŽU–jevskih« organizacij niso izkoriščene, saj jih četrtnina ni izvajala programa, kot neizkoriščene pa ocenjujemo tudi take, ki so izvedle samo po 1 program letno ali celo v dveh letih; optimalna izkoriščenost bi bila 4 ali 5 skupin letno.

- Večina UŽU–jevskih organizacij je aktivna pri spodbujanju brezposelnih, da bi se vključili v program (same navezujejo stike z brezposelnimi), vendar pri tem nimajo primerne podpore drugih služb, odgovornih za to populacijo; vzroki so največkrat sistemske narave, lahko pa bi jih z večjo osebno osveščenostjo in prizadevanjem tudi odpravili.
- UŽU–jevske organizacije se obračajo po pomoč na službe, ki se najpogosteje srečujejo z nedejavnimi odraslimi (svetovalci v enotah republiškega zavoda za zaposlovanje, socialni delavci v centrih za socialno delo, strokovni delavci v občinskih upravnih službah) in pri tem ugotavljajo, da ni pravih sistemskih poti za bolj usklajeno delo; vsaka služba je omejena na svoje področje dela in »spodbude, da bi motivirali odrasle za izobraževanje«, niso v njihovi pristojnosti ali pa nimajo znanja za spodbujanje odraslih z manj leti šolanja k izobraževanju.

O predlogih za večjo izkoriščenost zmogljivosti se bomo pogovorili na srečanju organizatorjev in direktorjev izobraževalnih organizacij. Izkušnje iz prvega obdobja projekta pa nedvoumno kažejo, da je bila izkoriščenost večja takrat, ko je RZZ določil letni obseg izobraževanja brezposelnih v programih UŽU in tega ni prepuščal posameznim svetovalcem v enotah.

Za večjo izkoriščenost »UŽU–jevskih« zmogljivosti bo potrebno razviti sistemske pogoje, med temi še zlasti:

- letno načrtovanje na lokalni ravni in to za ugotavljanje, spodbujanje in zadovoljevanje izobraževalnih potreb
- stabilne vire financiranja
- koordinacijo z organizacijami, ki na drugih področjih razvijajo programe za to ciljno skupino (programi za samozaposlovanje, programi obnove podeželja, programi vpeljevanja kakovosti v podjetja, okoljevarstveni projekti ipd.) in na tak način povečanje motiviranosti nedejavnih odraslih in vpliv izobraževanja na njihovo življenje in delo
- svetovanje za izbiro programa in za pomoč pri učenju
- pri mlajših odraslih pa tudi razvoj izobraževalnih priložnosti za celo družino.

6.3. KAKOVOST DELA IZVAJALCEV

Kakovost dela izvajalcev programa UŽU ugotavlja ACS s pomočjo evalvacije programov na terenu kot zunanji evaluator in na nacionalnih evalvacijskih delavnicah z učitelji UŽU in občasno z udeleženci UŽU.

Osnovni kriteriji za presojanje kakovosti dela obsegajo izvedbo programa in njegove učinke oziroma rezultate. Izvedbe programa pa presojamo tudi s pomočjo kvantitativnih kazalnikov, pri čemer primerjamo obseg in namen porabe sredstev pri posameznih izvajalcih.

Pri posameznih izvajalcih presojamo izpeljave programa po tehle kakovostnih kriterijih:

- individualni pogovor pred vstopom v program
- dostopnost programa z javnim prevoznim sredstvom v 1/2 ure
- 80 % prisotnost udeležencev
- od 12 do 15 udeležencev v skupini

- individualni učni načrt
- sprotno ocenjevanje napredovanja
- svetovanje in informiranje o izobraževalnih in zaposlitvenih možnostih
- javno veljavno potrdilo
- usposobljeni učitelji
- primerno učno gradivo
- upoštevanje konteksta učenja
- stališča udeležencev programa.

Kriteriji za presojanje učinkov programa

- 85 % udeležencev konča program
- 50 % udeležencev je dejavnih po končanem programu

Kvantitativni kazalci izvedbe programa

- obseg in namen porabe sredstev

Ugotovili smo, da so med posameznimi aktivnimi izvajalcji zelo velikih razlike v kakovosti izpeljave programa. Kritični kriteriji pa so:

- učno gradivo in kontekst učenja
- maksimalna poraba načrtovanih stroškov in njihove prekoračitve za pripravo učnih gradiv in nakup učnih pripomočkov
- individualni učni načrti
- sistematično spremljanje in beleženje napredovanja
- svetovanje in informiranje o izobraževalnih in zaposlitvenih možnostih.

V nadaljevanju predstavljamo kaj so kritične točke pri posameznih kriterijih.

Učna gradiva so ena največjih šibkosti programa UŽU. V eksperimentalnih izvedbah se je uporabljalo gradivo, ki ga je pripravila ZLUS s praktiki, ki je bilo sicer odlično izhodišče za nadaljnji razvoj gradiv, vendar pa nikakor ni zadovoljivo za stalno uporabo. Gradivo ni dovolj upoštevalo nekaterih temeljnih principov programa, npr., naj bodo za udeležence relevantne, zanimive, uporabne, naj bodo iz njihovega spoznavnega sveta in naj prispevajo k splošni razgledanosti. Manj je bilo primerno gradivo za Sporočanje. Vsebovalo je pretežno odlomke in slovnične vaje in ni bilo dovolj umeščeno v širši kontekst vsakdanjega življenja.

Enako bi lahko rekli za Računanje, čeprav je bilo gradivo udeležencem bližje, težava je bila predvsem v tem, da je vsebovalo le vaje.

Primerna učna gradiva so pomemben pogoj za učinkovitost programa; zaradi zelo raznolikih izkušenj udeležencev ni mogoče zadovoljiti pričakovanj učiteljev UŽU, da bodo dobili učbenik, ki ga bodo lahko dosledno uporabljali v vseh skupinah. Vedno bo lahko le podlaga za razvoj prilagojenih učnih gradiv. Zato je tudi pomemben del v programu usposabljanja učiteljev namenjen pripravi učnih gradiv, njihovi uporabi in metodični izvedbi. Učitelji pripravijo primere učnih gradiv za izbrane teme že kot seminarsko nalogu in to potem v daljšem in krajšem nastopu tudi predstavijo.

Zato se od učiteljev UŽU zahteva, da sami izdelujejo učna gradiva in učne liste, da lahko pri tem zlasti upoštevajo individualne potrebe udeležencev in značilnosti lokalnega okolja.

Zaradi omenjenih pomanjkljivosti smo v evalvacijskih delavnicah spodbujali učitelje, da bi predstavljali svoje najboljše primere učnih gradiv. V letu 1997 smo uvedli tudi obveznost, da med izvajanjem programa pošljejo po dva primera gradiv, ki so po njihovi oceni najboljša.

Učitelji bi morali tudi pomagati udeležencem pri urejanju posebnih map z gradivi. Udeleženci naj bi liste vlagali v posebne mape za vpenjanje, tako da lahko kasneje, če snov pozabijo, sami osvežijo znanje. Pri evalvacijskih obiskih smo videli, da so nekateri učni listi zelo uporabni, vendar pa jih učitelji na žalost ne zbirajo sistematično niti ne dokumentirajo tako, da bi jih lahko predstavili na nacionalnih evalvacijskih delavnicah. Ocenujemo, da je to eden glavnih razlogov, da se učitelji teh delavnic ne udeležujejo v polnem številu.

Pomanjkljivosti pa se ponavljajo tudi pri mapah udeležencev, ki niso urejene in so zato za kasnejšo uporabo neprimerne.

Za oboje, individualno pripravo učnih gradiv in za urejanje dokumentacije, je v programu UŽU načrtovan denar in čas.

Načrtovani stroški za učna gradiva in pripomočke so znašali v obeh letih 105.000 sit na skupino. Če pogledamo porabo odobrenih stroškov v obeh letih, ugotovimo naslednje:

- Približno enako vsoto (odstopanje navzgor ali navzdol okrog 10 %, razen LU Ormož 17 %) je za to porabilo 6 organizacij: AZ LU – Maribor, LU Murska Sobota, Stik, Mežica, Dart, Lendava Alfabet, Štore in LU Ormož .
- Bistveno manj so porabile 4 organizacije: Kranj (samo 40 % odobrenega), Alfabet Štore, LU Celje in CPI Krško (okrog 60 %).
- Bistveno več pa 3 organizacije: Invel, Velenje (2,7 krat več), Evrošola, Ljubljana in Doba, Maribor (2,3 krat več); v drugem letu je Doba znižala strošek, ki pa je bil še vedno 1,7 krat višji od dovoljenega).

Visoke prekoračitve za pripravo učnih gradiv in nakup učnih pripomočkov niso utemeljene z izdelki (nova učna gradiva za udeležence), ki so jih doslej predstavili učitelji UŽU na nacionalnih evalvacijskih delavnicah, niti z večjo opremljenostjo s pripomočki v novih skupinah UŽU. Tudi bistveno manjši stroški nas opozarjajo, da program ni mogel biti izpeljan v celoti v skladu s priporočili, normativi in standardi programa UŽU, ampak da je šlo verjetno za klasično šolsko izvedbo.

Vse povedano kaže, da bo potrebno učitelje še dodatno usposabljati za iskanje različnih virov učenja in za izdelovanje prilagojenih učnih gradiv.

Individualni učni načrti naj bi nastajali ob spremljjanju napredovanja udeleženca UŽU. Posebnost spremljanja napredovanja v programu UŽU je v tem, da učitelj ne izhaja iz postavljenih standardov znanja v programu UŽU, ampak iz predznanja posameznega udeleženca in ugotavlja njegov napredek od vključitve v program. Učitelj tako v določenih intervalih ugotavlja znanje in interes udeleženca, skupaj z njim postavlja nove delne cilje in oblikuje individualni načrt dela. Sedaj, po nekaj letih poskusov, ugotavljamo, da se metoda pri večini učiteljev ni 'prijela', saj preveč posega v ustaljeni način dela učiteljev

UŽU. Po njihovem mnenju je prezapletena, zahteva preveč časa tudi zunaj programa UŽU (za kar pa je v standardih predviden dodatni čas). Posamezni rezultati kažejo, da so učitelji sicer sprejeli načela o spremeljanju napredovanja posameznega udeleženca, čeprav so le redki izdelali tudi 'obrazce', kamor vpisujejo dogovorjene cilje in rezultate dela. 'Kritična točka' v vpeljevanju te metode so individualni izobraževalni načrti dela za posameznega udeleženca. Pri hospitacijah vidimo, da učitelji sicer preverijo znanje in interes udeležencev, individualni program pa le redko izdelajo.

Svetovanju in informiraju o izobraževalnih in zaposlitvenih možnostih so, med drugim, namenjeni:

- uvodni intervjuji
- obravnave posameznih učnih vsebin
- obiski strokovnjakov v programu ali obiskih udeležencev v drugih ustanovah in
- poizvedbe udeležencev pri organizatorjih izobraževanja ali učiteljih UŽU po končanem programu oziroma obveščanje organizatorjev izobraževanja o izobraževalni ponudbi v novem izobraževalnem obdobju.

Uvodne intervjuje največkrat opravijo učitelji UŽU, včasih pa tudi svetovalci v enotah RZZ. Ob tem se pojavi standardni problem na področju svetovanja: učitelji vedo premalo o priložnostih za delo in so osredotočeni le na izobraževalne programe, in še to le na ponudbo v »lastni izobraževalni organizaciji«; svetovalci za zaposlovanje pa se praviloma osredotočijo predvsem na svetovanje za zaposlitev in nimajo dovolj informacij o primerni izobraževalni ponudbi niti o problemih in posledicah pomanjkljive izobrazbe pri odraslih (glej tudi uvodna pojasnila o stališčih svetovalcev do brezposlenih).

Analiza obravnave posameznih tematskih vsebin v programu UŽU je pokazala, da so teme o izobraževanju, socialni varnosti in zaposlovanju obravnavali samo pri 10 izvajalcih, in to v 11 skupinah (podatki se nanašajo na 24 skupin in 16 izvajalcev).

V obeh letih so svetovalci OE RZZ obiskali 12 skupin UŽU–jevcov (od skupno 35): iz Ljubljane, Velenja (5 skupin, kar je 14 % vseh obiskov), Maribora, Murske Sobote in Celja. V Stiku Mežica in Dartu Lendava sta program obiskala župana, v Alfabetu Štore pa tajnik krajevne skupnosti: lendavski župan je predstavil javna dela v občini in to je bila dobro izkoriščena priložnost za svetovanje o vključitvi udeležencev v razvojne projekte občine.

Pregled ustanov, ki so jih v obeh letih obiskali udeleženci, pokaže, da je med njimi zelo malo takšnih, ki bi bile zanimive z vidika zaposlitvenih priložnosti (izjema obisk lončarske delavnice, Dart, Lendava) ali opravljanja priložnostnega plačanega ali neplačanega dela (Alfabet Štore).

O poizvedbah za obravnavani leti nimamo podatkov, ker ni bila organizirana nacionalna evalvacijnska delavnica z udeleženci niti ni bil uporabljen vprašalnik za udeležence po končanem programu UŽU po treh mesecih (glej pojasnila v poglavju metodologija).

6.4. UČITELJI

V letih 1993, 1994 in 1995/96 je ACS izvedel program usposabljanja za učitelje v programih UŽU. Skupaj je bilo usposobljenih 45 učiteljev, od katerih je eden umrl. Nastala je skupina 20 – 25 učiteljev, ki redno poučujejo pri enem ali več izvajalcih. Samo za 5 od njih lahko trdimo, da je njihova usposobljenost za izvajanje programa UŽU optimalno izkoriščena, saj so v dveh letih izpeljali 7 (Andreja M. Jelen, Alfabet Štore), po 6 (Tanja Goljar iz Invela Velenje, in Renata Kišek – samostojna učiteljica), ali 4 skupine (Martina Mlinar, Diada Ljubljana); za obe učiteljici s 3 izvedbami (Zdenka Boltauzer in Ana Osražnik) ugotavljamo, da usposobljenost ni dovolj izkoriščena, za vse druge, ki so izpeljali samo po 2 skupini (14 učiteljev ali 63 % aktivnih) oziroma po 1 skupino (8 učiteljev ali 36 % aktivnih) pa ugotavljamo, da je usposobljenost povsem neizkoriščena – neizkoriščenost se nanaša samo na izvedbe programov UŽU, ne pa tudi na njihovo delo v drugih programih, kjer lahko s pridom uporabljajo in razvijajo usposobljenost, ki so si jo pridobili v programu usposabljanja za učitelje UŽU in na nacionalnih evalvacijskih delavnicah.

Če povzamemo, vidimo, da je od stalnega omrežja učiteljev (za izhodišče izračuna smo vzeli 22 učiteljev UŽU):

- optimalno izkoriščena le usposobljenosti pri 5 (23 %) učiteljih; optimalna izkoriščenost pomeni vsaj 4 do 5 izvedb letno pri honorarnih učiteljih in več kot 6 izvedb pri redno zaposlenih učiteljih
- nekoliko pod optimumom pri 2 (9 %) učiteljih
- povsem neizkoriščena pa pri 15 (68 %) učiteljih (to so učitelji, ki so v dveh letih izpeljali program samo 1 krat ali 2 krat).

Med učitelji pa je tudi 10 takih, ki še nikoli niso izpeljali programa UŽU (20 % od vseh usposobljenih). Letos (1998) se po petih letih izteka licenca učiteljem prve generacije za izvajanje programa in učitelji, ki niso izpeljali niti ene skupine v obdobju 1993–97, licence ne bodo mogli obnoviti.

Kakovost dela učiteljev ocenjujemo predvsem z naslednjimi metodami in instrumenti

- z opazovanjem na eksternih evalvacijskih obiskih
- s pogovori z učiteljem
- na osnovi predstavitev, ki jih imajo na nacionalnih evalvacijskih srečanjih
- na osnovi mnenj udeležencev (interna evalvacija)
- na osnovi učnih gradiv, ki jih priložijo k poročilom o izpeljavi programa.

Opazovanja so pokazala na enega največjih problemov pri izpeljavi programa UŽU, na katerega smo deloma opozorili že pri obravnavi kritičnih kriterijev kakovosti zgoraj. Zato tukaj opozarjam predvsem na povezovanje vsebinskih področij in umeščanje teh področij v kontekst življenja in dela UŽU–jevcev:

- samo dobra tretjina učiteljev povezuje vse vsebinske sklope, ki sestavljajo program UŽU (sporazumevanje oz slovenščino, računanje za vsakdanjo rabo in splošno poučenost)
- nekaj več kot 40 % učiteljev povezuje slovenščino bolj ali manj s temami iz splošne poučenosti
- skoraj petina se strogo drži »svojega predmeta«, t.j. računanja

- povezovanje vseh treh vsebinskih sklopov s primeri iz prakse ali izkušenj udeležencev pa je bolj izjema kot pravilo.

V programih UŽU so se v teh dveh letih pojavile tudi nove ciljne skupine: zaposleni industrijski delavci, Romi in odrasli s posebnimi potrebami. Pred tem so se vključevali le mlajši odrasli.

Romi in zaposleni so odprli povsem novo področje dela. Učitelji, ki so poučevali v skupinah Romov, so prilagajali program glede na predznanje pa tudi interes ter kulturne vrednote in specifičnosti udeležencev in se za to delo niso posebej izpopolnjevali. Samo v enem primeru smo opazili »predsodke«, ki bi lahko vplivali na učiteljevo delo z romsko populacijo.

Učitelji, ki so poučevali v skupinah zaposlenih udeležencev, so prav tako program prilagajali po lastni presoji, brez dopolnilnega usposabljanja. Pri tem smo opazili, da so učitelji, ki so dobri ali celi izjemno dobri pri delu z mlajšimi odraslimi, nimajo ustreznih kompetenc tudi za delo s starejšimi industrijskimi delavci. V svetu poznajo te programe pod imenom 'pismenost na delovnem mestu', podpirajo pa jih tako delodajalci kot država.

Učitelji, ki so poučevali s skupinah z odraslimi s posebnimi potrebami, so bili za to delo izbrani in posebej usposobljeni.

Sicer pa lahko kakovost učiteljevega dela najboljše ilustriramo s podatki o namerah udeležencev po končanem programu in s podatki o prisotnosti in osipu v programu UŽU. Oboji kažejo, da so učitelji, kljub nekaterim problemom, pri svojem delu uspešni.

- Namere udeležencev po končanem programu UŽU: skoraj 40 % udeležencev nadaljevati izobraževanje; 29 % iskati zaposlitev ali delo, 8 % pa jih namerava sodelovati v prostochasnih aktivnostih.
- Prisotnost v programu: udeleženci so prisotni v programu okrog 80 % časa, preko 90 % vpisanih pa program tudi konča.

Temeljita analiza zabeležk o evalvacijskih obiskih in nacionalnih delavnicih ter izdelanih učnih gradiv bo uvrščena na dnevni red evalvacijске delavnice v prvi polovici 1998 leta. Na njej bomo izločili kritične točke dela učiteljev in sodelavcev ACS kot podlago za dopolnjevanje programa usposabljanja učiteljev UŽU, za izbor kriterijev za obnavljanje licence in za takšen razvoj omrežja učiteljev, ki bo zadovoljeval v letnem programu izobraževanja odraslih ter v letnem programu izobraževanja brezposelnih določene potrebe po tovrstnem izobraževanju odraslih z manj leti šolanja. Zavedamo se, da bo potrebno dopolniti zlasti naslednje:

- Nacionalna evalvacijска srečanja bolj dosledno usmeriti v predstavitev in obravnavo primerov dobre prakse, kar pomeni povečati vlogo učiteljev pri pripravi in izvedbi teh delavnic.
- Zagotoviti dodatno usposabljanje učiteljev za razvoj in prilagajanje programov posameznim ciljnim skupinam in za druge teme, ki jih izpostavlajo učitelji kot pomembne.
- Pripraviti navodila za oblikovanje in predstavitev gradiv in izdelkov.
- Zagotovit sistematično zbiranje in urejanje učnih gradiv za udeležence.
- Bolj pogosto, ne samo enkrat letno, predstaviti rezultate evalvacijskih obiskov.
- Bolj dosledno spremljati vodenje dokumentacije.
- Več časa nameniti promociji programov UŽU in promociji najboljših učiteljev UŽU.

- Pritegniti tudi svetovalce in učitelje v specializiranih programih k usposabljanju za prepoznavanje potreb po funkcionalnem opismenjevanje in za vključevanje izbranih vsebin iz programov UŽU v druge programe, namenjene bolj praktičnemu usposabljanju (npr kmetijski pospeševalci v zimskih mesecih organizirajo številna usposabljanja za kmete in njihove družine o pridelavi vrtnin in poljščin; ob tem bi lahko, če bi bili za to dodatno usposobljeni in tudi motivirani, sistematično razvijali tudi znanje računanja in sporočanja).

6.5. UDELEŽENCI

Udeleženci programa UŽU so odrasli, ki se ne vključujejo v izobraževanje, zelo težko jih je motivirati, izobraževanje v tradicionalnih šolskih ustanovah zanje ni primerno, saj med njimi prevladujejo tisti, ki so sami izstopili iz omenjenega sistema.

V obeh letih se je v program vpisalo 318 udeležencev, med katerimi jih je program uspešno končalo 290. V program UŽU so v zadnjih dveh letih vključevali različne ciljne skupine. Po različnih ciljnih skupinah smo spremljali program zlasti v letu 1997, za skupino odraslih s končano OŠ – PP pa imamo podatke za obe leti. Tako je bilo v program UŽU za absolvente OŠ – PP v 10 skupinah v obeh letih vključenih 95 udeležencev, program jih je uspešno končalo 90. Leta 1997 je bilo v 3 skupinah vključenih še 36 Romov, med njimi je bilo uspešnih 32; prav tako so bile 3 skupine namenjene odraslim zaposlenim (delavci podjetja Fotona Ljubljana in Rudnika Senovo v zapiranju), med katerimi se jih je v program UŽU vključilo 27, končalo pa ga je 24.

Če odštejemo omenjene ciljne skupine, je bilo vseh brezposelnih odraslih v programu vključenih 170, končalo pa ga je 144.

Udeleženci so pretežno mladi, stari do 30 let (86 % vseh); povečuje pa se delež starejših od 35 let: 1996 je znašal 4 %, naslednje leto pa že 15 %. Približno v enakem številu se vključujejo ženske in moški, večina (58 %) pa ima končano osnovno šolo ali manj.

Doslej so imele glavno pobudo pri organizaciji programa UŽU izvajalske organizacije in organizatorji izobraževanja, dogovarjali pa so se še svetovalci zavodov za zaposlovanje, ki obveščajo potencialne udeležence ali s pisnimi obvestili, s plakati, zloženkami ali preko lokalne televizije, pa tudi z osebnimi stiki.

Spodbudno je, da se vendarle pojavljajo tudi druge ustanove – poleg centrov za socialno delo še podjetja, ki pošiljajo v izobraževanje delavce, ki so zaradi slabe usposobljenosti presežek. Obstaja vendarle tudi samoiniciativnost brezposelnih, čeprav zelo šibka.

V bodoče bo potrebno z obveščanjem in z drugimi ukrepi povečati vlogo Centrov za socialno delo, kadrovskih služb in upravnih služb v občinah pri spodbujanju za vključevanje v tovrstno izobraževanje.

6.6. OCENA POTREB PO PROGRAMU UŽU

Potrebe po tovrstnem izobraževanju so mnogo večje, kot pa je bilo zajetje v izobraževanje v obeh letih. Izračun o potrebah po temeljnem izobraževanju smo naredili na osnovi števila let šolanja.

V državah OECD uporabljajo poleg tega merila tudi rezultate mednarodnih raziskave pismenosti odraslih. Samo na Švedskem so potrebe, izračunane na osnovi izobrazbene ravni, skoraj enake kot potrebe, ki so jih pokazali rezultati raziskave o pismenosti odraslih. V Nemčiji pa so potrebe po temeljnem izobraževanju, ki jih je pokazala raziskava pismenosti, vsaj dvakrat večje od potreb, izračunanih na osnovi izobrazbene sestave prebivalcev.

Ker teh rezultatov za Slovenijo še nimamo, podajamo izračun z metodologijo na osnovi podatkov o številu let šolanja in z oceno iz strokovnih podlag za Nacionalni program izobraževanja odraslih.

Glede na pomanjkanje primernih izobraževalnih programov za manj izobražene odrasle v Sloveniji, na neravno infrastrukturo za razvoj teh programov in kadrov in glede na to, da se ti odrasli ne vključujejo v nobeno obliko izobraževanja po končanem šolanju (to so tradicionalno nedejavni odrasli), ocenujemo, da bi jih morali v naslednjih letih vključiti v program UŽU okoli 5 % ali 3000:

	Izobraževalne potrebe	Izobraževalne možnosti
Št. brezposelnih z manj kot 10 leti šolanja 1996:	5 %	1998 1999
60.535	3.000	220 300
možnosti	Izobraževalne potrebe	Izobraževalne.
Št. zaposlenih z manj kot 10 let šolanja 1996:	8 %	1998 1999
176.721	14.137	100 200

Z optimalno izkoriščenostjo obstoječih učiteljev in izvajalcev UŽU bi lahko v letu 1998 vključili v program najmanj 320, leta 1999 pa najmanj 500, ali skupaj vsaj 820 udeležencev. Z vsako novo skupino učiteljev UŽU bi lahko povečali zajetje za nadaljnjih 280 udeležencev.

V skladu s 24. členom Zakona o izobraževanju odraslih morajo ministrstva, pristojna za izvedbo letnega programa izobraževanja odraslih, ne samo razmestiti programe in financirati njihovo izvedbo, ampak tudi spremljati izvajanje in financirati infrastrukturne dejavnosti; to so dejavnosti, ki so nujen pogoj za doseganje kvantitativnih in kvalitativnih ciljev vključevanja odraslih v programe, ki imajo enake cilje kot program UŽU.

V skladu s tem predlagamo naslednje:

- usposabljanje novih in izpopolnjevanje usposobljenih učiteljev UŽU ter enakomerno razvito omrežje učiteljev UŽU v slovenskem prostoru
- usposabljanje svetovalcev v enotah zavodov za zaposlovanje in kadrovskih delavcev v podjetjih za prepoznavanje in spodbujanje izobraževalnih potreb nedejavnih odraslih ter za svetovanje pri izbiri izobraževalnega programa
- usposabljanje strokovnjakov za razvoj tovrstnih novih programov in predvsem za razvoj gradiv – tudi za samostojno učenje
- razvijanje programov za zaposlene brez kvalifikacij oziroma za zaposlene, ki se bodo prekvalificirali
- izbor podatkov in določitev kazalcev za spremljanje uresničevanja tega dela letnega programa
- preučitev in sprejetje ukrepov, ki bodo spodbudili občine in podjetja, da tudi sami prevzamejo del odgovornosti in obveznosti za tovrstno izobraževanje.

Glede na dosedanjo strukturo financiranja programa UŽU predlagamo, da se zagotovijo stabilni viri financiranja za razvoj in izvajanje programov v naslednjem obsegu:

• za brezposelne:	Leto	Št. skupin	Cena skupaj
	1998	18	18.338.580 SIT
	1999	25	25.470.250 SIT
• za zaposlene:	Leto	Št. skupin	Cena skupaj
	1998	8	8.150.480 SIT
	1999	17	17.319.770 SIT

Med potencialnimi viri so v krajšem časovnem obdobju realna le medresorska sredstva MŠŠ in MDDSZ za financiranje letnega programa izobraževanja brezposelnih oseb; postopoma pa bi morali zagotoviti tudi druge vire financiranja, poleg javnih (ministrstvo za gospodarske dejavnosti, sklad, ki upravlja podjetje v stečaju oz. je njegov splastnik, lokalne skupnosti) tudi zasebne (podjetja, družine).

V tem poglavju smo se bolj osredotočili na probleme, ki bodo v naslednjem obdobju usmerjali delo (ali bi ga vsaj morali) v ACS in drugih nacionalnih ustanovah (Zveza ljudskih univerz, OE RZZ, različna ministrstva, lokalne skupnosti) pri projektu Funkcionalna pismenost odraslih v Sloveniji. Pomemben prispevek k nadaljnemu delu bodo zanesljivo dali tudi rezultati mednarodne raziskave Pismenost odraslih in udeležba odraslih v izobraževanju v Sloveniji, usmeritve v strokovnih podlagah za nacionalni program izobraževanja odraslih in letni program izobraževanja brezposelnih, pa tudi spremembe zakonodaje o lokalni samoupravi in ustanavljanje regij.

Zato je prav, da ob koncu poudarimo pomembne pozitivne »stranske« učinke programov UŽU, ki se kažejo v

a) razširjanju vedenja o:

- vplivu, ki ga ima ustrezna pismenost na posameznikov položaj, na učinkovitost izobraževalnih ukrepov, ukrepov socialne in ekonomske politike;

- zmanjševanju negativnih subjektivnih teorij o ljudeh z manj izobrazbe, ki so največkrat tudi socialno ogroženi (kot npr.: sami so krivi, imeli so dovolj priložnosti, zanje je škoda denarja in časa, saj so leni, nemotivirani, zlorabljajo svoj položaj, družina je kriva ipd.);
- tem, da t.i.m. programi funkcionalnega opismenjevanja ne morejo biti omejeni le na pridobivanje temeljnega znanja v branju, pisanju in računanju ali celo v povsem pragmatično učenje določene veščine za opravljanje nezahtevnega dela, ampak morajo voditi v usposobljenost za socialne, državljanske in gospodarske vloge posameznika in njegove družine. To pa hkrati pomeni, da je potrebno razvijati različne aktivnosti v okolju, ki spodbujajo razvijanje in ohranjanje pismenosti.

b) omrežju 60 usposobljenih praktikov, ki uspešno delujejo v svojem okolju; to so:

- učitelji UŽU,
- avtorji učnih in študijskih gradiv za udeležence programov UŽU,
- avtorji študijskih gradiv za učitelje, ki se usposabljam za pridobitev licence,
- nekateri vodje zasebnih in javnih izobraževalnih organizacij, ki izvajajo program UŽU,
- posamezni svetovalci v OE RZZ, ki opravljajo eno najtežjih faz, to je motiviranje nedejavnih odraslih za vključevanje v programe UŽU.

Vsi so se morali s tematiko najprej spoznati in premagati marsikatero neutemeljeno prepričanje (kot npr.: pri nas pač ni takšnih ljudi, to ni naša naloga, ampak naloga osnovne šole). Začeti so morali spremenjati utečene načine dela.

Poznavalce tematike smo dobili tudi na državni ravni, v ministrstvih, upravnih organih in organizacijah, kar je zelo pomembno, saj je v njihovih rokah moč, da zagotavljajo stabilne sistemske pogoje za razvijanje **različnih učnih priložnosti** za razvijanje pismenosti odraslih za življenje v 21. stoletju.

Pri dosedanjem delu smo že razvili in še razvijamo dovolj teoretičnega in praktičnega znanja, da bomo lahko uveljavljali tudi cilje in aktivnosti, ki jih je za področje pismenosti sprejela svetovna konferenca o izobraževanju odraslih, pod okriljem UNESCOA, v Hamburgu 1997. leta:

- Ustrezno pismenost določa kot temelj za uveljavljanje vseživljenjskosti učenja.
- Razvijati jo je mogoče v povezavi s socialnimi, kulturnimi in ekonomskimi pričakovanji posameznika in lokalnega okolja, kot gibanje za trajnejši osebni razvoj in za preprečevanje izključenosti velikih skupin prebivalcev.
- Vsako regionalno območje naj bi imelo vsaj en razvojni center za razvijanje pismenosti, ki bi razvijal projekte za opismenjevanje in povezoval različne organizacije (društva, raziskovalne, izobraževalne ustanove) pri »graditvi mostov« med izobraževanjem v šolah in učenjem po drugih poteh.

Skupina sodelavk in sodelavcev ACS, ki od ustanovitve deluje pri projektu Funkcionalna pismenosti odraslih, skupaj z nekaterimi praktiki, prav gotovo že opravlja del nalog, ki jih je za »Razvojni center pismenosti« začrtala svetovna konferenca o izobraževanju odraslih.

PRILOGE

PRILOGA 1

Učitelji, ki so se usposobili za izvajanje programa

Ime in priimek učitelja/učiteljice	Institucija
1. Zdenka Boltauzer	Doba
2. Danica Cedilnik	-
3. Zdenka Cesar	LU Koper
4. Zvezdana Čujovič	LU Kranj, / Sindikati
5. Ivan Gvajc	LU Žalec
6. Tanja Goljar	Invel Velenje
7. Antonija Gornik	Stik Izola
8. Lilijana Grof	LU Murska Sobota
9. Janez Gregorčič	LU Trebnje
10. Meta Horvat	LU Murska Sobota
11. Maja Jesenko	IS Miklošič
12. Magda Juvan	-
13. Bogdan Kajfež †	LU Nova Gorica
14. Miloslava Kalšek	LU Maribor
15. Renata Kišek	Diada, Evrošola, Sinesis
16. Barbka Klenovšek	-
17. Ivanka Kragelj	Interes
18. Marija Kolenc	-
19. Danica Kotnik	LU Radlje ob Dravi
20. Anton Kramarič	LU Tržič
21. Miroslava Krámarič	LU Tržič
22. Zarja Lednik	LU Celje
23. Marija Leskošek	LU Celje, LU Žalec
24. Mirjana Lilić Južnič	LU Kočevje, Mi Amigo,
25. Jasna Vida Lebe	AZ LU Maribor
26. Martina Mlinar	Diada, Sinesis
27. Andreja Mernik Jelen	Alfabet Štore
28. Marica Nakrst	LU Nova Gorica
29. Monika Novšak	PCPI Krško
30. Ana Osrajnik	Doba Maribor
31. Rafo Pinosa	Salezijanski Inšpektorat
32. Stanislav Pitamic	AZ LU Maribor
33. Maksimilijan Planinc	-
34. Marjana Skralovnik	Stik Mežica
35. Gabrijela Smej	Dart
36. Marija Stanič	Interes
37. Alenka Stupar	Dart
38. Slava Šarc	LU Ptuj
39. Dalibor Šoštarič	LU Ormož
40. Rajko Đudarić	LU Celje
41. Slavica Đorović	-
42. Olga Veldin Bednjanič	LU Ormož
43. Drago Videmšek	IS Miklošič
44. Marjetka Vrhunc Mulej	LU Radovljica
45. Miroslav Zakšek	ZIK Trebnje

Preglednica 2

Usposobljeni učitelji, ki so izvajali program UŽU v letih 1993-1995, in niso izvajali programa v letih 1996-1997:

1. Gregorčič Janez;
2. Miroslav Zakšek;
3. Jesenko Maja;
4. Kajfež Bogdan†
5. Lilić Južnič Mirjana;
6. Videmšek Drago;
7. Vrhunc Mulej Marjetka;
8. Zakšek Miroslav.

Preglednica 3

Usposobljeni učitelji, ki do konca leta 1997 niso nikoli izvajali programa UŽU:

1. Planinc Maksimiljan (usposobljen leta 1993)
2. Slava Šarc (usposobljena leta 1994)
3. Jasna Vida Lebe (1994)
4. Ivanka Kragelj (1994)
5. Miroslava Kramarič (1994)
6. Barbka Klenovšek (usposobljen leta 1996)
7. Kolenc Marija (usposobljena leta 1996)
8. Kotnik Danica (usposobljena leta 1996)
9. Rafo Pinosa (usposobljen leta 1996)
10. Stanislava Djorovič (usposobljena leta 1996)

Vseh usposobljenih učiteljev je 44, LU Tržič ima 2 usposobljena učitelja, vendar programa UŽU v letih 1996 in 1997 ni izvajala.

Izobraževalne organizacije, ki so se prijavile na razpis 1995/96

Usposobljeni

LU Celje

LU Koper
LU Kranj
PCPI Krško
IS MiklošičAZ LU Maribor
LU Murska Sobota
LU Nova Gorica
LU Ormož
LU Ptuj
LU RadovljicaCIK Trebnje, enota LU
ZKI TržičAZLU Velenje
UPI –LU Žalec
Alfabet Štore
Dart Lendava
Diada Ljubljana
Doba Maribor
Eurošola
Invel Velenje
Interes KanalMi Amigo
Sinesis
Stik Mežica
Bistrica d.o.o. Murska Sobota**Drugi**

Fakulteta za šport

Dimles d.o.o Sodražica
Mikrokozmos Ljutomer**
Gea College

Koroška osrednja knjižnica

Vključeni v usposabljanjeZIK Črnomelj*
DU Ilirska Bistrica*

Gimnazija Tolmin*

UŽU – šport, kakovost življenja
UŽU – soočanje s stresom
UŽU – Priprava in obdelava lesa
UŽU – invalidna populacija
UŽU – Izobraževanje svetovalcev podjetništva
UŽU – Podjetniška delavnica..
UŽU – Razvijanje podjetniških spodbud
UŽU – Izob. za inf. revolucijo
UŽU – Podjetništvo za učitelje
UŽU – Delavnica za učitelje podjetništva I
UŽU – Delavnica za učitelje podjetništva II
UŽU – mladi upokojenci**Drugi**

ZTI Ljubljana**

LU Šentjur pri Celju**
LU Škofja Loka**

Made Maribor**

Izobraževalne organizacije, ki so se prijavile na razpis 1996/97

Usposobljeni

LU Celje
ZIK Črnomelj*
DU Ilirska Bistrica*
LU Kočevje
LU Koper
LU Kranj
PCPI Krško
IS Miklošič

Vključeni v usposabljanje

AZLU Maribor
LU Murska Sobota
LU Nova Gorica
LU Ormož
LU Ptuj
LU Radlje ob Dravi
CIK Trebnje
ZKI Tržič

Drugi

ZTI Ljubljana

AZLU Velenje

CSŠ Velenje
Alfabet
Bistrica d.o.o. MS
Dart Lendava
Diada Ljubljana
Doba Maribor
Eurošola
Interes
Invel
Mi Amigo
Sinesis
Stik Mežica, s.p.
Stik Izola

KVZ NG, Kmetijska
svetovalna služba NG

PRILOGA 2

PROGRAM UŽU

ANKETA ZA UDELEŽENCE

Udeleženec: _____
 Učitelj: _____
 Organizacija : _____

Navodilo: Natančno preberite vprašanja in odgovore. Izberite najustreznejši odgovor ali ga napišite, če nobeden od navedenih ni ustrezен. Upoštevajte navodila in izberite enega ali več odgovorov. Odgovorite na vsa vprašanja in napišite, zakaj niste mogli odgovoriti na katero od vprašanj.

1. Povejte, kdaj ste končali program UŽU? mesec _____ leta _____
2. Ali stanujete:
  - a) v lastnem gospodinjstvu
  - b) pri starših/rejnikih/posvojiteljih
  - c) pri sorodnikih
  - d) z lastno družino
  - e) s partnerjem
  - f) drugje, povejte, kje? _____
3. Kaj ste delali od konca programa do sedaj?
  - a) Tako sem se redno zaposlil/a (čakala me je služba)
  - b) Začel/a sem delati honorarno
  - c) Nadaljeval/a z rednim šolanjem
  - d) Zaposlil/a in nadaljeval/a s šolanjem ob delu
  - e) Iskala službo/delo
  - f) Drugo, povejte kaj? _____
4. Ste po programu UŽU pisali prošnje za delo?
  - a) Ne
  - b) Da, povejte koliko? _____
5. Ste po programu UŽU bili na razgovoru za službo pri delodajalcu?
  - a) Ne
  - b) Da. Kolikokrat? _____
6. Povejte, kako iščete delo ali zaposlitev (možnih več odgovorov)?
  - a) Sam pregledujem oglase in razpise za razna dela in pošiljam prošnje
  - b) Pri iskanju dela mi pomaga družina
  - c) Pomagajo mi prijatelji in drugi
  - d) To storiji zame na enoti RZZ
7. Na kakšen način se preživljate sedaj (navедite dva glavna vira dohodka)?
  - a) Imam redno službo
  - b) Delam na kmetiji
  - c) Sem brezposeln/a in ne delam, nimam nobenih dohodkov
  - d) Sem brezposeln/a in dobivam nadomestilo za brezposelnost RZZ
  - e) Opravljam delo po pogodbi
  - f) Opravljam delo brez pogodbe
  - g) Dobivam socialno podporo (Center za socialno delo)
  - h) Preživljajo me starši
  - i) Dobivam preživnino
  - j) Preživlja me partner

k) Drugo (napišite, kaj) _____

8. Če delate, opišite kaj delate!

- a) Opis dela: _____
 b) Ne delam

9. Povejte, koliko znašajo vaši osebni mesečni prihodki? _____ SIT

10. Ste se po programu UŽU vključili v še kakšen program tečaj, seminar?

- a) Ne
 b) Da. Povejte, kateri program je bil to in koliko ur je trajal?

	Seminar, tečaj, usposabljanje	Trajanje v urah
a)	USO - kuharski pomočnik	
b)	USO - natakarski pomočnik	
c)	USO - gradbeništvo	
d)	USO -	
e)	Tečaj prve pomoči	
f)	Tečaj CPP	
g)	Higienski minimum	
h)	Varstvo pri delu	
i)	Šiviljski tečaj	
j)	Računalniški tečaj	
k)	Drugo, navedite:	
l)		
m)		
n)		

11. Ali se v prostem času ukvarjate s katero od teh dejavnosti?

(Obkrožite vse ustrezne dejavnosti in jo opišite.)

- a) Z ročnim delom (npr. s pletenjem, šivanjem, kvačkanjem, itn.) _____
 b) S slikanjem _____
 c) Z zbirateljstvom _____
 d) S športom _____
 e) S kakšno drugo dejavnostjo _____
 f) Ne ukvarjam se s tem _____

12. Ali hodite na kulturne prireditve, plesne in gledališke predstave ter nastope glasbenih in plesnih skupin in kako pogosto?

(Obkrožite ustrezne dejavnosti in napišite kako pogosto se z njimi ukvarjate npr. enkrat na teden, enkrat na mesec, večkrat na mesec, itn.)

Kako pogosto

- a) Kino _____
 b) Gledališče _____
 c) Koncerti _____
 d) Ples _____
 e) Drugo _____
 f) Ne obiskujem teh ustanov _____

13. Ali po končanem programu UŽU berete:

- a) več kot pred vključitvijo
 b) enako
 c) manj

14. Povejte, kaj od spodaj naštetega ste prebrali v zadnjem mesecu:

- a) knjige, priročnike (katere) _____
- b) časopise, revije (katere) _____
- c) stripe (katere) _____
- d) drugo (povejte, kaj) _____

15. Odkar sem se udeležil/a programa UŽU sem pri sebi opazil/a nekatere spremembe:

	Da	Ne	Deloma
a) Postal/a sem bolj samozavesten/na	1	2	3
b) Pri sebi sem odkril/a nove interese	1	2	3
c) Pridobil/a sem pomembne izkušnje v odnosih z ljudmi	1	2	3
d) UŽU je vplival, da sem bolj optimističen/na	1	2	3
e) V UŽU sem lahko reševal/a svoje osebnostne težave	1	2	3
f) Naučil/a sem se vedenja z nadrejenimi	1	2	3
g) UŽU je vplival na spremembo mojega vedenja	1	2	3
h) Izkušnje in znanje uporabljam pri nadaljevanju študija, pri delu, iskanju zapostlitve	1	2	3

16. Če ste opazil(a) še druge spremembe pri sebi, opišite kakšne so:

- a) _____
- b) Nisem opazil nobenih sprememb

17. V UŽU sem izboljšal/a svoje znanje na naslednjih področjih:

	Da	Ne	Deloma
a) Bolje pišem prošnje, življenjepise, pritožbe, opravičila	1	2	3
b) Izboljšal/a sem uporabo slovnice in pravopisa	1	2	3
c) Izboljšal/a sem uporabo slovarja, priročnikov...	1	2	3
d) Izboljšal/a sem uporabo voznih redov, zemljevidov...	1	2	3
e) Bolje berem in razumem besedila	1	2	3
f) Izboljšal/a sem računanje v vsakdanjem življenju	1	2	3
g) (npr. popust, površina, prostornina)	1	2	3
h) Pridobil/a sem na splošni razgledanosti	1	2	3
i) Pri učenju sem postal/a samostojnejši/a	1	2	3
j) Bolj samozavestno navezujem stike z ljudmi	1	2	3
k) Lažje in bolje se izražam v različnih pogovorih	1	2	3

18. Ali želite še kaj povedati v zvezi s programom UŽU, svojim življenjem, itn.?

- a) _____
- _____
- _____
- b) Ne

Poglejte še enkrat, če ste odgovorili na vsa vprašanja. Hvala, da ste si vzeli čas za izpolnjevanje ankete.

Datum: _____

* * * * *

Osebni podatki bodo ostali tajni. Rezultati ankete bodo uporabljeni izključno v raziskovalne namene.

PRILOGA 3

nelektorirano

KONČNO POROČILO O IZVEDBI PROGRAMA UŽU

Izvajalec: .....

Datum: .....

Izpolnil (ime in priimek)

.....
.....

I. PODATKI O PROGRAMU

	Pričetek:	Konec:
1. Napišite datum pričetka in konca programa:		
2. Trajanje programa (število ur):		
3. Koliko ur na teden ste izvajali program?		

II. PODATKI O UČITELJIH IN ZUNANJIH SODELAVCIH

4. Učitelji, ki so poučevali v programu (Ime in priimek):	Vsebina	Število ur
1.		
2.		
3.		
5. Zaposlitev v izvajalski organizaciji:	število	
1. redna zaposlitev s polnim delovnim časom		
2. honorarni sodelavec.		
6. Kraj bivanja učiteljev:	število	
1. v občini, kjer poteka program		
2. drugje (navedite, kje).		
7. Drugi predavatelji, ki ste jih vabili na program(poklic):	tema razgovora	trjanje
1.		
2.		
3.		
8. Razgovor s svetovalci za zaposlitveno ali izobraževalno kariero:	tema razgovora	trjanje
1. predstavnik zavoda za zaposlovanje		
2. predstavnik izobraževalne ustanove		
3. drugi (navedite, kdo).		

III. PODATKI O UDELEŽENCIH

9. Število udeležencev, ki so hodili v program:		
10. Število udeležencev, ki so dobili:	število	
1. javno veljavno potrdilo o končanem programu UŽU		
2. potrdilo izvajalca.		
11. Udeleženci po spolu (število):	M	Ž
12. Starost udeležencev:	število	
1. 15 - 19		
2. 20 - 24		
3. 25 - 29		
4. 30 - 34		
5. 35 - 39		
6. 40 in več.		
13. Končana šola:	število	
1. manj kot osnovna šola		
2. končana osnovna šola		
3. končana osnovna šola s prilagojenim programom		
4. dokončana 1. letnik dveletnega programa srednje šole		
5. dokončana 2. letnik dveletnega programa srednje šole		
6. dokončana 1. letnik triletnega programa srednje šole		
7. dokončana 2. letnik triletnega programa srednje šole		
8. dokončana 3. letnik triletnega programa srednje šole		
9. drugo (navedite, kaj).		
14. Kaj bodo udeleženci delali po končanem programu?	število	
1. nadaljevali izobraževanje (navedite, v katerih programih)		
.....		
.....		
2. iskali		
a) zaposlitev za nedoločen čas		
b) za določen čas		
c) delo po pogodbi, delo na črno.		
3. vključili v prostochasovne dejavnosti (navedite katere)		
.....		
.....		
4. enako kot pred vključitvijo v program		
5. drugo (navedite, kaj).		
.....		

IV. PODATKI O IZVEDBI PROGRAMA

UVODNI POGOVOR, TRAJANJE IN VSEBINA PROGRAMA

15. Opravljeni uvodni razgovori s kandidati za program (število):	
16. Kandidati, ki so se vključili v program brez uvodnega razgovora (število):	
17. Kdo je opravil uvodne razgovore?	število
1. učitelj v programu UŽU	
2. organizator	
3. drugi (navedite, kdo):	
18. Kdo je napotil udeležence v program?	število
1. zavod za zaposlovanje	
2. udeleženci sami	
3. izobraževalna organizacija	
4. učitelj	
5. drugo (navedite, kdo)	
6. nič od tega.	
19. Navedite razloge za tiste udeležence, ki so zapustili program pred koncem:	število
1. zaposlitev pred koncem programa	
2. vojaški rok	
3. šolanje	
4. premalo zahteven program	
5. selitev	
6. materinstvo	
7. drugo.	
20. Prisotnost na predavanjih (povprečje izrazite v %):	
21. Uporabljene metode učenja (obkrožite ustrezno)	Izrazite v %, koliko časa uporabljate katero od metod:
1. predavanje, razlaga	
2. pogovor, diskusija	
3. zapisovanje po nareku	
4. skupinsko delo (krožek, delo v parih)	
5. nastopi udeležencev (referat, prispevek)	
6. ogledi zunaj vaše ustanove	
7. svetovanje, konzultacija	
8. izobraževanje s pisnimi viri (knjige, gradivo, učbenik)	
9. metoda igranja vlog	
10. izobraževanje po medijih (video, radio, TV)	
11. organizirano samoizobraževanje	
12. drugo (povejte, kaj).	

22. Napišite, katere ustanove ste obiskali med potekom programa:

- knjižnica
- gledališče
- pošta
- banka
- kino
- avtobusna/železniški postaja
- drugo (napišete, kaj): .....

23. Napišite, katere teme s področja splošne razglednosti ste obravnavali v programu in koliko ur:

Tema	Število ur
☐ kultura	
☐ zdravje (bolezni,	
☐ komunikacija (medosebni odnosi, odnosi v družini)	
☐ izobraževanje	
☐ ekologija	
☐ socialna varnost	
☐ šport, rekreacija	
☐ zdrava prehrana	
☐ bolezni odvisnosti (alkoholizem, droge)	
☐ aktualni, politični dogodki	
☐ zaposlitev, iskanje dela	
☐ drugo:	

UČNA GRADIVA IN PRIPOMOČKI

24. Temeljno gradivo za udeležence:	Avtor
.....	.....
.....	.....
.....	.....
25. Temeljno gradivo, ki so ga uporabljali učitelji:	Avtor
.....	.....
.....	.....
26. Ali imajo udeleženci posebno mapo, kjer shranjujejo svoje izdelke in drugo gradivo?	
☐ da	Koliko strani obsega (približno)? .....
☐ ne	

27. Katere učne pripomočke uporabljate (obkrožite)?	opишite vsebino
☐ skice sheme, grafikoni, ponazorila	
☐ vizualna tehnična sredstva (diapozitivi, grafskop, film)	
☐ audio tehnična sredstva (kasete, plošče, radio)	
☐ avdiovizualna tehnična sredstva (video, televizija)	
☐ računalnik	
☐ drugo (napišite, katere):	

SPREMLJANJE NAPREDOVANJA UDELEŽENCEV

28. Kdaj preverjate znanje, razumevanje in napredovanje?	Način: (na primer: samoocena udeležencev, testi, spraševanje,....)
☐ Sprotno ob podajanju učne snovi	
☐ Na koncu učne ure	
☐ Na koncu sklopa	
☐ Po ..... urah	
☐ Drugo:	
☐ Ne preverjam znanja	
29. Kaj od tega velja za vas:	
☐ ob vstopu v program ugotovim, kakšno je poprejšne znanje in kakšni so interesi udeleženca, skupaj narediva okvirni program dela, ki ga sproti preverjava in dopolnjujeva	
☐ sproti ugotavljam luknje v znanju pri udeležencih in težavnost prilagajam	
☐ učno snov obravnavam po predpisanim programu.	
30. Kdo dela pisne zabeležke o napredovanju?	
☐ udeleženec	
☐ učitelj	
☐ oba	
31. Ali imajo udeleženci vpogled v zabeležke o napredovanju?	
☐ da	
☐ nekateri imajo, drugi nimajo	
☐ ne	

V. FINANČNI KAZALCI

32. Napišite kakšna je bila okvirna poraba sredstev po postavkah:

	Znesek
1. Avtorski honorarji	
2. Materialni stroški	
<i>učna gradiva, mape</i>	
<i>učni pripomočki</i>	
<i>učilnica</i>	
<i>redna pogostitev udeležencev</i>	
3. Eksterna evalvacija	
4. Sklad za razvoj	
5. Drugo (navedite, kaj)	
	Skupaj
33. Vaše pripombe, komentarji:	

PRILOGA 4

PROGRAM UŽU

ANKETA ZA UDELEŽENCE

Udeleženec: _____
 Učitelj: _____
 Organizacija : _____

Navodilo: Natančno preberite vprašanja in odgovore. Izberite najustreznejši odgovor ali ga napišite, če nobeden od navedenih ni ustrezен. Upoštevajte navodila in izberite enega ali več odgovorov. Odgovorite na vsa vprašanja in napišite, zakaj niste mogli odgovoriti na katero od vprašanj.

1. Povejte, kdaj ste končali program UŽU? **mesec** _____ **leto** _____

2. Ali stanujete:

- a) **v lastnem gospodinjstvu**
- b) **pri starših/rejnikih/posvojiteljih**
- c) **pri sorodnikih**
- d) **z lastno družino**
- e) **s partnerjem**
- f) **drugje, povejte, kje?** _____

3. Kaj ste delali od konca programa do sedaj?

- a) **Tako sem se redno zaposlil/a (čakala me je služba)**
- b) **Začel/a sem delati honorarno**
- c) **Nadaljeval/a z rednim šolanjem**
- d) **Zaposlil/a in nadaljeval/a s šolanjem ob delu**
- e) **Iskala službo/delo**
- f) **Drugo, povejte kaj?** _____

4. Ste po programu UŽU pisali prošnje za delo?

- a) **Ne**
- b) **Da, povejte koliko?** _____

5. Ste po programu UŽU bili na razgovoru za službo pri delodajalcu?

- a) **Ne**
- b) **Da. Kolikokrat?** _____

6. Povejte, kako iščete delo ali zaposlitev (možnih več odgovorov)?

- a) **Sam pregledujem oglase in razpise za razna dela in pošiljam prošnje**
- b) **Pri iskanju dela mi pomaga družina**
- c) **Pomagajo mi prijatelji in drugi**
- d) **To storiji zame na enoti RZZ**

7. Na kakšen način se preživljate sedaj (navедite dva glavna vira dohodka)?

- a) **Imam redno službo**
- b) **Delam na kmetiji**
- c) **Sem brezposeln/a in ne delam, nimam nobenih dohodkov**
- d) **Sem brezposeln/a in dobivam nadomestilo za brezposelnost RZZ**
- e) **Opravljam delo po pogodbi**
- f) **Opravljam delo brez pogodbe**
- g) **Dobivam socialno podporo (Center za socialno delo)**
- h) **Preživljajo me starši**
- i) **Dobivam preživnino**
- j) **Preživlja me partner**

k) Drugo (napišite, kaj) _____

8. Če delate, opišite kaj delate!

a) Opis dela: _____

b) Ne delam

9. Povejte, koliko znašajo vaši osebni mesečni prihodki? _____ SIT

10. Ste se po programu UŽU vključili v še kakšen program tečaj, seminar?

a) Ne

b) Da. Povejte, kateri program je bil to in koliko ur je trajal?

	Seminar, tečaj, usposabljanje	Trajanje v urah
a)	USO - kuhaški pomočnik	
b)	USO - natakarski pomočnik	
c)	USO - gradbeništvo	
d)	USO -	
e)	Tečaj prve pomoči	
f)	Tečaj CPP	
g)	Higienski minimum	
h)	Varstvo pri delu	
i)	Šiviljski tečaj	
j)	Računalniški tečaj	
k)	Drugo, navedite:	
l)		
m)		
n)		

11. Ali se v prostem času ukvarjate s katero od teh dejavnosti?

(Obkrožite vse ustrezne dejavnosti in jo opišite.)

a) Z ročnim delom (npr. s pletenjem, šivanjem, kvačkanjem, itn.) _____

b) S slikanjem _____

c) Z zbirateljstvom _____

d) S športom _____

e) S kakšno drugo dejavnostjo _____

f) Ne ukvarjam se s tem _____

12. Ali hodite na kulturne prireditve, plesne in gledališke predstave ter nastope glasbenih in plesnih skupin in kako pogosto?

(Obkrožite ustrezne dejavnosti in napišite kako pogosto se z njimi ukvarjate npr. enkrat na teden, enkrat na mesec, večkrat na mesec, itn.)

Kako pogosto

a) Kino	_____
b) Gledališče	_____
c) Koncerti	_____
d) Ples	_____
e) Drugo	_____
f) Ne obiskujem teh ustanov	_____

13. Ali po končanem programu UŽU berete:

a) več kot pred vključitvijo

b) enako

c) manj

14. Povejte, kaj od spodaj naštetega ste prebrali v zadnjem mesecu:

- a) knjige, priročnike (katere) _____
- b) časopise, revije (katere) _____
- c) stripe (katere) _____
- d) drugo (povejte, kaj) _____

15. Odkar sem se udeležil/a programa UŽU sem pri sebi opazil/a nekatere spremembe:

	Da	Ne	Deloma
a) Postal/a sem bolj samozavesten/na	1	2	3
b) Pri sebi sem odkril/a nove interese	1	2	3
c) Pridobil/a sem pomembne izkušnje v odnosih z ljudmi	1	2	3
d) UŽU je vplival, da sem bolj optimističen/na	1	2	3
e) V UŽU sem lahko reševal/a svoje osebnostne težave	1	2	3
f) Naučil/a sem se vedenja z nadrejenimi	1	2	3
g) UŽU je vplival na spremembo mojega vedenja	1	2	3
h) Izkušnje in znanje uporabljam pri nadaljevanju študija, pri delu, iskanju zapostlitve	1	2	3

16. Če ste opazil(a) še druge spremembe pri sebi, opišite kakšne so:

- a) _____
- b) Nisem opazil nobenih sprememb

17. V UŽU sem izboljšal/a svoje znanje na naslednjih področjih:

	Da	Ne	Deloma
a) Bolje pišem prošnje, življenjepise, pritožbe, opravičila	1	2	3
b) Izboljšal/a sem uporabo slovnice in pravopisa	1	2	3
c) Izboljšal/a sem uporabo slovarja, priročnikov...	1	2	3
d) Izboljšal/a sem uporabo voznih redov, zemljevidov...	1	2	3
e) Bolje berem in razumem besedila	1	2	3
f) Izboljšal/a sem računanje v vsakdanjem življenju	1	2	3
g) (npr. popust, površina, prostornina)	1	2	3
h) Pridobil/a sem na splošni razgledanosti	1	2	3
i) Pri učenju sem postal/a samostojnejši/a	1	2	3
j) Bolj samozavestno navezujem stike z ljudmi	1	2	3
k) Lažje in bolje se izražam v različnih pogоворih	1	2	3

18. Ali želite še kaj povedati v zvezi s programom UŽU, svojim življenjem, itn.?

- a) _____
- _____
- _____
- b) Ne

Poglejte še enkrat, če ste odgovorili na vsa vprašanja. Hvala, da ste si vzeli čas za izpolnjevanje ankete.

Datum: _____

* * * * *

Osebni podatki bodo ostali tajni. Rezultati ankete bodo uporabljeni izključno v raziskovalne namene.

PRILOGA 5

nelektorirano

Program UŽU

Potek učne ure in pogovor z učiteljem

Izvajalec:	☐	Št. obiska: _____		
Datum:				
Ura:				
Število prisotnih udeležencev:				
	Število vključenih udeležencev: ____ št. žensk ____ št. moških			
Učitelj:	☐ _____ ☐			
	☐ _____ ☐			
Sklop:	☐ komunikacija	☐ računanje	☐ slovenščina	☐ drugo: _____
Obiskal/a:				

Cilji spremnjanja učne ure in pogovora:

- Povratne informacije učitelju o njegovem izvajanju programa UŽU (glede na rezultate spremnjanja):
  - * načrtovanje programa in priprava srečanje/učne ure
  - * uporaba metod izobraževanja
  - * načini motiviranja
  - * prilagajanje vsebine in težavnosti izkušnjam, interesom in predznanju udeležencev
  - * uporaba in prilagajanje učnih gradiv
  - * izbira različnih učnih pripomočkov in učne tehnologije
  - * spremnjanje napredovanja in uspešnosti udeležencev
  - * organizacija programa
  - * obvladovanje dinamike skupine (verbalno - neverbalno)
  - * samovrednotenje lastne uspešnosti
- Povratna informacija ACS o usposobljenosti učitelja, ter potrebah po dodatnem izobraževanju, oziroma dopolnjevanju programa usposabljanja učiteljev

Faze:

1. Spremnanje učne ure/srečanja
2. Pogovor z učiteljem na osnovi zabeležke (sivi okviri)
3. Po potrebi: ponovno spremnanje učne ure: kaj je spremenil?

1. Struktura pouka in podajanje vsebine:

④ Individualizacija:

1. Da.
  2. Drži v večji meri.
  3. Drži v manjši meri.
  4. Ne, pa bi bilo potrebno.
  5. Ni potrebno.

⑤ Težavnost stopnja

1. Primerna
  2. Zadostna
  3. Neprimerna

⑥ Povezanost vsebine z življenskimi

- primeri in z aktualnimi vsebinami
(uporabnost in aktualnost)

⑦ Postopno podajanje vsebine in v

- logičnem zaporedju
(konsistentnost in postopnost)

idem ①

① Obravnava tema:

Komentar:

Ali udeleženci lahko izberejo/ predlagajo temo / vsebino srečanja?

da

ne

Priporočila:

---

② Metode:

Komentar:

Priporočila:

---

③ Učila, pripomočki in gradivo:

Komentar:

Priporočila:

---

④ Individualizacija (učni listi, vaje,...)

Komentar:

.....

Priporočila:

10. The following table shows the number of hours worked by each employee in a company. Calculate the mean, median, mode, and range.

⑤ Težavnost

Komentar:

.....

Priporočila:

.....

⑥ Uporabnost in aktualnost

© Operas
Komentar

.....

Priporočila:

Digitized by srujanika@gmail.com

⑦ Konsistentnost in postopnost

• Konsistenz

.....

Priporočila:

.....
.....

2. Načrtovanje programa

Ali ob pričetku programa zberete informacije o predznanju, izkušnjah in interesih udeležencev?

da   ne

Komentar in priporočila:

Izmed našelih načinov/ virov/ zbiranja informacij, izberite načine, ki so po vaših izkušnjah najboljši/ najbolj učinkoviti?

- individualni pogovor*
- RZZ*
- uvodni intervju*
- testi*
- skupinski pogovor/ spraševanje?*
- drugo, povejte kaj?*

Ali prilagajate težavnost vsebine programa predznanju, izkušnjam in interesom posameznih udeležencev (individualizacija)?

da   ne

Komentar in priporočila:

3. Določanje ciljev/ motivacija za delo

Začetno ogrevanje/ motivacija za delo

 da ne

Komentar in priporočila:

Predstavitev ciljev ure obiska

 da ne

Komentar in priporočila:

3. Oblike preverjanja znanja / samoevalvacija

Kdaj učitelj preverja znanje, razumevanje in napredovanje?	Način: (na primer: samoocena udeležencev, testi, spraševanje,...)
☐ Sprotro ob podajanju učne snovi	
☐ Na koncu učne ure	
☐ Na koncu sklopa	
☐ Po ..... urah	
☐ Drugo:	
☐ Učitelj ne preverja znanja	

Komentar in priporočila:

Kako učitelj ocenjuje lastno uspešnost?

- vprašanja
- pisni izdelki
- drugo: .....
- sploh ne ocenjuje lastno uspešnost

Komentar in priporočila:

4. Komunikacija/ skupinska dinamika

Komunikacija je enosmerna

dvosmera

večsmera

Vzdušje v skupini je formalno

neformalno

	Na začetku	Vaja:	Vaja:	Na koncu
Kako dela skupina?				
<i>leno in površno</i>				
<i>površno</i>				
<i>niti površno niti poglobljeno</i>				
<i>poglobljeno</i>				
<i>intenzivno poglobljeno</i>				
Vedenje udeležencev				
<i>zehanje,</i>				
<i>pretegovanje</i>				
<i>podpiranje glave</i>				
<i>nepremično gledanje v eno točko</i>				
<i>neprepoznavna komunikacija</i>				
<i>nemir</i>				
<i>učenci z neverbalno komunikacijo kažejo pozornost</i>				

Vedenje učitelja:

Jasnost izražanje učitelja

- zelo jasno in strukturirano
- precej jasno
- niti jasno niti zmedeno

- precej zmedeno
- zelo zmedeno in nejasno

Učitelj spodbuja udeležence k aktivnemu govornemu sporazumevanju

- da
- ne

Način hvaljenja in spodbujanja udeležencev:

- izraz obraza (očesni kontakt, nasmešek)
- fizični kontakt (učitelj poboža učenca po laseh ipd.)
- kretnje (prikimavanje, ikonične in metaforične kretnje ipd.)
- govor (blag ton s primerno stopnjo intenzivnosti)
- drugo: .....

Povratna informacija

- samo pozitivna
- bolj pozitivna kot negativna
- toliko pozitivna kot negativna

- bolj negativna kot pozitivna
- samo negativna

Sprejemanje ali uporaba učenčeve ideje

- učitelj razvije, razjasni ali naprej zgradi učenčovo idejo
- učitelj podaja dejstva ali svoja mnenja o snovi ali postopkih, izraža lastne ideje, zastavlja retorična vprašanja

Zastavljanje vprašanj oziroma nalog

- konvergentna vprašanja, ki zahtevajo le reprodukcijo ali prepoznavanje naučenega, gole podatke, imena, datume,...
- divergentna vprašanja, ki zahtevajo reprodukcijo ali prepoznavane naučenega
- konvergentna vprašanja, ki zahtevajo v odgovoru ratumevanje, uporabo, analizo, sintezo, vrednotenje
- divergentna vprašanja, ki zahtevajo višje miselne procese: razumevanje, uporabo itd.

Splošen vtis (n.p. ali učitelj obvladuje dinamiko skupine?; neverbalna komunikacija: hitrost govorjenja, mimika, gibanje,...):

Komentar in priporočila:

---

6. Opremljenost prostora

Stalna učilnica	☐ da	☐ ne
Razporejenost miz in stolov	☐ frontalna	☐ skupinska
Opremljenost	☐ učna tehnologija	☐ plakati/izdelki skupine UŽU
	☐ priročnik	☐ učni pripomočki
Drugo:	☐ pogostitev (kavo, sok, piškoti,...)	☐ drugo: .....

Komentar (za učenje primerno okolje,...):

Priporočila:

---

7. Mape in gradivo udeležencev

Ali udeležence imajo mape?

 da ne

Drugo: .....

Komentar (individualizacija učne liste, urejenost mape, ali učitelj pregleduje mape,...):
.....
.....
.....
.....**Komentar in priporočila:**
.....
.....
.....
.....
.....**8. Organizacija programa UŽU****Komentar in priporočila:**
.....
.....
.....
.....
.....**Zaključni komentar:**
.....
.....
.....
.....
.....

PRILOGA 6

Preglednica 1

Učitelji, ki poučujejo le računanje

Učitelji	Izvajalec	1996	St. ur.	1997	St. ur.
Boltauzer Zdenka	Doba PCPI Krško	Računanje	ni pod.	računanje računanje	ni pod. 60
Horvat Meta	LU M.Sobota	Računanje	40	Računanje	40
Gvajc Ivan	LU Žalec	Računanje	60		
Kramarič Anton	LU Kranj	Matematika	ni pod.	Matematika	45
Dudarič Rajko	LU Celje	matematika, fizika	ni pod.	Računanje v vsakdanjiku	70

Vir: Obdelava obrazcev za končno evalvacijo programa UŽU, 1996/97

Preglednica 2

Učitelji, ki poučujejo sporazumevanje in splošno poučenost

Učitelji	Izvajalec	1996	St. ur.	1997	St. ur.
Cedilnik Danica	Evrošola			Komunikacija	33
Čajovič Zvezdana	LU Kranj			Slovenski jezik, Družbosl	75
Goljar Tanja	Invel Alfabet 1.sk Alfabet 2. sk Alfabet 3. sk	Vse Pisna kom. Pisna kom	80 42 28	Vse Slovenski jezik Slovenski jezik	80 32 32
Gornik Antonija	STIK Izola			Branje in raz.	89
Grof Liljana	LU Murska Sobota	Spl. razgledanost	50	Splošna poučenost Komunikacija	47
Juvan Majda	Evrošola			Slovenski jezik	33
Kašek Miloslava	AZ Maribor			UPS in SDO	60
Lednik Zarja	LU Celje	Slovenski jezik	ni pod.	Sporočanje	62
Leskošek Marija	UPI – LU Žalec	Sporazumevanje	60		
Nakrst Marica	LU Koper Interes 1.sk Interes 2. sk	Sporazumevanje Sporazumevanje	50 48 48		
Skralovnik Marjana	Stik Mežica	Sporočanje Spl.razgledanost	50 12	Ni podatka	86
Stupar Alenka	Dart d.o.o			SI.O - spl. razgledanost Slovenščina	

Vir: Obdelava obrazcev za končno evalvacijo programa UŽU, 1996/97

Učitelji, ki povezujejo različne vsebinske sklope

Učitelji	Izvajalec	1996	Štam	1997	Štam
Jelen Mernik Andreja	Alfabet 1.sk Alfabet 2.sk Alfabet 3.sk Stik Mežica Invel	Spl. del in mat., Spl. del in mat., Računanje Vse	93 94 40 40	Računanje, splošno Spl. del in matem. Spl. del, računstvo Ni podatka Vse	90 94 86 30 40
Pitamic Stanislav	AZ, Maribor			ZSPR in SDO	60
Stanič Marija	Interes	Računanje, Spl. razgledanost	75		
Soštaric Dalibor	LU Ormož	Matematika	21	Mat. družboslovje	60
Cesar Zdenka	LU Koper SIK Izola	Računanje, slov.	76	Računanje	69
Kišek Renata	Sinesis 1. Sk Sinesis 2. Sk Evrošola	Matemat., slov. Matemat., slov.	64 64	Matematika	34
Mlinar Martina	Sinesis 1. sk Sinesis 2. sk Diada	Slov., matemat. Slov., matemat.	56 56	Slov. in družbosl.	75
Osrajanik Ana	Doba PCPI Krško	Spl. razgledanost	ni pod.	Sporazumevanje	60
Veldin Bednjanič Olga	LU Ormož	Spl. razgledanost, slovenščina, matematika	99	Slovenščina	60
Smej Gabrijela	Đart d.o.o			MA –SLO Računanje	60 52

PRILOGA 7

Preglednica 1

Teme s področja splošne razgledanosti in število ur

Obravnavane teme:

1. kultura
2. zdravje
3. komunikacija
- izobraževanje
- ekologija
- socialna varnost
7. šport rekreacija
8. zdrava prehrana
9. bolezni odvisnosti
10. aktualni dogodki
11. zaposlitev, iskanje dela
12. osebnostna rast
13. zgodovina kraja
14. geografija/orientacija
15. drugo

		1995	1996	1997	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	SKUPA
DOBA Maribor	1997	1			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	0	0	0	0	
Invel Venjenje	1996	1	0	0	4	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24	
	1997	1	4	4	28	8	0	16	0	0	16	4	40	0	0	0	0	0	120	
Slik Mežica	1997	1	10	2	3	/	0	5	0	2	5	5	0	x	0	0	0	0	34	
Eurošola Ljubljana	1997	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	0	0	0	---	
Slik Izola	1997	1																		
Alphabet Store	1997	1	12	8	16	2	4	12	4	4	4	4	2	8	0	0	0	0	76	
	1997	1	8	12	20	4	2	4	2	4	2	4	2	0	20	0	0	0	0	
Diadra Ljubljana	1996	1	10	4	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	5	3	29	
Inter-es Konal	1996	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	
Dart Lendava	1997	1	10	2	4	0	1	10	0	0	2	0	0	18	0	0	0	x	47	
LU Celje	1996	2																		
	1997	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	0	0	0	---	
LU Koper	1996	1																		
LU Kranj	1996	1																	30	
	1997	1	5	2	6	4	2	1	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	70	
LU Žalec	1996	1	30	10	10	10	0	10	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	67	
Andr. zav. Maribor	1997	1	6	4	30	4	2	4	2	1	2	10	0	0	0	0	0	0	11	
CPI Krško	1997	1	1	1	2	0	0	0	1	1	5	0	0	0	0	0	0	0	19	
LU Ormož	1996	1	2	0	4	0	0	0	4	3	0	0	0	0	0	2	4	0	15	
	1997	1	2	0	2	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	5	0	0	15	

1. Z vsi označeni isti odg., kjer so izvajalci obravnavano temo označili, niso pa navedli koliko ur so jih obravnavali

2. Z so označene teme, ki niso bile obravnavane pri posameznih izvajalcih

3. Označena so poletja tistih izvajalcev, od katerih nisajo projeli podatkov

VTR Kontra poročila izvajalcev za leto 1996 in 1997.

Uporabljene metode učenja (izraženo v odstotkih):

1. predavanje, razlaganje
2. pogovor, diskusija
3. zapisovanje po nareku
4. skupinsko delo
5. nastopi udeležencev
6. ogledi zunaj vaše ustanove
7. svetovanje konzultacija
8. izobraževanje s pisnimi viri
9. metoda igranja vlog
10. izobraževanje po medijih
11. organizirano samoizobraževanje
12. drugo

Izvajalec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
DOBA, Maribor	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Invel Velenje -96	20	20	0	30	0	8	5	5	10	2	0	0
Invel Velenje -97	10	20	10	10	10	10	10	10	10	0	0	0
Stik Mežica	11	10	1	10	4	15	3	40	0	10	11	3
Alphabet Store -2 sk 97	5	45	10	10	0	15	5	0	5	5	0	0
Alphabet Store -3 sk 97	10	30	5	10	5	20	5	5	10	0	0	0
Evrošola Ljubljana	20	10	0	47,5	15	0	5	10	20	5	5	0
Stik Izola												
Diada Ljubljana	1	30	0	15	15	5	5	15	1	3	0	10
Inter-es Kaufl												
Dart Lendava -1 sk 97	30	40	5	10	0	2	5	2	2	2	2	0
Dart Lendava -2 sk 97	30	40	5	5	0	0	0	0	0	0	0	15
LU Celje	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	0
LU Koper	10	20	0	20	10	10	10	10	10	0	0	0
LU Kranj -96	12,5	12	0	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	0	0	0
-97	26	20	2	13	8	14	7	6	2	0	0	2
LU Zalec	10	20	10	10	10	10	10	10	10	0	0	0
Andr. zav. Maribor	10	10	5	15	5	10	15	10	10	5	5	0
CPI Krško	x	x	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0
LU Ormož -96	2,5	20	10	2,5	0	20	6	7,5	12	5	0	0
-97	x	x	0	x	x	0	0	x	x	0	0	0

z x so označeni tisti od... kjer so izvajalci obravnavano metodo označili, niso pa izrazili v odstotkih koliko časa so jo uporabljali

z 0 so označene metode, ki jih izvajalci niso uporabljali

osentena so polja pri tistih izvajalcih, od katerih nismo dobili podatkov

Vir: Komšna poročila izvajalcev za leto 1996 in 1997

Ustanove, ki so jih skupine obiskale med potekom programa:

1. knjižnjica
2. gledališče
3. pošta
4. banka
5. kino
6. avtobusna/žegeležniška postaja
7. galerija/muzej
8. drugo

Ustanova	1	2	3	4	5	6	7	8	St. obiskov
DOBA Maribor	x	0	x	x	x	x	x	x	7
Invel Velenje	x	0	x	0	x	0	0	x	4
	x	0	x	x	x	0	x	x	6
Stik Mežica	x	0	0	0	0	0	0	x	2
Alfabet -2sk	x	0	x	x	x	0	x	x	6
Alfabet -3 sk	x	0	x	x	x	x	x	x	7
Euroslova Ljubljana	x	x	x	x	x	x	x	x	8
Stik Izola									
Diada Ljubljana	0	x	x	x	x	0	x	x	6
Inter-es Kanal	0	0	0	0	x	0	x	x	3
Darit Lendava - 1 sk	0	0	x	x	0	x	0	0	3
- 2 sk	0	0	0	x	0	0	0	0	1
LU Celje /1996	0	0	0	0	0	0	x	x	2
/1997	x	0	x	x	0	x	x	x	5
LU Koper	x	0	x	x	0	0	x	x	4
LU Krško /1996	0	0	0	x	0	0	x	x	2
/1997	0	0	x	0	x	x	0	0	3
LU Zalec	x	x	x	x	0	0	x	x	5
Andr. zav. Maribor	x	0	x	x	x	x	0	0	6
CP1 Krško	0	0	x	x	0	x	0	0	3
LU Ormož	x	0	x	0	x	0	x	x	4
St. skupin	12	3	16	14	11	11	11	14	14

1. z X so označene ustanove, ki so jih obiskali

2. z 0 so označene ustanove, ki jih izvajalci niso obiskali

3. osenteno je poleg izvajalca, od katerega nimamo podatkov

Vir: Komšna poročila izvajalcev za leto 1996 in 1997

Preglednica 4

Temeljno gradivo za udeležence in učitelje (1996/97) ter gradivo, ki so ga razvili sami (samo za leto 1996)

Izdajalec	Gradivo za udeležence	Gradivo za učitelje	Samozavetovanje
DOBA Maribor	Delovni listi prilagojeni nivoju udeležencev Razumevanje in tvorjenje Ustnih in pisnih sporočil (Mulej, Sivec) Spodbude za učenje (Mulej) Matematika Moja zahavna matematika (Perkše, Klepiš) Delovni listi za računanje (Uran, Tehovnik) Lastni listi (Mernik, Goljar) (obe skupini)	Pravopis (Legiša) Moja zahavna matematika (Pukse) Spodbude za učenje (Mulej) Delovni zvezki za računanje (Uran, Tehovnik) SSKJ Abeceda pravopisa (Kocjan, Barle) Gradivo ZLUS (v obeh skupinal) Abeceda pravopisa (Barle) Bijžnjica do matematike (Meer) Računanje v vsakdanji rabi (Uran) Delovni zvezek Džob klubba Učbeniki in mladinski tisk (2. Skupina)	Zbirka matematičnih nalog (Boltauzer)
Invel Velenje			Vse učne liste izdelata učiteljici (Mernik, Goljar)
Stik Mežica	Gradivo sem pripravljala sama (Skratovnik)	Pouk slovenščine malo drugače (Križaj, Bestter) Cik-cak po pravopisu (Cedilnik) Pravopis (Skaza) Sporočanje za šolo in vsakdanjo rabo (Pavlin) Gradivo iz usposabljanja učiteljev in ZLUS Novo gradivo UZU v okviru ZLUS (več avtorjev)	Vse učne liste izdelata učiteljici (Mernik, Goljar)
Eurošola Ljubljana	Lastne vaje za matematiko in računstvo (Kišek)		
Alfabet Štore	Učni listi (A. J. Mernik in T. Goljar) Učni listi (M. Skralovnik) Cik - cak po pravopisu (Cedilnik) Atlas Slovenije Turistični vodnik	Gradivo ZLUS in ACS Učbeniki in mladinski tisk Cik - cak po pravopisu (Cedilnik) Revije in časopisi: Petka, Presek, Gea, Delo, Kapital, Življenje in tehnika, Zdravje, Kih. Mladinske revije Učbeniki za OŠ (za dveletni program) Kako latko (učbenik za OŠ) Slovar	Vse učne liste izdelata učiteljici (Mernik, Goljar)
Stik Izola Diada Ljubljana	Lastne vaje za slovenski jezik in računstvo (Mlinar, Kišek)	Pouk slovenščine malo drugače (Križaj, Bestter) Pravopis (Skaza) Psihološke igre (De Carlo)	Miseljni vzorci (Mlinar) Urimo spomin (Mlinar) Navodila, vaje za računstvo za obseg: ploščino, prostornino, histogrami (Kišek)

Temeljno gradivo za udeležence in učitelje (1996/97) ter gradivo, ki so ga razvili sami (samo za leto 1996) - nadaljevanje

Izvajalec	Ciljni učbenik	Gradivo za učitelje	Sadržaj i rezultati
Inter-es Kanal	Delovni listi za računanje (Uran) Delovni listi za razumevanje in tvorjenje ustnih in pisnih sporotij (Mulej, Strmšek)	Podjetništvo priročnik za učitelje (Boltaizer) Word za Windows (Hribar) Zakoni in predpisi iz področja delovne zakonodaje in podjetništva Prospekti in druga gradiva o turistični ponudbi Programi usposabljanja (Bertoncelj)	Delovni listi za računanje in pisno izražanje (Stančič in Nakrst)
Dart Lendava - 1 sk - 2 sk	Gradivo ZLUS Domače obrti na slovenskem Leksikoni Dnevno časopisje	Gradivo ACS Gradivo ZLUS Domače obrti na slovenskem Dnevno - pravna zakonodaja	Vaje iz računanja (Djudarič) Vaje za sporočanje (Ledenik) Nisejni vzoreci Tabele Zbirke nalog po sklopih
LU Celje	Delovni listi za računanje (Uran) in sporočanje	Gradivo s seminarjem za učitelje, UŽU	Gradivo oblikuje sproti glede na potrebe skupine in okvirni načrt (Čijivoč)
LU Kopar	Gradivo za udeležence UŽU različni avtorji	Učni načrt Gradivo ACS	Vaje iz računanja (Djudarič)
LU Kranj	Učni lističi	Priročniki in učbeniki za slovenski jezik	Nisejni vzoreci Tabele Zbirke nalog po sklopih
LU Žalec Andr. Zav. Maribor	Zapiski, slovarji, leksikoni, enciklopedije, leksikoni, načrti Uvod v usposabljanje za UŽU (Zveglič) Delovni listi za razumevanje in tvorjenje ustnih sporotil (Mulej) Delovni listi za računanje (Uran)	Gradivo za učitelje UŽU (ACS) SSKJ Slovenska pravopisna pravila Moja zahavna matematika Misevine igre	Gradivo oblikuje sproti glede na potrebe skupine in okvirni načrt (Čijivoč)
CPI Krško	Delovni listi za tvorjenje ustnih in pis. spor. Sporočanje za vsakdanjo rabo (Pavlin) Delovni listi za računanje (Boltaizer) Računanje v vsakdanji rabi (ZLUS)	Abeceda pravopisa (Kocjan Barč) Cik-cak po pravopisu (Cedišnik) Kaj pa zdravje (Hajdinjak) Matematika za OS (ZLUS)	Delovni listi za MA (Šostarič)
LU Ormož	Gradivo za udeležence UŽU - matematika (Uran) Gradivo UŽU različnih avtorjev	Pisno sporočanje za vsakdanjo rabo (Simenc) Pisem, torzej sem (Bajt) SSKJ	Delovni listi za SLO (Veldin)

Osenteno je polje izvajalca od katerega nimam podatkov

1. Vir: Končna poročila izvajalcev za leto 1996 in 1997

Učni pripomočki in vsebina pri kateri so bili uporabljeni za 1996/97

Preglednica	Vsebina	Učni pripomočki	Vsebina
DOBA Maribor	Uporabljajo vse navedene pripomočke! Poleg tega pa še plakate in grafe.		Ni navedeno
Invel Velenje 1 sk	1. skice sheme, grafikoni, ponazorila 2. vizualna tehnična sredstva 3. audiotehnična sredstva 4. zemljevid		1. vse vsebine 2. film kot uvodna tema za diskusijo 3. glasba za sprostitev 4. orientacija, druge dežele
2 sk	1. skice sheme, grafikoni, ponazorila 2. vizualna tehnična sredstva 3. računalnik		1. Vse 2. Vse 3. Prošnja in življenjepis
Stik Mežica	1. skice, sheme, grafikoni, ponazorila 2. vizualna tehnična sredstva 3. audiotehnična sredstva 4. avdiovizualna sredstva 5. kalkulator		1. zemljevid 2. jezik, pravopis 3. glasba, govor 4. Samorastniki, TV Dnevnik
Eurošola Ljubljana	1. skice, sheme, grafikoni, ponazorila 2. audiotehnična sredstva 3. računalnik 4. ravnila, papri za rezanje delov celote, milimetrski papir, itki, 5. kalkulator		1. tabele, obrazci, čekici 2. ni navedeno 3. ni navedeno 4. ni navedeno
Alfabet Štore – 2 sk - 3 sk	1. skice, sheme, grafikoni, ponazorila 2. audiotehnična sredstva 3. računalnik 1. skice, sheme, grafikoni, ponazorila 2. vizualna tehnična sredstva 3. audiotehnična sredstva 5. računalnik		1. Ni navedeno 2. Ljudske pesmi, Martin Krpan 3. Pisane prošenji 4. Izobraževanje, prehrana, socialna varnost 5. Zdravje izobraževanje 6. Narodna glasba, ljudsko izročilo 7. Pisane prošnje
Stik Izola Diada Ljubljana	1. skice, sheme, grafikoni, ponazorila 2. vizualna sredstva 3. audiotehnična sredstva 4. avdiovizualna sredstva		Ni navedeno
Inter-es Kanal Part Lendava	1. skice, sheme, grafikoni, ponazorila 2. audio sredstva 3. audiotehnična sredstva 5. računalnik		1. računanje, slovenščina 2. sprostitevne vaje 3. turistični film o Lendavi 4. osnovne računalništva 5. Pisane prošnje
	1. skice, sheme, grafikoni, ponazorila 4. avdiovizuelna sredstva 5. računalnik		1. računanje, zasnova javnega dela, Slovenščina 2. Snemanje nastopov (predstavitev) 3. osnovne računalništva 4. Pisane prošnje, zasnova javnega dela

Učni pomočki in vsebina pri katerih so bili uporabljeni za 1996/97 - nadaljevanje

Zvezalec	Učni pomočki	Vzbrane učne zavodne pomočke in pomočki uporabljeni
LU Celje	Uporabljajo vse navedene pomočnice! Poleg tega pa še: knjige, leksikone, pravopis, slovar tujk, SSKJ	Ni navedeno!
LU Koper	1. skice, sheme, grafikoni, ponazorila 2. audiotehnična sredstva	1. ulomki, procenti, statistične tabele 2. mesečni vzorci, naloge, rešitve
LU Kranj	1. skice, sheme, grafikoni, ponazorila 2. vizualna sredstva 3. audiotehnična sredstva	1. lastna evalvacija 2. projonice ob podajartju snovi 3. sproščajoča glasba
LU Žalec	1. skice, sheme, grafikoni, ponazorila 2. audiotehnična sredstva 3. računalnik	1. načrt parcel, hiša 2. kasete 3. ogled računalniške učilnice
Andr. zav. Maribor	1. skice, sheme, grafikoni, ponazorila 2. vizualna tehnična sredstva 3. audiotehnična sredstva 4. avdiovizualna sredstva 5. računalnik 6. fotoaparat	1. za ponazoritev merjenja in slovnice 2. ponazoritev pisnih sporočil in navodil 3. intervju, glasba 4. OŠ matematika 5. Windows 6. posnetki učnih situacij
CPI Krško	1. skice, sheme, grafikoni, ponazorila 2. vizualna tehnična sredstva 3. audiotehnična sredstva 4. avdiovizualna sredstva 5. računalnik	1. bolezni, zdrava prehrana, branje števil 2. alkoholizem, droge 3. dejavnice, izdelava lesa in drugih izdelkov 4. kultura, aktualni pol. dogodki 5. mesečni vzorci za različne namene (pravopis)
LU Ormož	1. skice, sheme, ponazorila 2. različna merila	1. pisno sporočanje, pravopisne vaje 2. merjenje, obseg, ploščina

1. Osentena so polja izvajalcev, od katerih nismo podatkov.

Vir: Končna poročila izvajalcev za leto 1996 in 1997

Spremljanje napredovanja udeležencev

Ustanovka	Kaj je preverjalo?	Način?	Kdo določa rezultat?	V pogledu učitelja/centra?
DOBA Maribor		1. ob vstopu ugotovijo znanje/ individ. program	1. učitelj in udeležen.	da
Invel Velenje	//	1. samoocena, tečaji 2. spraševanje 2. pregled in ocena izdel. 1. na koncu sklopa	1. sproti ugotovijo tuknje v znanju/program pripravlja/ob vstopu ugotovijo znanje/ individ. Program	1. učitelj in udeležen. Da, v zapiske obeh
Stik Mežica		1. samoocena	1. ob vstopu ugotovijo znanje/ individ. program	1. učitelj in udeležen.
Eurosola Ljubljana	1. spromo ob podajanju 2. na koncu ure 3. na koncu sklopa	Ni navedeno!	1. ob vstopu ugotovijo znanje/ individ. program 2. sproti ugotavljajo luknje v znanju 3. obravnava po programu	1. učitelj in udeležen. Da
Alfabet Store	1. sprotno ob podajanju 2. na koncu srečanja 3. na koncu sklopa 4. po 40 urah 5. drugo	1. posovor, samoocenjevanje, učitelj 2. Učitelj 3. Model Deryn Holland 4. Vstopni in izstopni test	1. ob vstopu ugotovijo znanje/ individ. program 2. sproti ugotavljajo luknje v znanju	1. da, pogovor o napredovanju, da v skupine 2. ne, v učitevjeve.
Stik Izola		1. testi	1. učitelj , oba	1. da
Diada Ljubljana	//	2. samoocena 3. spraševanje 4. pregled in ocena izdelkov	1. ob vstopu ugotovijo znanje/ individ. program 2. sproti ugotavljajo luknje v znanju/program dopolnjujejo	1. učitelj in udeležen. Da

Spremljanje napredovanja udeležencev - nadaljevanje

Zvezniščko	Kdaj preverjate?	Nastrič	Kdo vrednoti rezultat?	V pogledu na udeleženec?
Inter-es Kanal	//	1. testi 2. samooocena 3. spraševanje 4. pregled in ocena izdelkov	1. ob vstopu ugotovijo znanje/ individ. program v znanju/program dopolnjujejo	1. učitelj in udeležen. Da
Dart Lendava	1. sprotno ob podajanju snovi 3. na koncu sklopa	Ni navedeno!	1. ob vstopu ugotovijo znanje/ 2. sproti ugotavljajo luknje v znanju/program prilagajajo	1. učitelj in udeležen. Da
LU Čelje	1. Sprotno ob podajanju snovi	1. vaje za preverjanje 2. pregled izdelkov 3. samooocena	1. ob vstopu ugotovijo znanje/ individ. program v znanju/program prilagajajo	1. učitelj (poskušila z udeleženc, pa se ni obneslo) da
LU Koper	//	1. testiranje 2. pregled in ocena izdelkov	Ni odgovora	Ni odgovora
LU Kranj	1. sprotno ob podajanju 2. na koncu ure 3. na koncu sklopa 4. po ... urah 5. drugo	1. samooocena ud. 2. samooocena ud. 3. test 4. uvodni test 5. domače naloge	1. sproti ugotavljajo luknje v znanju/program dela	1. učitelj in udeležen. da
LU Žalec	1. sprotno ob podajanju	1. samooocena ud.	1. ob vstopu ugotovijo znanje/ individ. program dela	1. učitelj in udeležen. da
Andr. zav. Maribor	1. sprotno ob podajanju 2. na koncu ure 3. na koncu sklopa 4. po ... urah 5. drugo	1. spraševanje 2. samooocena 3. testi 4. po 20 urah ugotovimo odstop od indiv. programa	1. ob vstopu ugotovijo znanje/ individ. program v znanju/program dela	1. učitelj in udeležen. da
CPI Krško	1. sprotno ob podajanju 2. na koncu sklopa	1. samooocena 2. testi	1. ob vstopu ugotovijo znanje/ individ. program v znanju/program dela	1. učitelj in udeležen. ne
LU Ormož	1. na koncu sklopa	1 samooocena 2. testi 3. pregled in ocena izdelkov	1. ob vstopu ugotovijo znanje/ individ. program v znanju/program dela	1. učitelj in udeležen. da

NPR: Konsarna poročila izvajalcov 1996 in 1997

PRILOGA 8

PREGLEDNICA : 1 PORABA SRĐDSTEV NA SKUPINO V LETIH 1996 IN 1997

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	1-9
Izvajalci 1996	avtorski honorarji	mat. stroš sk 3-6	gradivo	učni pripomočki	učilnica	pogostit.	eksterna evalvacija	razvoj	drugo	SKUPAJ	
LU Žalec	380.000	80.000				80.000			310.000	10	850.010
LU Kranj	47.740	135.600	31.000	11.000	54.600	39.000	40.440				359.380
Andr. Zavod Maribor	500.000	272.000	40.000	60.000	42.000	130.000	65.000	30.000			1.139.000
LU Murska Sobota	522.909	306.000	75.000	43.000	98.000	90.000	61.641	28.900			1.225.450
Stik Mežica	713.000	255.000	85.000	20.000	50.000	100.000	65.513	30.800	11.000		1.330.313
Alfabet	600.000	240.000	30.000	30.000	100.000	80.000	50.000	50.000	120.000		1.300.000
Eurošola	812.000	498.900	120.000	120.000	230.000	28.900	39.400	40.000	43.000		1.932.200
Doba	680.000	434.270	120.000	120.000	99.270	95.000	65.500	31.000	28.000		1.673.040
SKUPAJ 1996	4.255.649	2.221.770	501.000	404.000	673.870	642.900	387.494	520.700	202.010	9.809.393	

Izvajalci 1997	avtorski honorarji	mat. stroš sk 3-6	gradivo	učni pripomočki	učilnica	pogostit.	eksterna evalvacija	razvoj	drugo	SKUPAJ
DOBA Maribor	680.000	374.270	120.000	60.000	99.270	95.000	65.500	31.000	28.000	1.553.040
Stik Mežica	713.000	255.000	85.000	20.000	50.000	100.000	65.513	30.800	11.000	1.330.313
Eurošola Ljubljana	812.000	468.900	120.000	90.000	230.000	28.900	39.400	40.000	43.000	1.872.200
Slik Izola										0
Dart Lendava	557.088	299.500	105.000		100.000	94.500	65.513	30.800	98.549	1.350.950
LU Ceje	250.000	135.000	60.000		30.000	45.000	40.000		20.000	580.000
LU Kranj	49.470	135.600	31.000	11.000	54.600	39.000	40.440			361.110
Andr. Zavod Maribor	500.000	272.000	40.000	60.000	42.000	130.000	65.000	30.000		1.139.000
CPI Krško	629.960	275.000	50.000	15.000	60.000	150.000	30.000	30.000	98.594	1.338.554
LU Ormož	404.329	313.671	58.171	65.000	96.000	94.500	70.000	25.000	40.000	1.166.671
SKUPAJ 1997	4.595.847	2.528.941	669.171	321.000	761.870	776.900	481.366	217.600	339.143	10.691.838
SKUPAJ 1996,1997	8.851.496	4.750.711	1.170.171	725.000	1.435.740	1.419.800	868.860	738.300	541.153	20.501.231